

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**EVLİ ÇİFTLERDE EVLİLİK UYUMU İLE CİNSEL DOYUM
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

**PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
AYŞENUR RODOPLU**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mustafa BİLİCİ**

İSTANBUL-2019

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI : Ayşenur RODOPLU

TEZİN DİLİ : Türkçe

TEZİN ADI : Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu İle Cinsel Doyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

ENSTİTÜ : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ANABİLİM DALI : Psikoloji

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans

TEZİN TARİHİ : 24.05.2019

SAYFA SAYISI : 91

TEZ DANIŞMANLARI : Prof. Dr. Mustafa Bilici

DİZİN TERİMLERİ : Evlilik, Evlilik Uyumu, Cinsellik, Cinsel Doyum

TÜRKÇE ÖZET : Bu araştırmanın amacı evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca, katılımcıların evlilik uyumu ve cinsel doyum puanları sosyo-demografik özelliklerle incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın sonucunda çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar ile çiftlerin memnuniyet/doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlar ile arasında ters yönlü ilişki olduğu görülmüştür.

DAĞITIM LİSTESİ : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Ayşenur RODOPLU

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**EVLİ ÇİFTLERDE EVLİLİK UYUMU İLE CİNSEL DOYUM
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
AYŞENUR RODOPLU

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mustafa BİLİCİ

İSTANBUL-2019

BEYAN

Bu projenin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, projenin herhangi bir kısmının bu üniversitede veya başka bir üniversitede bir proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ayşenur RODOPLU

...../...../.2019

JURİLERİN KABUL VE ONAY SAYFASI

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ayşenur RODOPLU 'nun “**Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu Ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalında Klinik Psikoloji Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Mustafa BİLİCİ
(Danışman)

Üye

Prof. Dr. Ahmet Ertan TEZCAN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

..... / / 2019

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bir evliliğin mecburi ve karşılıklı isteğe dayanan aynı zamanda gönüllü niteliklerinin orta noktada birleşmesi olayına evlilik uyumu adı verilmektedir. Cinsel doyum ise, kişinin cinsel yaşantısından memnuniyetinin ve aldığı hazzın düzeyi olarak ifade edilmektedir. Araştırmamızın amacı evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bununla beraber sosyo-demografik bazı özelliklerin evlilik uyumu ve cinsel doyum ile ilişkili olup olmadığının araştırılması da amaçlanmaktadır.

Araştırmamızda Kişisel Bilgi Formu, Çift Uyum Ölçeği ve Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen veriler SPSS.21 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Analiz aşamasında, iki grup arasındaki farkların incelenmesinde Mann Whitney U Testi ve ikiden fazla grup halinde parametrelerin gruplar arası karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testinde anlamlı çıkan bulgular arasındaki farkları incelemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiye ise Spearman Korelasyon Analizi ile bakılmıştır.

Araştırma kapsamında kişisel bilgi formu ve ölçekleri yanıtlayan çiftlerin 50'si (%50,0) erkek katılımcılardan ve 50'si (%50,0) kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırmamızdan elde edilen sonuçlarda, çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar ile çiftlerin memnuniyet /doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında ters yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların, eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerden anlamlı derecede daha yüksek; memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarının ise eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerden anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Ek olarak, cinsel yaşantılardaki başarısızlık çift uyumunu olumsuz etkilemektedir. Eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenenlere göre cinsel yaşantıları ve çift uyumu daha başarılıdır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik Uyumu, Cinsellik, Cinsel Doyum

SUMMARY

The case that the features of the marriage, which are obligatory, based on mutual will and willful, meet in the middle is called marital adjustment. The sexual satisfaction is described as the level of satisfaction and pleasure the individual has in her/his sex life. The aim of our research is to investigate the relationship between marital adjustment and sexual satiety in married couples. However, sociodemographic some features it is also aimed to investigate whether it is related to marital adjustment and sexual satiety.

At our research, Personal Information Form, Couple Adjustment Scale, and Arizona Sexual Experiences Scale were used. The data obtained from the scales were analyzed with the SPSS.21 statistical package program. In the analysis phase, the Mann Whitney U Test was used in examining the differences between two groups and the Kruskal Wallis H test was used in the inter-group comparisons of the parameters in more than two groups. The Mann Whitney U test was conducted to examine the differences between the statistically significant findings found in the Kruskal Wallis H test. The relation between the dependent and independent variables was examined using the 'Spearman Correlation Analysis'.

Within the scope of the research, the participants comprised 50 (50,0%) men and 50 (50,0%) women, who filled out the personal information form and answered the scales. Results obtained of our research, it was found that there was a inverse correlation between the scores of the couples in the Sexual Experiences Scale and in the pleasure, satisfaction, commitment, consensus, emotional expression, and couple adjustment scales. It was also found that the Sexual Experiences Scale scores of the individuals, who liked the physical characteristics of their spouses less, were significantly higher than that of those who liked the physical characteristics of their spouses much; where as their scores in the pleasure, satisfaction, commitment, consensus, emotional expression, and couple adjustment scales were significantly lower than that of those who liked the physical characteristics of their spouses much. In addition, the failure in the sex life adversely affects the couple adjustment. The sex life and couple adjustment of the individuals, who likes the physical characteristics of their spouses much, are more successful than that of those who likes the physical characteristics of their spouses less.

Keywords: Marriage, Married Adjustment, Sex, Sexual Satisfaction.

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖZET.....	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ	V
TABLolar LİSTESİ	VI
EKLER LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ.....	6
1.1. Problem	6
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri	6
1.2. Hipotezler	6
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Araştırmanın Önemi	7
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	8
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.7. Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. EVLİLİK KAVRAMININ TANIMI	10
2.1.1. Evliliğin Tarihçesi	11
2.1.2. Evlilik Çeşitleri.....	12
2.1.3.Evlilik Uyumu	14
2.1.4.Evlilik Uyumu Tanım	18
2.2. CİNSELLİK VE CİNSİYET KAVRAMI	24
2.2.1. Cinsellik Kavramı	24
2.2.2. CİNSEL SAĞLIK.....	29
2.2.3. Cinselliği Etkileyen Faktörler	31
2.2.4. Evlilikte Cinsel Yaşantılar.....	31
2.2.5. Cinsel Doyum	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	39
YÖNTEM	39
3.1. Araştırmanın Modeli	39

3.2. Araştırmanın Örneklemi.....	39
3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	39
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	39
3.3.2. Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ).....	39
3.3.3. Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği	40
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	43
BULGULAR	43
TARTIşMA VE YORUM	54
KAYNAKÇA.....	68
EKLER	-
ÖZGEÇMİş	-

KISALTMALAR LİSTESİ

AGE: Adı Geçen Eser

SPSS: Statistical Package For Social Sciences

ÇUÖ: Çift Uyum Ölçeği

KBF: Kişisel Bilgi Formu

ACYÖ: Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği

TABLolar LİSTESİ

TABLO	SAYFA
Tablo 1: Araştırmaya Katılan Çiftlerin Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=100).....	43
Tablo 2 : Araştırmaya Katılan Çiftlerin Evliliklerine İlişkin Dağılımı (n=100).....	44
Tablo 3: Evli Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması (n=100).....	45
Tablo 4: Evli Bireylerin Yaşlarına Gruplarına Göre Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerini Puanları Açısından Karşılaştırılması (n=100).....	45
Tablo 5: Evli Bireylerin Eğitim Düzeylerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması (n=100).....	46
Tablo 6: Evli Bireylerin Eşlerinin Fiziksel Özelliklerini Ne Derecede Beğendiklerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması(n=100).....	47
Tablo 7: Evli Bireylerin Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Eşlerinin Fiziksel Özelliklerini Beğenme Derecelerine Göre Değişimini Belirlemek Üzere Yapılan Test Sonuçları (n=100).....	48
Tablo 8: Evli Bireylerin Eşlerinin Kendilerine Olan Davranışlarını Ne Derecede Beğendiklerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması (n=100).....	49
Tablo 9: Evli Bireylerin Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinden aldıkları puanların Bireylerin Eşlerinin Kendilerine Olan Davranışlarını Ne Derece beğendiklerine göre Değişimi Belirlemek Üzere Yapılan Testin Sonuçları (n=100).....	50
Tablo 10: Çiftlerin Evlilik Biçimlerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması (n=100).....	52
Tablo 11: Çiftlerin Cinsel Yaşantılar Ölçeğinden Aldıkları Puanlar İle Çiftlerin Çift Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanları İle İlişkinin İncelenmesi (n=100).....	53

EKLER LİSTESİ

EK-A: Kişisel Bilgi Formu

EK-B: Çift Uyum Ölçeği

EK-C: Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği

TEŞEKKÜR

Yapılan çalışma, birçok kişinin çabası sonucunda ortaya çıkmıştır.

Tezimin yazım aşamasında bilgileriyle bana ışık tutan ve desteğini esirgemeyen sayın danışmanım Prof. Dr. Mustafa Bilici' ye,

Eğitim aldığım, yürüdüğüm yolda emeği geçen değerli hocalarıma,

Araştırmanın yürütülmesinde benden yardım ve desteğini esirgemeyen kıymetli arkadaşlarım ve tüm katılımcılara

Çok sevdiğim babaannem Ayşe Rodoplu'ya

Son olarak, hayatımın her aşamasında benden desteğini esirgemeyen, bu hayattaki en büyük şansım olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayşenur RODOPLU

GİRİŞ

Evlilik iki bireyin ortak bir hayatı paylaşmak için birlikte yaşama kararı aldığı, birbirlerine güçlü bağlarla bağlandığı evrensel bir olaydır. Bununla birlikte kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi sosyal, ekonomik, cinsel ve yasal açılardan da kapsayan bir beraberlik olma özelliği taşımaktadır. Evlilik bireylerin fizyolojik ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayan toplumsal bir kavramdır.¹

Evlilik yakın ilişkiler kapsamında değerlendirilen bir kavramdır. Yakın ilişkilerin toplumda önemli bir yere sahip olmasından dolayı, evlilik ile ilgili çalışmalar hızla artmaktadır. İki kişinin birlikte olma kararı vererek bir arada olma, aile kurma durumuna, evlenme; bu bağın ismine de evlilik adı verilmektedir. Ancak evliliği bu kadar kısa şekilde tarif etmek yetersiz kalacaktır. İki bireyin hayatlarını birleştirerek izdivaç hali psikolojinin alt dallarına da konu olmaktadır. Ayrıca toplum bilimcilerin, insan bilimcilerinin, tıp doktorlarının, felsefecilerin, hukukçuların ve edebiyatçıların merak ettikleri ve çalışmalar yaptıkları bir konu haline gelmiştir. Tıp, felsefe, hukuk ve edebiyat gibi alanların tümünde evliliğin farklı bir özelliğine vurgu yapan tanımlara rastlamak mümkündür.²

Psikoloji Sözlüğüne göre evlilik, iki kişinin aile kurmak üzere, kanunlara uygun şekilde bir araya gelmesidir. Toplum tarafından onaylanan, kişilere bir takım hak ve görevler veren cinselliği de kapsayan ilişki çeşididir. Sosyal yapı olma niteliği taşıyan ve toplumun yeniden üretimini hedef alan evlilik, ailenin çekirdeği olarak kabul edilmektedir.³

Günümüz toplumunda yaşanan ekonomik sorunlar, değişimler ve farklılaşan değerler, uzmanlar tarafından evliliği, üzerinde çalışmalar yapılması gereken bir konu haline getirmiştir. Bunun nedeni kişilerin ve sosyal yapının işlevinde ailenin önemli kurumlardan biri olmasıdır.

Evlilik, bireylerin hayatlarının birçok alanına etki eden önemli bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple kişilerin evlilik uyumları ya da ilişkileri, hayatlarındaki mutluluğu etkileyen önemli bir faktördür. Yapısal ve iyileştirici hedefler

¹ Haluk Yavuzer, **Anne Baba Okulu**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2011, s.80

² Zeynep İdiz, Evlilik Uyumu, Evlilik Yatırımı, Aile İçi Şiddet ve İntihar Girişimi Arasındaki Bağlantıların Sosyal Psikolojik Açından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2009, s.9 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³ Selçuk Budak, **Psikoloji Sözlüğü**, Bilim Ve Sanat Yayınları, Ankara, 2009, s. 63

açısından evlilik ilişkilerinin araştırılması bir hayli önemlidir. Eşler arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar, sadece o evliliğin sona ermesine neden olmakla kalmayıp aynı zamanda tüm toplumu ilgilendiren sosyal bir karmaşa haline gelmektedir.

Evlilik uyumu kavramının literatürde belirgin bir şekilde sınırları çizilmemiştir. Evlilik uyumu ile ilgili ortaya atılan fikirler karmaşık olmakla birlikte psikoloji alanındaki çoğu çalışmada değerlendirilmektedir. İlişkinin olumlu olduğuna dair algıya sahip olma, eşlerin karşılıklı olarak iyi yönde fikirlere ve hislere sahip olması, iletişim kurabilmeye başarılı olması, çatışmaları çözebilme becerisi ve eşlerin birlikte etkin olabilme hali evlilik uyumu olarak değerlendirilmektedir.⁴ Spanier ve Lewis evlilik uyumunu çiftlerin yakın ilişkilerindeki gereksinimleri tatmin etmesine dair algı olarak açıklamaktadır. Bu açıklama yalnızca evlilik ilişkisinde sağlanan doyumun giderilmesi hali olmamakla beraber dostluk, yakın arkadaş ilişkisi, cinsel hayat gibi ilişkiyi özel kılan beklentileri de kapsamaktadır. Evlilik uyumunu oluşturan kavramlar sıklıkla çalışılan konular olsa da evlilik uyumunu tanımlamak ve net bir şekilde ortaya koymak kolay değildir.⁵ Collins ve Coltrane ise evliliğin en önemli bileşenlerinin eşlerin karşılıklı olarak sadık olması, empati kurabilmeleri, cinsel hayatlarının iyi olması, çocuklar konusunda anlaşmaya varma, ortak zevkler ve hobiler, gündelik ev işlerinin ortaklaşa yapılması, hayatlarını idame edebilecek yeterlilikte maddi güce sahip olmak ve birbirine benzeyen bir geçmiş yaşantılarının olmasını söylemişlerdir.⁶

Cinsel yaşam içerisindeki paylaşımlar evlilikte büyük öneme sahip diğer unsurdur. Cinselliğin yaşamsal faaliyet olması ve eşler arasında ilişkiyi güçlendirmesi ve paylaşımı arttırması açısından cinsellik, eşler arasında fazlaca önem arz eden bir durumdur. Kültürel anlamda evlilik ve cinsellik ayrılmaz şekilde ele alınır. Evlilik uyumu üzerinde çalışılan araştırmaların çoğundan çıkan sonuç cinsel hayatında mutlu olan kişilerin yaşam memnuniyetlerinin diğer bireylere nazaran çok daha yüksek olduğudur.⁷

⁴ Recep Koçak vd. "Okul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikleri İle Evlilik doyumları Arasındaki İlişkinin Değişkenler Açısından İncelenmesi" *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2009; 4 (3): 52-60, s.56

⁵ G.B Spainer ve R.A. Lewis, "Marital Quality: A review of the seventies," *Journey of Marriage and the family*, 1980; 42 (4): 825-830 s.825

⁶ Randall Collins ve S.Coltrane, "Sociology of Marriage and the Family: Gender, Love and Property," 1991; aktaran Hatice Yalçın, "Evlilik Uyumu ve Sosyodemografik Özellikler Arasında İlişki", *Eğitim Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2014; 3 (1): 250-261, s.251

⁷ Afife Uzel, Evlilik İlişkisi İçerisindeki Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu Ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, s.25 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Hawton ve Catalan, cinsellikte yaşanan sorunlar ile evlilik sorunları arasında bir ilişkinin bulunduğunu, asıl önem arz eden durumun, hangisinin ana sorun hangisinin ikincil olduğunu ayırt edilmesi olduğunu belirtmiştir. Yapılmış çalışmalardan yola çıkarak; erkeklerin eşlerinin cinsel hayatlarında seçimlerine dikkat ederek davranmalarının ve her iki tarafında cinsel yaşantıda uyumlu olmasının cinsel hayattaki mutlulukta güce sahip olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca çift uyumunun, evlilikteki rol seçimlerini anlamlandırabilmelerine olumlu etki gösterdiğini dile getirmiştir.⁸

Evli bireyler arasında var olan ilişki, cinsel yaşamın kalitesini oldukça etkilemektedir. Eşlerin birbirlerine karşı olan cinsel istek durumu ya da isteksizlik durumu eşlerin birbirleri üzerindeki etkisiyle meydana gelebilmektedir. Michetti ve arkadaşlarına göre balayında ya da evliliğin ilk zamanlarında, iyi bir cinsel ilişki yaşayamamak, bu konuda arzu edilen düzeyde hazzı ulaşılamamak başarısız evlilik olarak adlandırılmaktadır.⁹

Evlilik, kadın ve erkek arasında olan ilişkiyi içeren bütündür ve maddi, cinsel toplumsal boyutu ve kanuni taraflarını içinde tutmaktadır. McCarty (1997)'ye göre evlilikte cinselliğin en önemli görevi duyulan hazzın birlikte paylaşılması, samimiyetin kuvvetlenmesi ve yoğunlaşması, hayatın ve evliliğin güçlükleriyle mücadele etmede gerginliğin en düşük seviyeye ulaşmasıdır. Cinsel hayatın sorunsuz olması halinde evliliğe olumlu etkisinin olduğu ancak cinsel fonksiyonlarda sorun görüldüğünde bunun evlilik üzerinde oldukça sarsıcı ve olumsuz bir etkisinin bulunduğu, iyi hisleri ve evlilikte eşler arasındaki yakınlığı olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.¹⁰

Kudaki' ye göre cinsellik evlenmenin en önemli nedenidir. Evlenen insanların cinsel boyutta birbirleri ile bütünlük sağlamaları gerekmektedir. Evlilik sadece cinselliği ifade etmemekle birlikte ortaya çıkan cinsel sorunlar nedeniyle, eşlerin evliliği bitirmelerine kanuni olarak onay verilmektedir. Ayrıca cinsel yaşam sorunları toplumun çoğunda oldukça yaygın olarak görülmekte ve bunun kişilerin toplumsal işlevleri, ruhsal durumları ve fizyolojik sağlıkları ile bağlantısının bulunduğu düşünülmekte-

⁸ Keith Hawton vd., *Long- Term Outcome of Sex Therapy Behaviour Research Therapy* 1986; 24 (6): 665-675, s.673.

⁹ P.M Michetti, vd., "Unconsummated Marriage, Can It Still Be Considered A Consequence of Vaginismus?," *International Journal Of Impotence Research*, 2014; 26 (1):28-30 s.29.

¹⁰ Barry W. McCarthy, "Strategies And Techniques For Revitalizing a Nonsexual Marriage," *Journal of Sex Therapy*, 1997; 23 (3): 231-240 s.236.

dir.¹¹ Kayır' a göre bireylerin sorun olarak algıladığı pek çok durum, çoğunlukla psikolojik yardımlarla olumlu sonuçlanan ya da cinsellik konusundaki bilgi düzeyindeki düşüklüğe bağlı olarak değişik beklentilerden oluşan durumlardır. Toplumlarda cinsel bilgi eksikliğine dayanan sorunlar, cinsel işlev bozukluğu durumundan çok daha fazla görülmektedir. Bunun en önemli nedeni, cinsellik konusunda zayıf bilgi sahibi olma daha da önemlisi doğru olmayan bilgiler ve yanlış inanışlardır.¹²

Görüldüğü gibi evlilik ve aile kavramı açısından büyük yer tutabilen cinsel paylaşımın evlilik içerisinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki ilişki de bu anlamda önem kazanmaktadır. Bu çalışmamızda evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin sosyo-demografik verilerle beraber araştırılması amaçlanmaktadır.

¹¹ Çiğdem Kuadiki, Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2002, s.23 (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*).

¹² Arşaluy Kayır, *Cinsellik Kavramı Ve Cinsel Mitler: Cinsel İşlev Bozuklukları*, Monograf Serisi. İstanbul, Roche Müstehzarları Sanayi A.Ş., 2001, s.34-39

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Problem

Evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

- 1) Evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Evli çiftlerde yaş ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3) Evli çiftlerde eşlerinin fiziksel özelliklerini beğenme ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) Evli çiftlerde gelir durumu ile cinsel doyum ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5) Evli çiftlerde eşlerinin davranış özelliklerini beğenme derecesi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6) Evli çiftlerde evlilik biçimi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7) Evli çiftlerde evlilik süresi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 8) Evli çiftlerde eğitim durumu ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Hipotezler

- 1) Evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 2) Evli çiftlerde yaş ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 3) Evli çiftlerde eşlerinin fiziksel özelliklerini beğenme ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 4) Evli çiftlerde eşlerinin davranış özelliklerini beğenme derecesi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 5) Evli çiftlerde gelir durumu ile cinsel doyum ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- 6) Evli çiftlerde evlilik biçimi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 7) Evli çiftlerde evlilik süresi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 8) Evli çiftlerde eğitim durumu ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Yapılan çalışmanın amacı evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ayrıca evlilik uyumu ve cinsel doyumun bazı sosyo demografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi hedeflenmiştir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Evlilik gerek toplumsal anlamda gerekse bireysel anlamda en temel yapı taşlarından biri olarak ifade edilmektedir. Bireylerin yaşamlarındaki mutluluğu evlilik yaşantısıyla ilişkili olabilmektedir. Sağlıklı evliliklerin sadece birey değil toplum açısından da önem taşıması nedeniyle evlilikteki uyum ve doyum psikolojinin önemli kavramlarından biridir. Bu denli önemli olarak ifade edilen evlilik çiftin etkileşim ve iletişim süreci olarak da değerlendirilebilir. Bundan dolayı evlilik yaşantısında çiftin arasındaki uyum ve etkileşim de o derece önem kazanabilmektedir. Evlilik uyumunda yaşanan sorunlar boşanmanın en önemli belirleyicilerinden biridir. Özellikle boşanma oranlarının yükseldiği son zamanlarda, çiftler arası uyum daha fazla önem kazanmış bulunmakta ve daha fazla araştırma konusu haline gelmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) sonuçlarına göre, en az bir kere boşanmış bireylerin boşanma nedenleri incelendiğinde; ülkemizde en fazla boşanma nedeni, sorumsuz ve ilgisiz davranışlar olarak bulunmuştur.¹³ Boşanmaların hızla arttığı bu dönemde evlilik ilişkisini etkileyen evlilik uyumu ve cinsel doyumun araştırılması önemli görülmektedir. Bu şekilde önem atfeden; evlilikte çift uyumunda bireyin en doğal süreçlerden biri olan cinselliğin de önemli olduğu düşünülmektedir. Zira evlilik aynı zamanda çiftler

¹³ Türkiye İstatistik Kurumu, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2016, <http://www.tuik.gov.tr/pdfGetir.do?id=24642> (erişim tarihi: 14.01.2019)

arası cinsel paylaşımı da içerisinde barındıran önemli bir kavramdır. İnsan doğasının özünde var olan cinsellikten doyum sağlayabilmenin de çiftlerin uyumu üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Literatürde, eşlerin fiziksel özelliklerini beğenme derecesi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum düzeylerini inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada eşlerin fiziksel özelliklerini beğenme dereceleri ile evlilik uyumu ve cinsel doyum ilişkileri detaylı olarak incelenecektir. Ayrıca literatürde eşlerin kendilerine karşı olan davranış şekillerinin memnuniyet düzeyleri ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamızda eşlerin kendilerine yönelik davranışlarını beğenme düzeyi ile evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişki detaylı olarak incelenecektir. Bu çalışma, aile yaşantısı ve evliliğin devamlılığı açısından kritik olarak değerlendirilebilecek, çift uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenecek olması açısından önem taşımaktadır. Literatür incelendiğinde evlilik uyumu ve cinsel doyum ayrı ayrı olarak pek çok çalışmada araştırma konusu haline gelmiş olmasına karşın bu iki değişkenin arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısının ise yetersiz olduğu görülmüştür. Tüm bunlardan dolayı literatüre ayrı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmamızın sayıltıları aşağıdaki gibidir:

- 1) Evli çiftlerin kendilerine sorulan sorulara içtenlikle yanıt verdiği kabul edilmektedir.
- 2) Araştırmaya katılan 100 kişilik örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- 3) Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu, Çift Uyum Ölçeği ve Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği ilgili değişkenleri geçerli ve güvenilir şekilde ölçmektedir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 1) İstanbul ilinin Başakşehir ilçesinde bulunan evli çiftlerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- 2) Elde edilen veriler 100 evli bireye uygulanmıştır.

- 3) Kişisel Bilgi Formu, Çift Uyum Ölçeği ve Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeğinin maddeleri ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Evlilik: İki kişinin, kanuni olarak onaylanmış şekilde bir arada yaşamlarını sürdürmesidir.

Evlilik uyumu: Var olan evliliğin mecburi ve isteğe bağlı özelliklerinin belirli bir istikrara ulaşmasıdır.

Cinsellik: Cinsellik, toplumsal kurallar, gelenek ve görenekler ve tabularla belirli, erkek ve kadının uyumu ile cinsel doyuma ulaşılan psikolojik, biyolojik ve toplumsal özelliği olan özel yaşam şeklinde de tanımlanabilir.

Cinsel Doyum: Cinsel doyum, bireyin cinsel yaşamından aldığı hazzın ve memnuniyetinin seviyesi olarak açıklanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. EVLİLİK KAVRAMININ TANIMI

Evlenmeden önce kadın ve erkek toplumda ayrı bireyler olarak kabul ve onay görmektedir. Evlilik sonrası kadın ve erkek beraber ortak bir hayata başlamaktadırlar. İki farklı ortamda yaşamış kadın ve erkek artık birlikte var olma sürecini başlatmış olurlar. Ben yaşantısından biz yaşantısına evlilik ile geçmektedirler. Evlilikte gözlemcinin çoğunlukla algıladığı biz benliğidir. Evlilikte, biz varız diyebilmek için eşlerin kendi kişiliklerinden güç alan ortak yeni bir benlik oluşturmaları gerekir. Bu benlik biz benliğidir. Güçlü kişiliklerle sağlıklı 'biz benlikleri' kurulur. Eşlerin beraber biz benliğini oluşturması sonucunda birlikte varoluş yaşantısı meydana gelir.¹⁴ İnsanlarda sosyalleşme arzusu gözlemlenmektedir. Evlilik toplumsal anlamda kabul gören sosyal bir kurum olma niteliğini taşımaktadır.¹⁵

Evlilik, toplumun ana yapılarından biri olan aile kavramını meydana getiren kurum olmakla birlikte bireylerin yaşamlarında aldıkları önemli kararlardan biridir. Evlilik kurumu, akademik çevrede ve toplum içerisinde önem verilen ve üzerinde durulan bir kavram olma özelliğini her dönem sürdürmektedir.¹⁶

Evlilik, bir erkek ve bir kadın arasında toplum tarafından kabul edilen bir ilişki; geçmiş yaşantıları, eğitim ve öğrenimleri birbirinden farklı olan iki bireyin yaşamlarını birlikte geçirmeye karar vermesi olarak tanımlanmaktadır. Literatür incelendiğinde evliliğin çeşitli şekillerde tanımlandığı görülmektedir.¹⁷ Saxton'a göre aile kurumunu kurmayı ve insan türünün devamını sürdürmeyi amaçlayan iki bireyin kalıcı bir beraberlik için bir arada buldukları, birbirlerine ve çocuklarına karşı ortak sorumlulukları üstlendikleri, birbirine bağlı ve etkileşim içerisinde olan sistemlerden oluşan tüm dünya tarafından kabul gören bir kurumdur. Ortak olan birkaç nokta vardır ki, kadın ve erkeğin, toplumsal kurallara uygun bir şekilde, yasalarla korunan ve sınırları yasalarla çizilen bir çatı altında, nesillerini sürdürecektir, yine "yasalarla belirlenen hakla-

¹⁴ Kurban Özüğürlü, *Evlilik Raporu*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2016, s.54-55

¹⁵ Kağan Kaya, "Alan Ayckbour'un Absurdperson Singular Oyununda Evlilik Kurumu", Cumhuriyet Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2): 121-138, s.126

¹⁶ Deniz Kublay ve Vesile Oktan, "Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi," *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 2015; 5 (44): 25-35, s.34

¹⁷ Serap Erdoğan, Evlilik Uyumu İle Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri Ve Mizaç Ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara, 2007, s.5 (**Tıpta Uzmanlık Tezi**).

ra sahip” çocuklar dünyaya getirmek üzere oluşturdukları bir “kurum”, “sistem” olma özelliğini taşımaktadır.¹⁸

Kadın ve erkeğin yasalar doğrultusunda evlenerek birlikte bir hayatı paylaşmasının amacı, fizyolojik, ruhsal ve toplumsal açıdan birbirlerinin gereksinimlerini giderecek bir ortama sahip olmaktır.¹⁹ Gülerce, kadın ve erkeğin evlenerek bir noktada buluşması, birçok ortak paylaşımlarının bulunması ve aynı ortamda yaşamaya başlaması ile iki bireye ait psikolojik boyutu da olan sistemin kurulduğunu belirtmiştir.²⁰

Evliliğin başka yakın ilişkilerden farklı kılan birtakım özellikleri vardır. Bunlardan ilki; evlilik ilişkisi zaman içinde gelişen, isteğe bağlı olarak sürdürülen ve duruma göre değişikliklerin olmasını gerektiren bir ilişki türüdür. İkincisi; evli olmak, farklı inanışlar, farklı beklentiler ve hayat görüşünden oluşan iki bakış açısının ve geçmişin birbiriyle bütün oluşturması demektir. Böylece ilişkide her bir olay üzerinde konuşulup anlaşmaya varılabilir. Üçüncüsü; evlilik ilişkisinde geçmiş, şimdi ve gelecek kavramları daha fazla öneme sahiptir. Evli bireyler geçmiş yaşam öyküleri ile geleceğe bağlanır, hayal kurarken, şimdi ilişkinin devam edebilmesi için geleceğe yönelik planlar yaparlar. Dördüncüsü; evlilik ilişkisinde destek konusunda sıra ile değişim yapılmaktadır. Her eş, kendi gereksinimi kadar diğer kişinin ihtiyacını da göz önüne alır, birbirine destek olur. Beşinci özellik ise; bireyler evlilik ilişkisi içerisinde olsa dahi her kişinin kendine has oluş biçimi vardır, evlilik ilişkisinde bireylerin oluş biçimine saygı duyulur ve destek verilir.²¹

2.1.1. Evliliğin Tarihçesi

Tarihsel süreçte kadın, erkek ilişkilerine bakıldığında cinsiyet farkının bulunmadığı dikkat çekmektedir. İlk toplumlar klanlardan oluştuğu için herkes klan üyeliği bakımından eşit haklara sahipti. Tıbbi bilginin zayıf olması sebebiyle kadınların hayatını kaybetme oranı fazla, kadın nüfusu azdı. Bu durum erkeklerle eşit konumda olmalarını sağlıyordu.²²

¹⁸ John L Saxon, “Marriage The Nature Of Marriage, The Individual, Marriage and The Family, Wadsworth Publishing Company Belmont,” *California a Division of Wadsworth*,1999; 4(2): 297-342 s.326

¹⁹ Erdoğan a.g.e., s.5

²⁰ Aydan Gülerce, *Türkiyede Ailelerin Psikolojik Örüntüleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1996, s.42

²¹ Ali Erişti, Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2010.s.9 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

²² Server Tanilli., *Ne Olursa Olusun Savaşıyorlar- Kadın Sorununun Neresindeyiz?* Alkım Yayınevi, İstanbul, 2006, s.11-12

Cilalı Taş Devri ile birlikte güneş takviminin bulunuşu, çeşitli yeni aletlerin ortaya çıkması, tarım alanında kadının yerine erkeğin geçmesi gibi yenilikler zamanla kadının ön plana geçmesini engellemiştir. Cilalı Taş devrinde klanların çoğunlukla kendi içlerinde evlenmeleri ön plandaydı.²³

Bireysel hakların oluşması ile sosyal rol paylaşımı ortaya çıkmıştır. Kadının hamilelik sebebiyle eve bağlı durumda kalışı erkeğin egemen olduğu 'ataerkil' ailenin oluşumunu sağladı.²⁴

İnsanoğlu varlığından bu yana devamlı olarak gruplar arasında yaşamını sürdürmüştür. Toplumsal yapılarda farklılıklar olmakla birlikte araştırmacılar aile düzeni olmayan toplumlara rastlamadıklarını ifade etmektedirler. Sonuç olarak evlilik, genel anlamda iki farklı cins arasında gerçekleşen kanunlarla korunan yasalarla desteklenen durum olarak belirtilmektedir. Yasal olması durumu kanunlar ve dini inanışlar anlamında da önem ifade etmektedir. Bazı medeni kanunlar tek eşliliğe ek olarak çok eşliliğe de onay vermektedir. Çok eşli olma durumuna poligami adı verilmektedir. Günümüzde de erkeğin çok eşli olabildiği toplumlara rastlanmaktadır. Polijini, erkeğin birden fazla kadın ile evli olma halidir. Poliandri ise bir kadının birden fazla erkekle evli olması durumudur. Arap ülkelerinde, Tibetin yerli halkında, Seylan, Yeni Zelandalıların yerleşik yaşam sürdürenleri içinde çok eşlilik durumu göze çarpmaktadır. Poligami (çok eşlilik), Anadolu'da Sümerler zamanında yaşanmaktaydı. Urukakina reformları sonucunda yasaklanma kararı alınmış olmasına rağmen çocuğu olmayan kadınla evli olduğu halde erkeğin yeni kadın alma hakkı oluşmuştur.²⁵

Toplumsal tarihçilere göre batılı tarzdaki evlilikler daha çok Amerikan devrimi ve 1830'lu yıllar aralığındaki zamanda oluşmuştur. Ülkemizde ilk adım, Türk Medeni Kanunu ile atılmıştır. Buna göre, erken yaşta evlilikten erkeğin birden fazla kadınla evlenmesine kadar birçok alanda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Türk Medeni Kanunuyla atılan bu adım sonucunda, evlenme yaş ortalamasının yükseldiği görülmüştür.²⁶

2.1.2. Evlilik Çeşitleri

İnsanlık var olduğu zamandan bu güne insanı algılama çabası hep devam etmiştir. İnsan psikolojik, sosyal ve biyolojik süreçlerden etkilenen bir canlıdır. Çiftle-

²³ Cemal Bali Akal, *İktidarın Üç Yüzü*, Dost Yayınevi, Ankara, 2000, s.301

²⁴ Coşkun Üçok vd. *Türk Hukuk Tarihi*, Turhan Kitapevi, Ankara 2006 s.108

²⁵ Pınar Turanlı, Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu ile Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s.6 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

²⁶ Asena Akdemir vd. "Çift Terapisi," *Türkiye'de Psikiyatri*, 2006; 8(2): 123-128, s.124

rin bu süreçlerden etkilendiği düşünülürse evlilik yaşantısı içinde bir araya geldiklerinde kuvvetli etkileşim oluşacaktır.²⁷

Geçtan, evliliği belirli sınırları çizerek anlamlandırmaya dikkat ederken evliliği geleneksel evlilik ve modern evlilik şeklinde farklı gruplara bölmüştür. Geleneksel evlilik çeşidinde her iki cins tamamen birbirlerini bütünleyici göreve sahiptir; bunun yanı sıra ayrılmaz bir bütünü temsil etmektedir ve her iki cins arasındaki görev, sorumluluk ve rol paylaşımı oldukça net şekilde belirlenmiştir; sınırları çizilmiştir. Bu tarz evlilik çeşidinde kadın, kendi iletişimini kadınların arasında, erkek de kendi iletişim kurduğu sosyal çevresini erkeklerin arasında oluşturmaktadır. Çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılama, çocuğa bakma, onunla ilgilenme görevi anne tarafından üstlenilmekte erkek buna pek fazla katılmamakta ayrıca çiftler birbirlerinin sorumluluklarına pek karışmamaktadırlar. Kadın hem anne rolünü benimser hem de evin sorumluluğunu üzerine alır, bunu yanı sıra baba da dış dünya ile ilişkilidir. Dış dünyadaki görev ve sorumlulukları yerine getirir. Akla ilk gelen geleneksel evliliklerde ev hakkındaki kararları babanın verdiği düşüncesi hakim olsa da, aslında karar veren asıl otoritenin anne olduğu görülmektedir.²⁸

Toplum var olduğu andan itibaren zaman içerisinde çeşitli özellikler kazanmaktadır. Toplumlar hem ulusal hem de küresel anlamda oluşan sosyal, ekonomik, ideolojik değişimlerden belirli oranda etkilenirler. Toplumda önem atfeden evlilik ve evliliğe verilen önem açısından evliliğin oluş şekli de önem taşımaktadır. Flört ederek (anlaşarak) evlenme modern değerlerin etkili olduğu bölgelerde sıkça görülmektedir. Ailelerden bağımsız şekilde tanışıp, ilişkiyi başlatıp devam ettirerek evlilik kararı alınmasına dayanmaktadır. Görücü usulü evlilikler ise iki şekilde oluşmaktadır. Bir kısmı zorla, bir kısmı ise isteyektir. Gelenekselliğin yaşandığı bölgelerde, evlenecek olan kadını erkeğin annesi, babası ya da yakınları belirlemektedir. Evlenecek olan kişilerden iki tarafın da rızası olmaması ya da taraflardan birinin rızası olmaması durumuna “görücü usulü zorla evlilik” adı verilmektedir. Modern değerlerin geleneksel değerleri belli oranda etkilediği evlenme şeklinde ise “görücü usulü isteyerek evlenme” görülür. Kadın ve erkeğin evliliğe dair istekleri söz konusudur. Aile ya da

²⁷ Selin Aktaş, Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, İstanbul, s.1 (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

²⁸ Engin Geçtan, **Psikanaliz Ve Sonrası**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2000, s. 37

yakınlarının tanıştırdığı ve onların denetiminde süren, ardından iki tarafında rızası alınarak yapılan evlenme biçimidir.²⁹

Sezen'e göre; evlilik insanların hayatları boyunca kabul ettikleri temel bir kurumdur. Toplumların değer, inanç yapılarına ve kültürel yargılarına göre değişiklik göstermektedir.³⁰

2.1.3.Evlilik Uyumu

Evlilik insan davranışı üzerinde etki gösteren en önemli etkenlerdendir. Hem üreme ve çocukların yetiştirilmesi bakımından belirleyicidir hem ekonomik-sosyolojik boyutlarla toplum ve kişiler üzerinde güçlü bir etki göstermektedir. İnsanların evlilik sürecinde yaşadıkları çatışmalar, uyumsuzluklar nedeniyle çok sık ruhsal rahatsızlık gösterdikleri ve psikolojik destek için başvurdukları görülmektedir.³¹

Kışlak, gelenekselliğe dayanan ve eğitim düzeyinin yeterince yüksek olmadığı ailelerde çiftlerin boşanması hoş bir durum olarak karşılanmadığından bu kesimde bireylerin evliliklerini devam ettirmeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Kaynaklar gözden geçirildiğinde evlilik uyumu ile direkt ilişkili eş seçimi, eşler arasında meydana gelen çatışmalar ve bazı demografik değişkenlerin evlilik doyumu ile ilişkisi, evli eşlerin birbirlerini kontrol etme ve bağımlılık boyutlarında algılamaları ve bunun evlilik doyumuna etkisi, evlilikte etkileşimi bozduğu düşünülen çatışma odakları ve iletişim problemleri, empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi, evlilik uyumu ile nedensellik ve ödev yüklemeleri arasındaki ilişkiler gibi konularda çalışmaların yapıldığı saptanmaktadır.³²

Evlilik uyumu, evliliğin mecburi ve mecburi olmayan taraflarının dengeye ulaşmasının vuku bulmuş halidir. Bu dengeye ulaşmada evliliğin sunduğu rol yadsınamaz. Evlilikte belirleyici olan etkenlerin başında, çiftlerin birbirlerine karşı olumlu duygular beslemeleri ve birbirlerini arzulamaları gelse de ondan sonra gelenek, görenek ve kanunlar gelmektedir. Bir evlilik tamamıyla gönülsüz ya da zorla devam

²⁹ Gülşah Gül, Evlilik Biçimleri Açısından Evlilik Uyumu, İlişkilerde Yükleme Tarzları Ve Psikolojik Dayanıklılık Değişkenlerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016 s.5 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³⁰ Lütfi Sezen, " Türkiye'de Evlenme Biçimleri", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2005; 11 (27): 185-195, s.189

³¹ Handan Bal, Bağlanma Stilleri, Cinsiyet Roller ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi, Mersin, 2007, s.3 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³² Şennur Kışlak Tutarel, "Evlilik Uyumu İle Nedensellik Yükleme Arasındaki İlişkiler", *Türk Psikoloji Dergisi*, 1997; 40(12): 55-64, s.63

eden duruma gelmişse, içerisinde bulunulan evlilikte uyumun gün geçtikçe azalması ve sorunların artması gibi evliliğe zarar verecek durumlar ortaya çıkmaktadır.³³

Çağımızda bütün toplumlarda ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda hızlı büyüme ve değişimin etkisi sonucunda evlilikte yaşanan ilişkiler de değişiklikler göstermektedir. Her geçen gün daha karmaşıklaşmakta, evlilikte ortaya çıkan sorunlar eskiye göre fazlalaşmaktadır ve eşler arasındaki uyum problemleri sıkça görülmektedir. Eşler arasında ortaya çıkan uyum sorunları sadece onlar için problem olarak kabul edilmeyip, evlilik ilişkisinin temelini de sarsmakta hatta daha da ötesi tüm toplumu etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.³⁴

Evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramı çok çeşitli şekillerde açıklanmış ve ölçülmüş, hatta ilgili literatürde bu kavrama ait on iki farklı tanımla karşılaşılmıştır. Spanier'e göre farklı tanımlar bulunmakla birlikte uyum ya da doyum kavramı bireyin ilişkilerine ait kişisel izlenimlerini temel alarak tanımlanmaktadır. Evlilik kalitesinin; eşler arası uyum, kuvvetli iletişim, doyum ve mutluluk derecesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramlarının birbirlerinin yerine kullanılması nedeniyle uyumlu çiftler aslında doyumlu çiftler olarak görülmektedir. Ancak bazı araştırmacılar doyumun ve uyumun birbiriyle aynı anlama gelmeyen iki değişik kavram olduğunu belirtmişlerdir.³⁵

Evlilik uyumu kompleks bir kavramdır. Bununla birlikte, tanımlanması ve kapsamıyla ilgili tartışmaların sürmesine rağmen birbiri ile sağlıklı iletişim içerisinde olan, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliğine varılabilen ve sorunlarını yapıcı bir şekilde sonuçlandıran çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilir. Ayrıca uyum, bir evliliğin zorunlu ve gönüllü boyutlarının arasında dengenin kurulması olarak da tanımlanmaktadır. Evlilik uyumu, eşlerin uyumlu birlikteliklerinin neticesi olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu da tanımlar. Bu noktada evlilik doyumu ile karışmaktadır. Evlilik uyumunu değerlendirirken kimi çalışmalar ilişki boyutlarına önem verirken, diğerleri bireysel konuları temel almaktadır. Genel-

³³ Yelda Yıldız, İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla, 2012.s.21(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³⁴ Zahide Merve Küçükçelik, İlişkiye Dair İnançlar ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Uyumuna Etkisi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, s.1 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³⁵ Graham Spanier, "Measuring Dyadic Adjustment New scales For Assessing The Quality Of Marriage And Smiler Dyads, *Journey of Marriage And The Family*, 1976;38(1):15-28 s.22

likle bu konuda çalışan araştırmacılar çatışma, iletişim gibi ilişki boyutlarını vurgulayarak uyumu değerlendirmeye çalışmışlardır.³⁶

Aile ve evlilik konusuyla ilgilenen araştırmacılar, başarılı şekilde devam ettiremeyen evliliklerin nedenlerini araştırarak, bireylerin evlilik ilişkilerine yönelik inanışlarının ve fonksiyonel olmayan düşüncelerinin evlilik hayatında uyumsuzluklara yol açtığını göstermektedir. Bilişsel bakış açısına göre otomatik düşünceler özellikle duygusal bozukluklarda görülen, çeşitli zihinsel çarpıtmalar sonucunda ortaya çıkan ve olumsuz özellikleriyle bilişsel düzeyde dikkati odaklayamama, kararsızlık, bellekte zayıflama oluşturmaktadır.³⁷

Evlilik uyumu kavramı literatürde net bir şekilde ifade edilmemiştir. Psikoloji alanındaki pek çok çalışmada kullanılmakla beraber, konu ile ilgili tartışmalar devam etmektedir. Evlilik uyumu; ilişkiye dair iyi yönde inanışlara hakim olma, eşlerin birbirlerine karşı güzel düşüncelere ve hislere sahip olması, doğru şekilde iletişim kurabilme, sorunları sonuca ulaştırabilme yeteneği, ortak ilgi alanlarına sahip olma ve eşlerin beraber aktiviteler yapabilmesi durumu olarak değerlendirilmektedir.³⁸

Spanier ve Lewis'e göre evlilikteki uyum; kişilerin evlilik yaşantısındaki gereksinimlerini gidermesiyle ilgili idrak olarak açıklanmaktadır. Bu açıklama, yalnızca evliliklerdeki her konudaki doyuma ulaşmak için değil; arkadaş olabilme, yakınlık sağlayabilme, cinsellikten alınan haz gibi daha bireylere has doyumları da ifade etmektedir. Evlilik uyumunu oluşturan değişkenler sıkça çalışılmış olsa da çok basit şekilde tanımlanamamaktadır.³⁹ Collins ve Coltrane ise, "evlilikte en dikkat edilmesi gereken unsurların; sadık kalmak, doğru şekilde anlaşılma, empati kurabilmek, cinsel yaşamdan alınan haz ve doyumun yeterli düzeyde olması, aile içerisindeki çocuklar, hobilerin ve zevklerin aynı yada benzer olması, evdeki görev ve sorumlulukların bölüştürülmesi, yeterli düzeyde maddi imkanların olması ve ortak özelliklerin bulunduğu bir geçmişe sahip olmak olarak sıralamıştır".⁴⁰

Evlilik uyumu söz konusu olduğunda, insan aklına ilk gelen yargı eşlerin birbirleri ile anlaşma durumudur. Bu durumda; evliliği, bireyler arası anlaşma sağlamanın

³⁶ Şennur Tutarel Kışlak ve Şeyma Çavuşoğlu, "Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemelere ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler," *Aile ve Toplum Dergisi*, 2006; 3(9): 61-68, s.62

³⁷ Hakan Türkçapar, *Bilişsel Terapi*, HYB Yayıncılık, 7.Baskı, 2013, Ankara, s.55

³⁸ Cennet Şafak Öztürk ve Haluk Arkar, " Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler," *Literatür Sempozyum*, 2014;1(3): 16-24 s.17

³⁹ G.B Spainer ve R.A. Lewis, "Marital Quality: A review of the seventies," *Journey of Marriage and the Family*, 1980; 42 (4): 825-830, s.826.

⁴⁰ Randall Collins ve Scott Coltrane, *Sociology of Marriage and The Family: Gender, Love and Property*, Nelson Hall, Chicago, 1991, s.50

temel alındığı bir yapı olarak düşünürüz. Bireylerin kişilik yapıları, yetişme koşulları, büyüdükleri çevre, aile gelenek ve görenekleri, evliliğe yükledikleri anlam, eğitim düzeyi, meslekleri, inançları, ruhsal yapıları, eğilimleri gibi kriterler bu uyum üzerinde etkisini gösterdiğinden dolayı evlilik uyumunun değerlendirilmesinde bireylerin sahip olduğu değerler de önem taşımaktadır. Tüm bunların etkileşim içerisinde olduğunu kabul edersek, sahip olduğumuz değerler yukarıda adı geçen pek çok şart ve koşullar şekillenirken; davranışlarımız, duygu ve düşüncelerimiz, tutumlarımız da dolaylı ya da dolaysız olarak değerlerimizden pay almaktadır. Değer kavramının literatürde pek çok tanımı bulunmaktadır. Değer kavramının çok değişik alanlarda bulunması kavramın tanımını zorlaştırmaktadır. Diğer yandan değer kavramının kapsamı ve kişilerin hayatına olan etkisi de bu farklı tanımlarda kendini göstermektedir.⁴¹ Schwartz değerleri, bireylerin veya diğer sosyal oluşumların yol gösterici kuralları olarak tanımlar.⁴² Dilmaç değerlerin, kişilerin tutum ve davranışlarının ortaya çıkmasında ve biçimlendirilmesinde önemli rol oynadığını belirtilmektedir.⁴³ Dilmaç ve Ekşi değerler kavramının, toplumun devamlılığını sağlayan temel fonksiyonlar olduğunu belirtmiştir. Değerler, toplumun devamlılığını sağlayan temel fonksiyonlar olduklarından bireylerin hayatında etkili olmaktadır.⁴⁴

Kropp ve arkadaşları ise değerleri, kişilerin hayatlarındaki tecrübeleri ve kişisel mirasları aracılığıyla ilerleyen en son oluşan durum ve arzular şeklinde adlandırmışlardır.⁴⁵ Değerler kişinin yaşam amaçlarına uygun olarak edindiği kurallar ve içselleştirdiği davranışların tamamı olarak açıklanabilir.⁴⁶ Her birey toplumsal bir düzen içinde yer almaktadır. Bu sosyal düzende var olan değerlere göre hareket eder. Tutum ve davranışlarını inşa ederken bu değerle dikkate alması gerekmektedir. Toplumsal değerlere ters düşmek, tutum ve davranışlar geliştirmek bireylerin toplum ile

⁴¹ Bülent Dilmaç ve Halil Ekşi, "Değerler Eğitimi: temel tartışmalar ve yaklaşımlar" **İlköğretmen Dergisi** 2007;6(16): 21-29, s.27

⁴² Shalom H. Schwartz, "Are There Universal Aspects in the Structure and Contents Of Humanvalues?" **Journal of Social Issues**, 1994;50(4): 19-45, s.40

⁴³ Bülent Dilmaç, İlköğretim Öğrencilerine İnsani Değerler Eğitimi Verilmesi Ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği İle Eğitimin Sınanması, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1999 s.11 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁴⁴ Bülent Dilmaç Ve Halil Ekşi, "Değerlerin Eğitimi: Temel Tartışmalar Ve Yaklaşımlar", **İlköğretmen Dergisi**, 2007;1(14): 21-29 s.26

⁴⁵ Fredric Kropp vd., Silvera, "Values and collective self-esteem as predictors of consumer susceptibility to interpersonal influence among university students," **International Marketing Review**, 2005; 22 (1): 7-33 s.25

⁴⁶ Derya Atabey, Okul Öncesi Sosyal Değerler Kazanımı Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Sosyal Değerler Eğitimi Programının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal Değerler Kazanımına Etkisinin İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014 s.7 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

çatışmalar yaşamasına neden olmaktadır. Bu anlamda değerler bireyin üzerinde güçlü etkiye sahiptir.⁴⁷

2.1.4.Evlilik Uyumunu Tanım

Evlilik uyumu, evlilik bağının devam etmesini sağlayan en önemli faktörlerden biridir. Aile bireyleri ve evlilik arasındaki ilişkinin ortaya çıkışını araştırmak için bir takım çalışmalar yapılmıştır. Aile bireylerinin evliliğe etkisiyle ilgili çalışma sonuçlarının tutarsız olduğu görülmektedir.⁴⁸

Bireylerin yetiştirilme koşulları, aile görgüleri, kişilik özellikleri ve evliliğe yükledikleri anlam, meslekleri, eğitimleri, inançları, psikolojik durumları, yönelimleri gibi faktörler evlilik uyumu üzerinde etkisini göstermektedir. Tüm bunlar ile ilişkili şekilde var olan değerlerin evlilik uyumunda etkili oldukları düşünülmektedir. Var olan değerler başka koşullarla da ilgili olurken, duygu düşünce ve tutum gibi faktörler de değerlerimizden etkilenmektedir. Bu etkiler evlilik uyumu ve aile üzerinde önem oluşturmaktadır.⁴⁹

Evlenme şekli ve ilişkinin kalitesi her kültürde aynı değildir, kültürden kültüre farklılıklar göstermektedir. Sosyoloji, antropoloji, psikoloji, teoloji, etoloji, felsefe ve hukuk gibi farklı alanlardan bilim insanları tarafından her yıl evlilik ilişkisi değişik boyutlarda araştırmaya ve incelemeye malzeme olmaktadır.⁵⁰

Sağlıklı evliliklerin sadece kişiler değil bunun dışında toplumlar açısından da önem taşıması nedeniyle evli çiftler arasındaki uyum son senelerde psikolojinin en çok önem verdiği konulardan biri haline gelmiştir.⁵¹ Fıçıoğlu'na göre (1992), bunun sebebi, evlilik uyumunun aile içi ve aile dışı ilişkileri yordamada etkisi ve gittikçe önem kazanmasıdır.⁵²

Yılmaz, eşler arasındaki uyumun, anne-baba ve çocuk arasındaki etkileşimin, çocukların benlik algılarına dair değerleri ve akademik başarıları ile olan ilişkilerini, ilköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinde incelenmiştir. Anne baba arasındaki

⁴⁷ Jonathan L Freedman ve David O. Sears, **Sosyal Psikoloji**, Çev. Ali Dönmez, İmge Yayınevi, Ankara, 2003 s. 357

⁴⁸ Hatice Yalçın, "Evlilik uyumu ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki", **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, 2014; 3(1):250-261 s.259

⁴⁹ Dilmaç a.g.e s. 24-29

⁵⁰ Ali Erişti, Bağlanma Stilleri Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Uyumunu Arasındaki İlişki, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi, Klinik Psikoloji Anabilim dalı, İzmir, 2010 s.7(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁵¹ Nazire Güçlü Ergin, Evli Ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumunu Ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008 s.12 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁵².Hürol Fıçıoğlu, "Lisansüstü öğrencilerinin evlilik uyumu", **Psikoloji Dergisi** 1992; 7(28) : 16-24, s.18.

uyum düzeyinin çocuğun benlik algısını saptamada anlamlı etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre anne baba arasındaki uyumun, benlik algısı, akademik yeterlilik, davranıştan hoşnut olma ve öz değer alt ölçeklerini değerlendirmede anlamlı etkilerinin olduğunu belirtmiştir. Çocukların anne baba arasındaki uyuma yönelik algıları arttıkça, benliklerine ilişkin algılarının da olumlu olduğu, eğer algılanan uyum düşükse bu benliklerine yönelik algılarının da olumsuz etkilendiğini göstermektedir.⁵³

Tutarel ve Kışlak'a göre; mutlu eşler evlenme sebebi olarak birbirlerini istemelerini gösterebilirler de tüm evliliklerde örf, adetler ve kanunlarla ilişkili farklılıklar gösteren durumlar olmaktadır. Evlilik bütünüyle istekli ya da tamamıyla mecburi bir durum şekline gelmişse yani dengeye ulaşamamışsa yaşanan evlilikte uyum bozulacak, problemler mutlaka çıkacaktır; bu kaçınılmazdır. Evliliğin ilk zamanlarında var olan tüm heyecan yok olmaya ve eşler arasında anlaşmazlıklar ortaya çıkmaya başlamaktadır.⁵⁴

Bir başka tanımda da evlilik uyumunu, bireyin evlilik süresi boyunca gereksinimlerini karşılama derecesine ilişkin algısı olarak tanımlamaktadır. Evlilik uyumu konusunda yapılan bir diğer tanım da evlilik ilişkisindeki mutluluk ve başarı ilişkili olup, eşlerin birbiriyle ortaklaşa yaptığı etkinlikler, sahip oldukları ortak hobiler ve karşıtlıklar gibi etkilerin bir araya gelmesi, bir tanımı da uyumluluk derecesi ya da problemleri çözebilme yeteneği olarak ifade edilmektedir.⁵⁵

Evlilik uyumu literatürü alanında yapılan araştırmalar arttıkça konuyu değerlendirmede kullanılacak olan ölçüm araçlarının da geliştiği ve türlerinin arttığını ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, evlilik uyumunu konusunda değerlendirme yapılırken yapılandırılmış klinik görüşmeler, öz-bildirim ölçekleri, ev ortamında ayrıntılı gözlem gibi değişik yollardan faydalanmışlardır.⁵⁶ Hendrick evlilik uyumu kavramını

⁵³ Ayşen Yılmaz, "Eşler arasındaki uyum, anne baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi", *Türk Psikoloji Dergisi* 2001; 16 (47) : 1-24, s.22

⁵⁴ Şennur Tutarel- Kışlak, "Evlilikte uyum ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması". *3 P Dergisi*, 1999; 7 (1): 50-57, s.55

⁵⁵ Sedef Elif Aydemir, Otizmli Çocukların Ebeveynlerinin Evlilik Uyumlarının, Başa Çıkma Stratejilerinin ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2015, s.19 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁵⁶ Elit Bilge Bıyıkoğlu, Evlilik Uyumunun Mükemmellik Özellikleri, Stresle Başa Çıkma Stratejileri Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2012, s.5 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

değerlendirmede en sık başvurulan yöntemin öz-bildirim ölçekleri olduğunu belirtmiştir.⁵⁷

Karşılıklı bir etkileşim içinde bulunan, aileyi ve evliliği ilgilendiren konular üzerinde ortak bir karara ulaşabilen, sorunları olumlu bir şekilde çözüme ulaştıran eşlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak adlandırılır. Tucker ve O'Grady'e göre evlilik uyumu, çiftlerin hem psikolojik sağlığı hem de fiziksel sağlığını önemli derecede etkilemektedir. Uyumlu evlilikte ayrıca eşler birbirine yakınlık ve samimiyet göstermenin yanı sıra çiftler eşitlik duygusuna da sahip olmaktadır.⁵⁸

Günümüzde, evlilik ilişkileri ve evlilik uyumu üzerinde çalışmak, hem kuramsal çerçeve hem de klinik gayeler bakımından önem arz etmektedir. Çiftler arasında ikili ilişkiler söz konusu olduğunda sosyal yapı ve gizlilik anlamında evlilik en kritik konulardan biridir. Eşlerin kendi aralarındaki uyumu, ilişki içerisinde bütün noktaları etkileme yapısına sahip kritik unsurlar arasındadır. Evlilikte uyum hakkında tek bir tanım kullanmak oldukça zordur. Çünkü evlilikte uyum sorunsalı kişisel, psikolojik, sosyal ve demografik birçok faktörle ilişkili olup tamamen bağımsız bir kavram değildir. Bu sebeple evlilik uyumu kolay bir şekilde tanımlanamayacak bir değişken olmasının yanı sıra, evlilik uyumunu etkileyen birçok değişkene çok fazla rastlanmaktadır.⁵⁹

2.1.4.1.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumunu etkileyen etmenlerin neler olduğu literatürde farklı taraflarıyla tartışılan, üzerinde araştırmalar yapılan bir konudur. Bu etmenlerden bazıları; evlilikteki doyum, evliliğin kalitesi, kadın ve erkeğin kişilik özellikleri, çocuklarının varlığı ya da yokluğu, hayat ile ilgili görüşleri, maddi sebepler, fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklar, alışkanlıklar, manevi konulardaki inançlar, eşler arasındaki kültürel uyumsuzluklar, eski evlilikler, sosyal destek örüntüleri, hısımlarla ilişkiler, kişisel umutlar gibi kavramlardır. Sağlıklı bir evlilik yaşantısının ve evlilik ilişkisinin sürmesi konusunda değerlendirilen en önemli kavramlardan biri ise evlilik uyumudur.⁶⁰

Evlilik uyumunu ölçmek için kullanılan araçların, evlilik uyumu ile ilgili önem verdiği noktalar aynı olmakla birlikte bu farklılığın, ölçüm yapan araçların her birinin

⁵⁷ Susan S. Hendrick "A Generic Measure Of Relationship Satisfaction," *Journal Of Marriage And The Family*, 1988; 50(1):93-98 s.96

⁵⁸ Martin W Tucker ve Kevin E O'grady, "Effects Of Physical attractive, intelligence, age at marriage and cohabitation on the Perception Of Marital Satisfaction," *Journal Of Social Psychology*, 1991; 2 (2):253-269, s.255.

⁵⁹ Olga S. Hünler ve Tülin Gençöz. "Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü," *Türk Psikoloji Dergisi*, 2003; 18 (51) : 99-108 s.107

⁶⁰ Erişti, a.g.e. s.10

diğerine kıyasla değişik olumlu yanlarının olduğu gözlemlenmektedir. Literatürde değişik yönelimdeki ölçme araçlarının farklı olmayan evlilik kavramını ölçüp ölçmediği tartışılan unsurlar arasında kabul edilmiştir. Evlilik uyumuyla ilgili ölçüm araçlarının değişik yaklaşımları kabul etmesi, kimi araştırmacıların evlilik uyumunu yordamada yararlanan ölçüm araçlarının asıl olarak birbiri ile aynı olmayan evlilik kavramını değerlendirdiği tartışmalarına zemin hazırlamıştır.⁶¹

Evlilik uyumunu üzerinde etkili olan değişkenler, uyum içerisindeki evlilikten doğan doyum ve evlilikteki mutluluk bireylerin yaşamlarında önemli bir kritik nokta olmakta, eşleri ruhsal bakımdan büyük oranda etki altına almaktadır.⁶²

Evlilik konusu incelendiğinde evlilik ilişkisini üzerinde etkili olan pek çok faktör olduğundan söz edilmektedir. Çiftlerin sosyo-demografik özellikleri de bu faktörlerden birisidir. Yapılan birçok araştırmada çiftlerin eğitim düzeyi, gelir durumu ve yaş gibi sosyo-demografik özelliklerinin evlilikte mutlu olma seviyesini ve evlilik uyumunu etkilediğini göstermiştir. Evlilik uyumu üzerinde etkili olan sadece bir faktörden bahsetmek yerine birbirinden bağımsız birçok faktörden bahsetmek daha doğru olacaktır.⁶³

Özgüven, evlilik uyumunu; kişisel değişkenlerin, aile ile ilgili değişkenlerin ve sosyo-ekonomik değişkenlerin etkilediğini belirtmiştir. Kişisel değişkenler; cinsiyet, yaş, kaçınıcı evlilik olduğu, evliliğin yapıldığı yaş, sağlık durumu vb. gibi iken aileyle ilgili değişkenler; eşler arasındaki yaş farkı, evlilik şekli, çocuk sahibi olup olmama, eşle duygu ve düşünceleri paylaşma, eşle ev işlerini paylaşma, yardım etme, ailelerden sağlanan maddi destek durumu, eşlerin cinsel yaşamdaki doyumları, haz ve mutlulukları vb. değişkenlerdir. Özgüven, sosyo-ekonomik değişkenlerin ailenin aylık geliri, gelirin aileye yeterlilik seviyesi, eşlerin öğrenim düzeyi, eşlerin aile gelirin ne oranda katkı sağladığı, eşlerin mesleki durumları, eşlerin yaptıkları işten memnun olup olmamaları vb. gibi faktörlerden meydana geldiğini belirtmektedir. Özgüven ailelerde çatışmalara neden olabilecek genel konuların; eşler arasında olabilecek iletişim yokluğu, sürekli tartışma içinde olmak, doyurulmamış ya da karşılanmamış duygusal ihtiyaçlar, karşılıklı olarak cinsellik konusunda doyumun az olması, aile ekonomisindeki sorunlar, paranın yönetilmesine dönük anlaşmama durumları, eşlerin kendi aileleriyle ilgili yaşadığı problemler, ailede sadakat konusunda sıkıntılarının

⁶¹ Bıyıkoğlu, a.g.e. s.7.

⁶² Evrim Erbek vd. "Cinsellik ve çift uyumu arasındaki ilişki; üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma". *Düşünen Adam Dergisi*, 2005;18 (2) : 72-81 s.75

⁶³ Yalçın, a.g.e., s.259

olması, çocuklarla ilgili problemler, otorite konusundaki sıkıntılar, fiziksel olarak saldırgan tutum içinde olmak, boş zamanı kullanmada uyumsuzluk, eşlerin politik görüşleri ve inançlarındaki farklılıklar, ailede yaşanan rol kargaşası olduğunu belirtmiştir.⁶⁴

Evlilik öncesinde iki ayrı aile ortamında yetişen bireyler evlilik mekanizmasıyla bu birliğe getirecekleri çeşitli yeni birbiriyle uymayan zıt dünya görüşleri, alışkanlıkları, inançları ve değerleri, eşlerin evliliğin uyumla ilgili gayeleri üzerinde ortak bir kanıya varamamaları aralarında sorunların yaşanmasına ve çiftler arasında çatışmaların uyumsuzluğun çıkmasına neden olmaktadır.⁶⁵

Spanier ise eşler arasındaki uyumu, eşlerin birbirinden bağımsız duygu durumu olarak değil de, eşler arasında var olan karşılıklı etkileşimin bir özelliği olarak değerlendirerek iletişim kurma ve çatışma gibi ilişki halini kapsayan özellikleri kullanmıştır.⁶⁶ Uyum kavramı hem eşlerin evlilikleri hakkında nasıl hissettikleri nasıl düşündükleri ile ilgili olduğu şeklinde anlamlandırılmakta hem de eşlerin bağımsız duyguları değil de eşler arasındaki var olan durumun bir özelliği olarak açıklanmaktadır.⁶⁷

Johnson ve arkadaşları evlilikle ilgili yaptıkları çalışmada eşler arasındaki uyumun beş ayrı boyuttan oluştuğunu belirtmişlerdir. Bunlar; eşler arasındaki etkileşim, uyum, anlaşmazlıklar, sorunlar ve boşanma eğilimidir. Johnson ve arkadaşları bu beş boyutu iki başlık altında toplamışlardır. İlk boyutu mutluluk ve eşlerin etkileşimi, ikinci boyutu ise anlaşmazlıklar, sorunlar ve boşanma eğilimi oluşturmaktadır. Mutluluk ilişkinin hem genel hem özel anlamda kişisel doyum anlamına gelmektedir. Etkileşim ise eşlerin birlikte geçirdiği zaman olarak tanımlanabilir. Diğer boyutta yer alan anlaşmazlık kavramı ise, ilişkide yaşanan sözel ve fiziksel çatışmanın yoğunluğunu açıklamak için kullanılan bir ifadedir. Eşlerin yaşadığı sorunlar, yaşadıkları strese verdikleri tepkilerin özellikleri ile doğrudan ilişkili bir durumdur. Son boyut olarak ele alınan boşanma eğilimi, sorunlu durumlarla karşılaşıldığında boşanma ihtimalini düşünme gibi bilişlerle ilgili ve yakınlarla ya da eşle bu konuyu konuşma ve karar vermek için fikir alışverişinde bulunma gibi davranışsal öğeleri içerir.⁶⁸

⁶⁴ İbrahim Ethem Özgüven, *Evlilik Ve Aile Terapisi*, PDREM Yayınları, Ankara, 2000 s. 43

⁶⁵ Erişti, a.g.e., s.16

⁶⁶ Graham B. Spanier, "Measuring Dyadic adjustment: New Scales for assessing the quality of marriage and similar dyads", *Journal of Marriage and Family*, 1976;18(1):15-28 s.16

⁶⁷ Demet Gürüz ve Aysen Temel Eğinli, *İletişim becerileri: Anlamak-anlatmak-anlaşmak*, 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.s.179

⁶⁸ Davi R Johnson vd, "Dimensions of marital quality: Toward methodological and conceptual refinement," *Journal of Family*, 2001;7(1): 31-39, s.35

Heaton'nun evlilik uyumu ve demografik özelliklerin arasındaki ilişkiye dair yaptığı çalışmasında eğitim düzeyi yüksek olan kadınların evliliği sonlandırma oranının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.⁶⁹

Wilson ve Filsinger'in evlilik uyumu ve dindarlık arasındaki ilişkiyi yordamak adına yaptıkları çalışmada örneklem grubunu Protestanlardan seçmişlerdir. Araştırma sonucuna göre dindar bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.⁷⁰

Thibault ve Kelley'in karşılıklı bağımlılık kuramına göre, ilişkinin değerlendirilmesinin iki düzeyi vardır. Buna göre ilişkiye bağımlı olmakla, ilişkiden alınan doyumun iki farklı kavram olduğu ileri sürülmektedir. Birey bağımlılığının yüksek olması nedeniyle kendisine doyum sağlayamayan ilişkiyi devam ettirebilir. Seçenekler için karşılaştırma seviyesi ve karşılaştırma seviyesi olmak üzere iki düzey vardır. Karşılaştırma seviyesi, gözlemler ve kişisel deneyimler sonucunda bir ilişki çeşidi için doyum, doyumsuzluk boyutundaki tarafsız bölgeyi ifade etmektedir. İlişkiden alınan sonuçlar tarafsız bölgenin üzerindeyse ilişki doyum verici, altında ise doyum sağlamayan ilişki olarak değerlendirilmektedir. Bireyin mevcut ilişkilerini başka birisiyle yaşaması durumunda elde edeceği sonuç ise seçenekler için karşılaştırma düzeyidir. Eğer kişinin seçenekler için karşılaştırma düzeyi bireyin var olan ilişki doyumundan düşükse birey mevcut ilişkisini sürdürmeye devam edebilir. Eşlerin ilişkiye dair beklentilerini onların şimdiki ilişkilerini de etkilemektedir. Beklentileri karşıladığı sürece doyumun yüksek ve uyumun devam ettiği aksi durumda uyumun bozulduğu görülmektedir.⁷¹

Özgüvene göre, eşler arasında yaşanan çatışmalarda, olay ile ilgili sebebin algılanması algılayan birey ve olaya bağlıdır. Buna göre kadın ve erkek arasındaki çatışma nedeni açıkça belli değildir. Olay algılayıcı tarafından değerlendirilmektedir. Çatışmanın oluşup oluşmayacağını olayın kendisinden önce algılayan birey değerlendirmektedir.⁷²

⁶⁹ Tim B Heaton . "Factors Contributing to Increasing Marital Stability In The United States." *Journal Of Family Issues*, 2002; 23 (3): 392-409, s.401.

⁷⁰ Margaret R Wilson ve Erik E Filsinger . "Religiosity and marital adjustment. Multidimensional interrelationships," *Journal at Marriage And The Family*, 1986, 48 (1):.147-151, s.150

⁷¹ J.M Thibault and H.H. Kelley, " the Social Psychology of Groups, John Wiley and Sons", *International Journal of Group Psychotherapy*, 1961;11(3): 353-354, s.354

⁷² İbrahim Ethem Özgüven, *Evlilik Ve Aile Terapisi*, PDREM Yayınları, Ankara, 2000 s.118

2.2. CİNSELLİK VE CİNSİYET KAVRAMI

Cinsellik, insanın var oluşunun mekanizması ve doğumdan ölene kadar devam eden, hayat içerisinde önemli bir yer tutan parçasıdır. Bireylerin aktif bir şekilde cinsel yaşantısı olsun ya da olmasın günlük duygu ve düşüncelerin içerisinde cinsellik yer almaktadır. Korkuların, kaygıların, hayallerin ve rüyaların özünde yer alan en önemli faktörlerden biridir. Özgüven (1997)'ye göre biyolojik açıdan cinsel yaşam faaliyetlerinin ana görevi çoğalmayı sağlamak ve dolayısıyla insan türünün devamlılığına imkân tanımaktadır. Cinsellik; sevme, sevilme, cinsel ilişkiden haz alma gibi temel ihtiyaçları ön planda tutmaktadır. Psikolojik olarak ise sevgi ihtiyacının doyurulması temeline dayanmaktadır. Toplumsal yönü ile cinsellik, toplumun değer yargıları, işleyişi, yasalar, cinslere verilen roller, eş seçme ve evlenme tercihleri gibi pek çok alan ile ilişkilidir.⁷³

Cinsel konuların konuşulması ve cinsellik çoğu birey tarafından kaçınılan, konuşulması zor, tabu olma niteliği taşımaktadır. Hemen her konuda özgürce konuşabilen birçok insan doğal bir gereksinim olan cinsellik konusunda kendilerini en yakın gördükleri kişilere açmakta sıkıntı çekmekte ve utanmaktadırlar. Oysa cinsel yaşantı insan hayatında çok önemli bir güdü olarak yer tutar ve hayatın doğal bir parçasıdır. Buna karşın cinsel düşünceler çoğu kez suçluluk, kaygı ve korku yaratmaktadır.⁷⁴

Toplumsal cinsiyet kavramı ise, biyolojik cinsiyetin ön koşul olduğu cinsiyete dayalı iş bölümü ve toplumsal ilişkileri vurgulayan kavramdır.⁷⁵

Cinsiyet (biyolojik seksüel kimlik); cinsiyetimizi ifade etmektedir. Erkek ya da kadın olarak şekil almaktadır. Bu kişinin biyolojik cinsiyetidir. Kromozomlara göre erkek ya da kadın olarak belirlenmektedir. Erkekler xy cinsiyet kromozomlarına kadınlar ise xx kromozomlarına sahiptir.

2.2.1. Cinsellik Kavramı

Cinsellik, içgüdülerden biri olarak, bütün canlıların yaşamında önemli bir yere sahip olma özelliğini taşımaktadır. Tüm canlı türlerinin sürekliliği için bir bakıma evren yapısı içinde ölümsüz bir enerjidir. Cinsellik; biyolojik, psikolojik, sosyal özellikleriyle bir bütündür. İnsan türünün her bireyi başlangıçta erkek eleman olan sperm yani meni hücrelerinin ve dişi eleman olan yumurtanın bileşiminden oluşan bir yumur-

⁷³ İbrahim Ethem Özgüven, *Cinsellik Ve Cinsel Yaşam*, Pdrem Yayınları, Ankara, 19997, s.2

⁷⁴ Özgüven a.g.e., s.5

⁷⁵ Gülnur Acar Savran, *Beden Emek Tarih- Diyalektik Bir Feminizm*, Kanat Kitap, İstanbul,2004 s.234-235.

tanın ürünüdür. İnsanın çoğalması bir erkek hücrenin bir dişi hücrenin varlığını gerektirmektedir.⁷⁶

Cinselliği başka bir şekilde tanımlamak gerekirse, iki kişinin birbirleriyle uyumlu beraberliklerini ifade eden, kişinin davranışlarına yön veren başlıca ilkeleri içeren, değer yargılarını kapsayan ve tabularla oluşturulmuş, ruhsal, biyolojik ve toplumsal taraflara sahip özel bir oluşum şeklinde tanımlanmaktadır. Haz almak için yapılan davranışların hepsi cinsellik içermemektedir. Cinsel ilişkiyi sağlıklı ya da sağlıklı olarak değerlendirebilmek için gerekli koşulların (uygun yer, zaman ve eş gibi) sağlanması gerekmektedir. Gerekli koşullar sağlanmadığında cinsel işlev bozukluğundan söz etmek doğru olmaz. Cinsellik yaşamın birden fazla boyutunu kapsayan biyolojik, psikolojik ve sosyal alanlarla etkileşim içinde oluşmaktadır. Cinsellik hayat kalitesine etki eden unsurlardandır.⁷⁷ Cinsel sağlık; kadın ve erkek ilişkilerini, yaşam kalitelerini ve mutluluklarını etkilemektedir. Cinsellik temel bir içgüdü olarak büyük önem taşımaktadır.⁷⁸

İnsana dair cinsellikle ilgili yapılan ilk araştırmalar Kinsey ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiş ve sunulmuştur. Alfred Charles Kinsey, 1948'de Erkeklerde Cinsel Davranış (Sexual Behavior in the Human Male) ve beş sene sonra da Kadınlarda Cinsel Davranış (Sexual Behavior in the Human Female) adlı çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmaları insanların cinsel davranışları biçimleriyle ilgili istatistik ve derlemeleri kapsamaktaydı ve o döneme kadar bunlara benzer sistematik ve geniş düzeyde çalışmalar olmadığı için bilim dünyası içinde büyük ses getirdiler. Kişilerle yapılan özel görüşmeler sonucunda elde edilmiş olması ve bireylerin cinsellik ile ilgili alışkanlık ve cinselliğe dair davranış şeklini meydana getiren düzenlemeler yalnızca bilim dünyası tarafından değil bütün toplum tarafından fazlasıyla ilgi çekmiştir. O döneme kadar önemsenmemiş ve arka planda kalmış "bilinmeyen" olarak görülmüş olan "cinsellik" ilk kez ortaya çıkmış, ilk defa geniş bir boyuta ulaşmış, sosyal bir boyut kazanmıştır. İnsanların cinselliği, gizlenen bir konu olmaktan çıkıp bilimsel veriler ışığında değerlendirilmiştir. Bu sayede ölçülüp tartılabilen ve en önemlisi tartışmaya açık haline geldi. Kinsey ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmanın ardından aynı konuda 1954'te Washington Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde bir araştırmada başlatılmış ve burada amaçlanan; insanların cinsellik konusunda göstermiş

⁷⁶ Akif Poroy, **Cinsel Öğreti**, Akomed Tıbbi Hizmetler Ltd. Sti. Yayını, İstanbul 2000. S.27

⁷⁷ Murat Gülsün, vd., "Psikiyatrik Açısından Evlilik Ve Cinsellik, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar" **Current Approaches In Psychiatry**, 2009;1: 68-79, s.77

⁷⁸ Fuat Torun, vd., " Erkeklerde Cinsel Miltlere İnanma Oranları Ve Miltlere İnanmayı Etkileyen Faktörler". Düşünen Adam, **Psikiyatri Ve Nörolojik Bilimler Dergisi** 2011;24: 24-31, s.29

oldukları tepkilerin, tavırların hem biyolojik hem de fizyolojik tüm taraflarını ortaya koymaktır.⁷⁹ W.H.Masters ve V.E.Johnson'ın on sene süren bir çalışmanın ardından ulaşılan sonuçları ilk defa 1966 tarihinde "İnsanda Cinsel Davranış" isimli kitapta yayınlamış bir çalışma ortaya çıkarmışlardır. Bu çalışma cinselliğin fizyolojisi üzerine sunulan bilgilerinin yapı taşıdır.⁸⁰

Cinselliğin insan hayatı üzerinde çok önemli etkileri olduğu apaçık bir şekilde bilinen bir gerçektir. Bu süreç kişinin hem bedenen hem de psikolojik yönden önem taşıyan doğum ve üremeye dair yaşantıyı kapsamaktadır. Cinsellik, biyopsikososyal çerçeve içerisinde ele alınmaktadır. Biyoloji boyutuyla; fiziksel olarak rahata kavuşmayı psikoloji boyutuyla; yakınlık, bütünlük ve bir olma gereksinimini sosyal yönüyle de; iki kişinin birlikte yaşamı sürdürme gereksinimine ve toplumda önem gören değer yargılarının benimsenmesine katkıda bulunmaktadır. İlişkilerin kalitesini, kendini ispatlama, ortaya koyma ve canlı hissetmeyle hayat standardının yükselmesini sağlar; sevmek, güvenmek ve yakınlık, kavramlarını da, büyük oranda ifade eder. Cinsel etkinlikteki temel görev biyolojik açıdan çoğalmayı sağlamak, bununla birlikte insan neslinin son bulmamasına olanak sağlamaktır. Psikoloji boyutunda değerlendirsek cinsellik; sevgi, sevmek, sevilme ve cinsel ilişkiden haz alma gibi bireyin ana ihtiyaçlarının giderilmesini hedeflemekte bunlarla bağlantılı şekilde pek çok insanın ilişkisini ve bireysel davranışlarını içermektedir.⁸¹ Cinsellik, tarihin her zamanında en saklı kalan olgulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.⁸²

Cinsellik, aynı zamanda tarihin hemen hemen bütün zaman diliminde üzerinde konuşulmayan örtülü tutulan konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan tanım ve algılarda birbirinden değişiklik gösterse de cinsellik ilk insanın ortaya çıkışından itibaren hep var olmuştur ve asırlardır önemli bir yer tutmaktadır.⁸³ İncesu'ya göre cinselliğin zorlu olmasının nedeni, merak konusu olan, çok konuşulan, bilindiği söylenen, aslında bilinmeyen ve çok çekinilen bir konu olmasından kaynaklanmaktadır. Böyle ikilemlerin fazlasıyla olduğu bir konuda sağlık alanında çalışanlara bü-

⁷⁹ A.C Kinsey, *Sexual behavior in the human female*, Philadelphia, W.B. Saunders,1953; aktaran Doğan S. Küçüköncü, "Geçmişten günümüze cinsellik araştırmaları". *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi* 2009; 46:102-109, s.107

⁸⁰ W.B Masters, V.E. Johnson, *İnsanda Cinsel Davranış*, Sayın Ü. (Çev. Ed.), Bilimsel ve Teknik Yayınları Çeviri Vakfı,1994, İstanbul, s.7

⁸¹ İbrahim Ethem Özgüven, *Cinsellik Ve Cinsel Yaşam*, Pdrem Yayınları, Ankara.1997. s.321

⁸² Özüm Dinçer, *Namus ve Bekâret: Kuşaklar Arasında Değişen Ne? İki Kuşaktan Kadınların Cinsellik Algıları*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, 2007, s.9 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸³ Nafiz Bozdemir ve Sevgi Özcan, "Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış," Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, *Turkish Journal of Family Medicine and primary Care*, Adana, 2011;5 (4):37-46, s.37

yük sorumluluklar düşmektedir. Bunun sebebi cinsel sağlık, genel sağlık bakımından toplum ile en fazla alakalı konular içerisinde ayrıca cinsel yaşamdaki problemler, bireyleri çok fazla huzursuz olmasına neden olan sağlık problemlerinin başında yer almaktadır. Cinsel sağlıkta yaşanan sorunlar yalnızca fiziki sağlık durumunun sekteye uğraması ile sonuçlanmamaktadır. Her iki cinste de sıra ile psikolojik sağlıkta, ardından aile sağlığında ve sosyal sağlıkta da bozulmaların görülmesi söz konusudur.⁸⁴

Cinsellik, doğumla başlayıp yaşam sonlanıncaya kadar süre gelen kişiliğin ayrılmaz bir parçası ve temel insan ihtiyacıdır. Cinsellik, iki bireyin birlikte uyum içerisinde olması ve cinsel doyum sağlamalarıdır. Toplumsal kurallar, değer yargıları ve katı inanışlarla oluşturulmuş, biyolojik, psikolojik, sosyal tarafları olan bir yaşantıdır.⁸⁵

Cinsellik; biyolojik, ruhsal, toplumsal, kültürel, geleneksel, ahlaki, dini, antropolojik, ekonomik ve politik tarafları olan kompleks özelliklere sahiptir. Cinselliği ifade etme ve davranışta gösterme bireylerin hayatında yok sayılamayacak kadar önem taşımaktadır. İnsanların davranışları ve cinsel yaşantıları; fiziksel, ruhsal ve toplumsal şartlar ile değişim göstermektedir. Cinsellik, daha önceden yaşanan cinsel yaşantılarla ilişkili olarak bazen iyi, eğlenceli, duygusal, samimi bir yakınlık kurma bazen mecburiyet hissederek yakınlaşma ve bunun da sonucunda çekinme, öğrenme sebebi şeklinde yaşanmaktadır. Cinsellik, doğumdan önce başlayan ve hayat boyu sürekliliğini koruyan olgu olma niteliğini taşımaktadır. Cinsellikte; kişilerin değerleri, inanışları, din konusundaki inançları, hisleri, kişilik yapısına dair özellikleri, hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları davranışlar, dış görüntüleri ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekil almaktadır. Cinsellik sadece cinsel organlar ile ilgili değildir, tüm vücutu ve zihni kapsamaktadır.⁸⁶

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) açıklamasına bakıldığında cinsellik; fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal özelliklerin kişiliği, iletişimi ve aşkı arttıracığı etkilerinin bileşiminden oluşmaktadır. Bunun dışında cinsel yaşam yalnızca fiziksel değil, emosyonel, düşünsel ve toplumsal birliği koruyan kişiliğin gelişmesi, etkili iletişim ve hislerin paylaşımını arttıran sağlıklı olma halidir. Cinsellik; psikolojik, sosyal, ekono-

⁸⁴ Cem İncesu, "Cinsel Sağlık Ve Üreme Sağlığı Araştırması", **Cetad, Cinsel Eğitim Tedavi Ve Araştırma Derneği**, 2006 s.5.

⁸⁵ Cemile Kütmeç. "Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu ve Hemşirelik Bakımı" **Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi**, 2009; 4 (12), 111-136.

⁸⁶ Kurtman Erganlı Ve Hatice Kumcağız, **Cinsel Sağlık Eğitimi**, Pegem Akademi, 1.Baskı, Eylül 2016, Ankara s.3

mik, politik, kültürel, hukuki, tarihi, dini, biyolojik ve ruhsal faktörlerin tamamından etkilenmektedir.⁸⁷

Hayat kalitesini saptamada en fazla dikkat edilmesi gereken göstergelerinden biri olan cinsellik, kişisel yaşantının devam ettirilebilmesi amacıyla mecburi olmayan ancak türün devamlılığı için ihtiyaç olan bir aktivitedir. Cinsel sağlık, genel sağlık göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Cinsel sağlık, öncelikle bireyin kavram olarak cinselliği anlaması ve cinselliğe yönelik kendi tutumları hakkında bir farkındalık geliştirmesiyle başlamaktadır.⁸⁸ Dünya Sağlık Örgütü cinsel sağlığı cinsel yaşamı bedensel, psikolojik ve sosyal yönden bir bütün olarak ele almaktadır. Cinsellik, kişilerin iletişimi ve aşkı kuvvetlendirici etkilerin bileşiminden oluşur. Her bireyin cinsel bilgilere ulaşma ve cinsel ilişkiyi keyif için ya da üreme amacıyla yaşama hakkı vardır.⁸⁹

Cinsellik, kişilerin doğduğu andan hayattaki son gününe dek ömürlerini tamamlayan ve her yaş gruplarındaki bireylerin sağlığını etkileyen kritik bir faktör olarak görülmektedir. Cinsel yaşam, doğumdan sonra cinsel dürtülerin ileri aşamaya taşınarak cinsel isteğe bürünmesi sonucu başlar. Ancak cinsel isteğin gelişmesinde erkeğin ve kadının birbirlerine duydukları ilgi, sevgi ve buldukları ortamın büyük rolü vardır. Sosyal yaşam içinde, cinsel yaşamı kontrol etmek, sınırlamak, yönlendirmek ve yüceltmek için evlilik kurumsallaşmış ve toplumun en küçük yapı taşı olan aile meydana gelmiştir. Böylece cinsel yaşam, evliliğin önemli unsurlarından biri haline getirilmiştir. İnsan hayatının en önemli öğelerinden biri olan cinsellik; ilişkilerin derinleşmesi, bireyin kendisini ispat etmesi ve canlı hissetmesi ile birlikte genel yaşam kalitesini olumlu yönde etkilemektedir. Cinsellik; birçok zaman sevgi, güven duyma ve yakınlık duygusunu göstermektedir. Bu yaklaşımın en önemli noktalarını anlaşılma, kabul edilmek, güvenmek ve paylaşmak oluşturmaktadır.⁹⁰

Bireylerde cinsel hayat kompleks bir yapıya sahiptir. Kişilerin kendine has tutum, inanç ve cinsel hisleri olmaktadır. Ancak cinsel hayatta bireylerin geçmiş yaşantıları kişiye özeldir. Çünkü bireyler farklı özelliklere sahiptir. Cinsellik insanların

⁸⁷ Bozdemir ve Özcan, a.g.e., s.37

⁸⁸ Neslihan Değerli Kodaz, Gebelikte Cinsel Yaşam Kalitesi Ve İlişkili Faktörler, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s.3 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁹ Bozdemir ve Özcan, a.g.e., s.37

⁹⁰ Süheyla Yaralı, Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozuklukları Ve Cinsel Yaşam Kalitesinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2013. s.1 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

yaşamında gerekli olan unsurlarından olmakla birlikte kültürel yapı özelliklerine göre farklılık göstermektedir.⁹¹

Cinsel sağlık ayrımcılığın ve şiddetin uzak olduğu çiftler arasında saygı ve güveni kapsayan, insan haklarına aykırı olmayan, bireyin tüm yaşamını kapsayan, toplumsal cinsiyet değerleri, rol beklentileri ve güç dinamikleri tarafından etkilenen sadece hasta olmama durumu değil, genel bir iyilik haline verilen isimdir. Bir kişinin fizyolojik yapısını çekirdek nokta olarak görerek, kadın ya da erkek olarak belirleyen özelliğe “cinsiyet kavramı” denir. Cinsel Kimlik kavramı, kişilerin iç yaşantısında kendini tanımlama şeklidir. Cinsiyet ile ilgili bireysel ve özel kimliğidir. Bireylerin cinsel çekim duyduğu cinsiyet ise cinsel yönelimini göstermektedir. Eğer birey karşı cinse ilgi duyuyorsa heteroseksüel, kendi cinsine ilgi duyuyorsa homoseksüel (eş cinsel) iki cinse de ilgi duyuyorsa biseksüel olarak değerlendirilmektedir. Karşı cinse ait giyim tarzı ve davranışı benimseyen bireylerde travesti olma durumundan söz edilmektedir. Ruhsal ve bedensel olarak karşı cinse sahip olması gerektiğine inanma, cinsiyetinin değişmesi gerektiğini düşünme durumunda da transseksüel olma denilmektedir.⁹²

Cinsellikte insan beynin rolü büyüktür. Beynin işleyişi cinsel yaşamı da etkilemektedir. Neşeli, romantik, sadık, yakın ve sevgi dolu olma durumu zihin ile ilgilidir. İnsan beyni düzgün işlemediği zaman ise tepkisellik, sadakatsizlik, öfke kontrol sorunları, hatta nefret dolu olma sorunları ortaya çıkabilir. Bunların sonucu olarak sevgi ve yakınlık fırsatı kaybolmaktadır.⁹³

2.2.2. CİNSEL SAĞLIK

DSÖ' nün yaptığı açıklamaya bakıldığında cinsel sağlık; sadece hastalık hali, işlev bozukluğu ya da sakatlık olmaması değil duygusal, zihinsel ve sosyal bakımdan da cinsellikle ilgili iyi olma durumudur”. Cinsellik boyutunda sağlıklı olma, cinsellik ve cinsel ilişkide zorlama, ayırım yapılması ve şiddetten temizlenmiş bir yandan haz veren diğer yandan zarar vermeyen cinsel tecrübelerin olması ihtimalinin sonucunda güzel, iyi, ayrıca saygılı olma durumunu beraberinde gerektirir. Cinsel sağlığın sürdürülmesi, bütün insanların cinsel haklarına saygılı olunması, daha sonraki evresinde korunmasını zorunlu kılar. Buna göre cinsel sağlık:

⁹¹ Gülşah Çamcı, Miyokardinfartüsü Sonrası Kadınlarda Cinsel Yaşam, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2012 s.1 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁹² Nafiz Bozdemir ve Sevgi Özcan, “ Cinselliğe Ve Cinsel Sağlığa Bakış,” **Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care**, Aile Hekimliği Anabilim Dalı Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi

⁹³ G. Amen. **Aşık Beyin** . Çev: İstem Erdenel, Pegasus Yayınları, İstanbul,2010, s.196

- Sadece cinsel anlamda bir soruna sahip olunmaması durumu değil, genel olarak sağlıklı olma halidir.

- Kişilerinin birbirini kabul ettikleri, saygı duydukları ve güvendikleri zorbalık ve ayrımın olmadığı durumu belirtir.

- İnsan haklarına uygun olması önemlidir.

- Yalnızca üreme zamanını kapsamaz gençlik ve hatta yaşlılık dönemini de içeren bireyin yaşamı süresince vardır.

- Farklı cinsellik ve cinsel ifade yöntemleri aracılığıyla açıklanabilir.

- Toplumun uygun gördüğü cinsiyet değerleri, bireylere yüklediği rolleri, beklentileri ve güç dinamiklerince içerisine alır.⁹⁴

Cinsel sağlıkta asıl amaç cinsiyetler arası ayrımın olmadığı ve kişilerin eşit olduğu cinselliktir. Cinsel yaşam ailenin dengeli ve mutlu olabilmesinde, sağlıklı bir şekilde devam etmesinde büyük role sahiptir. Sağlıklı bir cinsel yaşam, cinsellik üzerinde olumsuz etki yaratabilecek korku ve yanlış inançlarının var olmamasına, kişinin cinsel hayatına ve üreme fonksiyonuna zarar getirebilecek organik bozukluk, hastalık ve eksikliklerden kişilerinin korunmasına bağlıdır.⁹⁵ Cinsel sağlık kişinin cinsel yaşamında herhangi bir zorlukla karşılaşmadan, mutlu ve güzel bir şekilde ve zarara uğramadan hayatını sürdürmesidir. Başka bir yönden cinsel yollarla bulaşabilen enfeksiyonlar, istenmeyen yani planlanmayan hamilelikler, güç kullanımı, şiddetten ve ayrımcılıktan uzak şekilde cinsel hayatın devam ettirilmesidir.⁹⁶ Cinsel sağlık; cinsel yönden bedenen, psikolojik ve sosyal olarak bütün yönleriyle tam iyi olma halidir. Kadınlarda-erkeklerde, gençlerde-yaşlılarda ayrım gözetmeden bütün bireyler bakımından temel görülen haklar içerisinde yer almaktadır. Cinsel sağlık ve tutumlar üzerinde bireyin genetik yapısı, psikoseksüel gelişmesi, geçmişte yaşamış olduğu cinsel deneyimleri, toplumdaki değerler ve yargılar, cinsiyetine dair rolleri ve beklentileri, cinselliğe dair inançları, geçirmiş olduğu sağlık problemleri ve cerrahi operasyonlar etki göstermektedir. Cinsellik bütüncül sağlık bakımını tamamlayan

⁹⁴ Bozdemir ve Özcan, a.g.e s.36

⁹⁵ Ebru Gabalçı, Üreme Çağındaki Kadınların Kullandıkları Aile Planlaması Yöntemlerinin Cinsel Yaşamlarına Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008, s.2 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁹⁶ "Cinsel Sağlık Ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal Ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi", CETAD, Bilgilendirme Dosyası 1, Cinsel Yaşam Ve Sorunları, Haziran 2006 s.67-68 (<http://www.cetad.org.tr/CetadData/Books>) (Erişim Tarihi: 06.01.2019)

unsurlardandır.⁹⁷ Kişilerin cinsel bakımdan sağlıklı olmasındaki asıl amaç sadece üreme ve cinselliğin sebep olduğu hastalıklarla sınırlandırılan tıbbi bakımın ve danışmanlığın değil, bununla birlikte kişisel ilişki ve hayatın güçlendirilmesi olarak görülmektedir. Cinsel bakımdan sağlıklı bir kişi cinsel yaşamda zorlukla karşılaşmadan mutlu bir şekilde ve zarar görmeden hayatını devam ettirebilmektedir.⁹⁸

2.2.3. Cinselliği Etkileyen Faktörler

Cinsel işlev bozukluğu, cinsel istek ve cinsel yanıt döngüsünü meydana getiren psikofizyolojik değişikliklerde bireyler arasında sıkıntılara sebebiyet verecek şekilde bozulma olarak ifade edilmektedir. Cinsellik; psiko-sosyal, kültürel, davranışsal nedenler gibi birden fazla yönün olduğu multidisipliner bir süreci kapsamaktadır.⁹⁹

Cinsel davranış ve tutumlar, cinsel sağlığı etkilemektedir. Bu etkiler; bireyin yaşı, genel sağlık durumu, öğrenim seviyesi, maddi durumu, genetik yapısı, hormonların göstermiş olduğu denge, psikoseksüel gelişimi, geçmişte yaşadığı cinsel tecrübeleri, cinsel istismara maruz kalmış olma durumu, toplumsal değer yargıları, cinsiyete has rol ve beklentileri, cinsel inanışları, geçirilen hastalık ve ameliyatlar, kullanılan ilaçlar, eşlerin hasta ve hastalığa karşı bakış açısı, beden yapısındaki ya da işlevlerindeki değişikliklerdir.¹⁰⁰

2.2.4. Evlilikte Cinsel Yaşantılar

Çiftler arasında sağlıklı ilişkilerin kurulmasında cinsel sağlığın çok büyük etkisinin var olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Vural ve Temel, mutlu ve uyumlu bir evlilik için çiftlerin cinsel bakımdan anlaşması gerektiğini belirtmiştir.¹⁰¹ McCarthy çiftler arasında sağlıklı ve uyumlu bir cinsel ilişki evliliğe olumlu etkiler göstermekte ama bunun yanı sıra cinsel işlev bozukluğunun da evlilik üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğu, çiftlerin arasındaki hoş duyguları ve evlilik içerisindeki yakınlığı bitirdiğini kişileri birbirinden uzaklaştırdığını belirtmektedir.¹⁰²

⁹⁷ Fatma Banu Karakoyunlu, Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Görülme Sıklığı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2007, s.1 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁹⁸ Osman Korkmaz, Üniversite Çağındaki Ergenlerin Cinsel Bilgi, Tutum Ve Davranışları, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Edirne, 2011, s.16 (**Tıpta Uzmanlık Tezi**).

⁹⁹ Cem İncesu, "Cinsel İşlevler Ve Cinsel İşlev Bozuklukları", Bakırköy Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve araştırma Hastanesi, **Klinik Psikiyatri**, 2004, ek:3:3-13, s.9

¹⁰⁰ Selahittin Çayan vd. "The Prevalence Of Female Sexual Dysfunction and Potential Risk Factors That May Impair Sexual Function in Turkish Women", **Urologia International**, 2004; 72 (1): 52-57, s.54

¹⁰¹ Bilgin Kınay Vural ve Ayla Bayık Temel, "Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin İncelenmesi," **Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi**, 2010;13(1): 24-34, s.30

¹⁰² B.Mc Carthy, "Strategies and techniques for revitalizing a nonsexual marriage." **Journey Of Sex Therapy** 1997; 23(3):231-240, s.239

Cinselliği yaşamak, birey olma, özgür olma, eşi ile en yakın şekilde olabilme, eşin ortak noktalarına eşlik edebilme, biricik olabilme, yalnız başına tekrardan bütün olabilme, eş ile birlikte olmanın kişisel ve öznel durumunu anlama ve var olmanın farklı birçok boyutunun farkına varılmasıdır.¹⁰³ Maner cinselliğin, bireyin kendi üzerinde etkili olduğu kadar bireyler arası ilişkilerde de önemli olduğunu belirtmiştir. İlişkilerin ileri boyuta taşınması ve gelişme göstermesinde büyük etkisi vardır.¹⁰⁴

Kişinin cinsel hayatı evlilikten ayrı ya da izole, bağımsız olarak düşünülmemektedir. Bir bakıma cinsel uyum genel uyumun bir parçası olmaktadır. Bu açıklamalara bakıldığında cinsel alanda yaşanan bir sorunun evlilik yaşamını etkilememesi düşünülemez.¹⁰⁵

Evlilik doyumunu; evli kişilerin evlilikten memnun olma durumları, yaşadıkları cinselliklerden memnuniyetleri, eşin desteği, katkısı ve eğitim seviyeleri gibi değişik etkenler etkilemektedir. Evlilik doyumunun üzerindeki en önemli etmenler; cinsellikten memnuniyet, eğitim seviyesi ve eş desteğinin varlığıdır. Cinsellikten memnuniyet, eğitim seviyesi ve eş desteği faktörlerini uzman kişilerin çalışırken dikkate alması gerekmektedir. Başarılı bir evlilik eşlere duygusal, fiziksel ve sosyal samimiyet hissettirmektedir. Evlilik doyumunda eşlerin algıladıkları sosyal destek düzeyi büyük bir yer tutmaktadır. Duygusal ve zihni ilgilendiren olaylar arasındaki ilişki eşlerin birbirini desteklemesi ile güçlenmektedir.¹⁰⁶

2.2.5. Cinsel Doyum

Cinselliğin evlilik ilişkisi üzerindeki gücü oldukça önemli ve bağlayıcı bir kuvvettir. Çiftler arasında sağlıklı bir şekilde ilerleyen cinsel hayat çiftin arasında kendilerine has ve özel bir bağ meydana getirirken, çiftin birbirlerine duydukları yakınlığı arttıran en önemli etkenin sağlıklı cinsel hayat olmasını sağlamaktadır. Bunun yanında sıcaklık, sevgi, koruma ve korunma hislerini de etkilemekte ve geliştirmektedir. Eşlerin karşılıklı olarak birbirlerinin duygularına, düşüncelerine ve fikirlerine saygı göstermesi cinselliğin iyi yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. Cinsellik eşlerin kendi isteklerini ve beklediklerini kolayca dile getirebilmeleriyle en güzel biçimde

¹⁰³ Halil Aydın, *Cinsellik Ve Cinsel İşlev*, Editörler; C. Güleç-E. Köroğlu. Psikiyatri Temel Kitabı, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, s. 85-87.

¹⁰⁴ Fulya Maner, *Sık Görülen İki Cinsel İşlev Bozukluğu: Vajinismus Ve Erken Boşalmada Değerlendirme, Tanı Ve Tedaviler*, RCHP Yayınları, İstanbul, s. 47

¹⁰⁵ İncesu, a.g.e s.,10

¹⁰⁶ Pınar Çağ ve İbrahim Yıldırım, "Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel Ve Kişisel Değişkenler," *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 2013; 4 (39): 13-23 s.14

yaşanmakta olup, cinsel ilişkiye dair vakit, yer, sıklık, süre, teknik ve ilişki sırasındaki davranışlardan aldıkları memnuniyet de doğrudan cinsel doyumunu etkilemektedir.

Cinsel doyum, eşlerin yaşadıkları cinsel ilişkisinden memnuniyetinin ve aldığı hazzın miktarı olarak ifade edilmektedir. İlişkinin hem cinsel hem de cinsel olmayan tarafları cinsel doyumunu ortaya çıkartmaktadır.¹⁰⁷ Aydın, cinsel doyumda kişiler arasında farklılıkların oluşmasında, kişinin toplum içindeki ilişkileri, yaşam standardı, içinde yaşadığı kültür ortamı, cinsiyeti, yaşı, yaşamı boyunca cinsel tecrübeleri nasıl deneyimlediği gibi değişik etmenler etkili olduğunu belirtmiştir. Cinsel doyuma sağlıklı bir şekilde gelişmiş uzlaşmış bir kimlik sayesinde varılabilir. Birçok etken cinsel doyum üzerinde etki göstermektedir. Kişinin yaşadığı fiziksel veya ruhsal hastalıklar, menopoz, cinsiyeti ve yaşı, kültürel faktörler, yaşam standardı ve eş uyumu gibi faktörler bunların en önemlileri arasında sayılabilir. Cinsel doyum cinselliğin önemli bir tarafını teşkil etmektedir. Partnerlerin cinsellikten aldığı doyumunu cinsel işlevlerinin niceliği kadar, çiftler arasında var olan ilişkinin niteliği de belirler.¹⁰⁸

Huston ve Vangelisti; cinsel eğilimler, negativizm ve evliliklerde aile mutluluğuna etki eden faktörler üzerine uzun süreli çalışmalar yapılmıştır. Evliliğin ilk 2 sene ile ilgili 106 çiftle çok sayıda görüşmeler yapılmıştır. Yaptıkları bu araştırmalar neticesinde elde etmiş oldukları sonuçlara göre, kadınların cinselliğe gösterdikleri ilgi eşlerinin cinsellikten aldıkları doyuma bağlıdır. Diğer taraftan, cinsel yaşamın çiftlerin mutluluklarıyla ilişkisine rastlanmamıştır. Cinselliğin evlilikteki doyum konusunda öneminin, evliliğin başlamasından hemen sonra görülmediği, ancak üzerinden birkaç yıl geçtikten sonra tespit edilebildiği rapor edilmektedir. Cinsellik ve evlilikteki mutluluk arasındaki ilişkinin düşünüldüğü kadar basit olmadığı fark edildiğinden karmaşık olduğu da yine bu araştırmada tespit edilen bulgular arasındadır.¹⁰⁹

2.2.6. Cinsel Doyumun Boyutları

Sıklık: Cinsel ilişkinin sıklığı ile evlilik uyumu arasında kadınlarda erkeklere nazaran daha zayıf bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer taraftan erkekler açısından cinsel ilişkinin ne sıklıkla olduğu sevginin ispatıyla ilişkili görülmektedir. Erkek bakımından evlilik yaşamında, cinsel ilişkideki sıklığının azalmasının evlilik ilişkisini

¹⁰⁷ Mücahide Fatma Yıldız, Erişkin Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rolü İle Cinsel Doyumun İlişkisi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014. s.22. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁸ Aydın a.g.e., 1998 s.86.

¹⁰⁹ Ted L Huston and Anita L Vangelisti, "Socioemotional Behavior And Satisfaction In Marital Relationships: A Longitudinal Study," **Journal of Social Psychology**, 1991; 61(5): 721-733, s.730

olumsuz etkilediği saptanmıştır. Kadınlarda ise bu paralellik erkeklere göre daha düşük seviyededir. McCabe' ye göre erkekler kadınlara göre cinselliği daha sıklıkla yaşamak istemektedirler.¹¹⁰

İletişim: Kadın ve erkek fark gözetmeden eşler arasında bağlılığın azalması hem cinsel ilişkinin hem iletişimin zarar görmesine neden olmaktadır. Birlikte geçirilen zaman eşlerin bağlılık düzeyinde önem taşımaktadır. Ortak zaman geçirebilmek için ön koşul, çiftlerin konuşarak iletişim kurabilmeleridir.¹¹¹

Doyum: Cinsellikte doyum kişinin cinsel ilişkisinden almış olduğu haz, memnuniyet olup; cinsiyet, yaş, toplumsal ilişkiler, cinsel tecrübelerini yaşama şekli, hayat standartları ve kültürel etmenlere bağlıdır. İlerleyen yaş dönemlerinde cinsel işlevler azalma göstermeye başlamakta ayrıca adetten tamamen kesilmeyle beraber dolaşım sistemindeki östrojen, progesteron ve testesteron seviyeleri azalarak cinsellik konusunda arzu ve hayallerde düşme, cinsel uyarılma ve orgazm bozuklukları meydana gelebilmektedir. Ayrıca aynı zamanda vajinal bölgede kuruluk ve lumbrikasyon kaybı dikkat çekerken, menopoz sonrası zamanlarda vajinal atrofi nedeniyle pubkoksigeal kasın istem dışı kasılması vajinismus ve ağırlı cinsel birlikteliklere neden olabilmektedir.¹¹²

Kaçınma: Cinsellikten tiksinti duyma bozukluğu (CTDB), sürekli olan ve kendini yineleyen özelliktedir. Sonucunda eş ile cinsel yaşam oluşturup cinsel ilişkiye girmekten çok fazla tikslenme, iğrenme ve cinsellikten kaçınma durumu meydana gelmektedir.¹¹³ Cinsel tiksinti bozukluğu üzerinde aşırı derecede durulmayan bir çalışma alanı olup, genel anlamda tedavisi kolay olmayan bir bozukluktur ve cinsel terapi konusunda var olan ilgili kitaplarda ayrı bir şekilde ele alınmaktan ziyade cinsel isteksizlik, vajinismus, disparoni kavramlarıyla birlikte ya da cinsel tacizin devamında ortaya çıkan bir durum olarak ele alınmaktadır.¹¹⁴

Dokunma: Cinsel davranışlar, kişinin cinsellik konusunda yapmış olduğu faaliyetler, gösterdiği tutumlardır. (Dokunmak, öpmek ve vücudun diğer şekillerde uyarılması

¹¹⁰ Patrick M. McCabe, "The Interrelationship between intimacy, relationship: Functioning and sexualality among men and women in committed relationships", *The Canadian Journal Of Human Sexuality*, 1999; 12 (1):31-38, s.35

¹¹¹ Cennet Şafak Öztürk Ve Hülya Akar, "Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişki", *Literatür Sempozyum*, 2014; 1 (3):16-22, s.21

¹¹² Gülfizar Sözeri vd. "Menopoz: klimaterik belirtiler ve cinsel doyum arasındaki ilişki." *Yeni Sempozyum Dergisi*, 2006;44 (4): 182-188, s.183

¹¹³ Amerikan Psikiyatri Birliği, *Ruhsal Bozuklukların Tanımsal Ve Sayımsal El Kitabı*, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'ndan, Çev. Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.

¹¹⁴ Sultan Doğan, "Cinsellikten Tiksinti Duyma Bozukluğu: Davranışçı tedaviye olumlu ve hızlı yanıt veren bir olgu." *Klinik Psikiyatri Dergisi* 2006; 9(4): 191-197, s.195

gibi). Cinsellikte sürekli tekrar edilen hareketler ya da tutumlar cinsel tecrübeler ya da cinsel davranışlar olarak ifade edilmektedir. Bireylerin cinsel anlamda kendileriyle ve başkalarıyla ne yaptıkları sorusunun cevabını cinsel davranış ve tecrübeler oluşturmaktadır. Cinsel yakınlık ise sadece cinsel ilişkiden oluşmamaktadır. Öpüşmek, dokunmak, sohbet etmek, sarılmak, okşamak, masaj yapmak, erotik öyküler okumak ya da şakalar yapmak, bireylerin birbirini karşılıklı beğenmesi, beraber olmaktan haz alma ve bu konuda hayaller kurma, sadece ufak bir bakışma bile cinsel yakınlığın oluşması bakımından yeterlidir.¹¹⁵

Vajinismus: Vajinismus, cinsel birleşmeyi engelleyen vajinal spazm olarak ifade edilmiştir. Vajinismus hakkındaki tıbbi veriler kanıta dayalı olmaktan çok, bu alanda kendini ispat etmiş tecrübeli klinisyen görüşlerine dayanmaktadır. Vajinismus sorunu ülkemizde yüzde 43-75.9 oranlarıyla kadınlarda görülen cinsel işlev sorunları bakımından ilk sırayı almaktadır. Batılı ülkelerde ise vajinismusun görülme sıklığı yüzde 1-6'dır.¹¹⁶

Vajinismusda ki kasılma kadının kontrolü dışında gerçekleşen bir kasılmadır. Bu kasılmaya tüm bedendeki kasılmalar, bacakların kapanması, adeta bir kitlenme, korku, cinsel birleşmeden kaçınma, girişin olmayacağı inancı eşlik eder. Cinsel birleşme nadiren olmaktadır ancak kasılma sürdüğünden, cinsel birleşme ağrılı ve sıkıntılıdır. "Vajinismus, genellikle cinsel yaşamın, daha doğrusu cinsel birleşme deneyimlerinin başlamasıyla birlikte, çok daha seyrek olarak ise jinekolojik muayene, kürtaj, zorlu ya da komplikasyonlu geçen doğumlardan ya da benzeri deneyimlerden sonra gelişmektedir."¹¹⁷

Bu sorun kadının hem kendi eksik hem de eşine karşı suçluluk hissetmesine neden olur. Erkek de, eşine karşı öfke duyabilir, ya da istenmeme, reddedilme olarak algıladığı için kırgınlık ya da ereksiyon güçlüğü yaşayabilir. Bazen eşlerin bekaret konusunda şüphe duymalarına neden olabilir. Sıklıkla adli olaylara, boşanmaya, tecavüz girişimi ya da fiziksel şiddet davranışlarına neden olur.¹¹⁸

¹¹⁵ Nafiz Bozdemir ve Sevgi Özcan, "Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış." *Turkish Journal Of Family Medicine And Primary Care*, 2011; 5(4): 37-46, s.44

¹¹⁶ Ramazan Konkan vd., "Vajinismuslu kadınlarda cinsel işlev ve doyum", *Düşünen Adam Psikiyatri Ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 2012;25 (4):305-311, s.307

¹¹⁷ Cem İncesu, " Cinsel İşlevler Ve Cinsel İşlev Bozuklukları," *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2004;Ek:3:3-13, s.11

¹¹⁸ İncesu, a.g.e s.10

Psikanaliz, vajinismusu erken çocuklukta yaşanan giderilememiş pre-ödipal ya da ödipal çatışmaların sebep olduğu bir konversiyon bozukluğu; çözümlenmesi zor, ciddi bir nevrotik tepki olarak kavramsallaştırmıştır.¹¹⁹

Vajinismus tanısı alan kadınlar; korkulan uyararla karşılaşan fobik bireylerden pek de farklı değildir. Klinik olarak korkulan uyarana maruz kaldığında (muayene sırasında) yaşanan anksiyete, bazı vakalarda, panik ve ardından gelen kaçınma davranışına neden olmaktadır.¹²⁰

Orgazm Bozukluğu- Erken Boşalma: Orgazm aşaması tüm evrelerin içinde zaman bakımından en az süren ancak istenilen cinsel doyum bakımından en güçlü evredir; “erkeklerde ejakülasyon, kadında ise perine ve vajina etrafındaki kaslar ile vazokonjesyon sonrasında artan dokuların ritmik şekilde ani kasılmaları görülmektedir.” Özne olarak pelviste hissedilmektedir. Klitoral bölgede ve vajinada orgazmın kadınlarda olduğu yerdir. Erkeklerde ise penis ve prostatta özellikle kendini göstermektedir.¹²¹

Orgazm çeşitli cinsel uyarılarla beynin uyarılması ile başlayan ve uyarıların etkisiyle kişide hem bedensel hem ruhsal olarak algılanan cinsel yanıtın son aşamasındaki hoş bir his olarak tanımlanmaktadır. Orgazmın işlevi, beden ve ruhun kendi kendini tatminle veya cinsel ilişkiyle kişinin haz almasını sağlamasıdır.¹²²

Orgazm tipleri; nöbete kapılma tipi orgazm ve ılımlı tip orgazmdir. Nöbete kapılma tipi orgazmda, penisteki nabız atışı anormal güçlüdür, boşalma fışkırtma şeklindedir. Bu tip orgazmda erkek kaskatı kesilir, ayaklarında, ağızda, kollarında, bacaklarında ya da başka noktalarında seğirmeler görülür. İlimli tip orgazmda ise, penisteki nabız atışı anormal derecede güçlü değildir ve boşalma damlama şeklindedir.¹²³

“ Orgazm bozukluğu, yeterli cinsel uyarı ve uyarılma fazını takiben orgazma erişmenin sürekli, tekrarlayıcı olarak güç olması, gecikmesi ya da olmaması ve bu durumun kişisel sıkıntıya neden olması halidir.” Kadınlarda orgazm olama sorunu oldukça sık görülmektedir. Baba ile ilişkide bazı olumsuzluklar (ayrılık,

¹¹⁹ A. Coppini, “A Case of Primary Vaginismus,” *International Forum of Psychoanalysis*, 1999; 8(1):49-52, s.50

¹²⁰ Balcı a.g.e., s. 29

¹²¹ İncesu, a.g.e., s.12

¹²² Hatice Kulak, Cinsel İşlev Bozukluğu Görülen Kadınlarda Geçmiş Travmatik Deneyimler, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, 2006, İstanbul, s.22 (**Yayınlanmış Doktora Tezi**).

¹²³ Özlem Algül, Infertilite Sorunu Yaşayan Çiftlerde Cinsel İşlev Durumu Ve Yaşam Kalitesinin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, 2013, s.23 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

ölüm, intihar, aşırı baskı gibi) da kadınlarda orgazm olabilmeyi etkilemektedir. Diğer yandan ilerleyen yaşlarda menopoz ve tıbbi rahatsızlıklar ve buna bağlı ilaç kullanımıyla birlikte orgazm sıklığı ve şiddeti etkilenebilir. Orgazm bozukluğuna neden olabilecek etmenler bedensel ve psikolojik olarak sınıflandırılabilir. Orgazm bozukluğunun nedenleri; ön sevişmenin eksik olması, eşe karşı olan ilgi kaybı, alkolizm, depresyon ve üzüntü, şeker hastalığı, bazı nörolojik hastalıklar ve nörolojik ilaç kullanımı, problemlili bir çocukluk geçirilmiş olunması, baskı altında ve katı kuralların olduğu ailelerden gelen kişiler, cinsel konuların tabu olduğu ailelerde yetişenler, düzenli ve sağlıklı bir aile yaşantısının olmaması, cinsel kimlik çatışmaları, sosyo kültürel yasaklamalar ve aşırı dinsel inançlar, bilgisizlik, cinsel taciz ya da tecavüz yaşamak, aldatılmak, depresyon ve panik atak tedavisine kullanılan ilaçların bir kısmı, eşe güvenmeme, cinsel ilişkiye zorlanmak, kalp yetmezliği, damar sertliği, aort anevrizmaları, böbrek yetmezliği, bazı ürolojik hastalıklar, siroz, hipertroidi, vitamin eksiklikleri, parkinson, sinir sistemini tutan tümörler, obsesif kompulsif bozukluk olarak görülmektedir.¹²⁴

Orgazm bozukluğu tipleri; anorgazmi, rastgele anorgazmi, koital anorgazmi ve erken orgazmdır. Anorgazmi, hiç orgazm olamama durumudur. Bu durum kişinin iç sıkıntısı ve depresyon ile sonuçlanabilir. Rastgele anorgazmi, zaman zaman orgazm yaşanmaması durumudur. Koital anorgazmi, cinsel birleşme ile orgazm olamama ancak mastürbasyon vb. ile orgazm olma durumudur. Erken orgazm ise, çok sık olarak genellikle erken boşalma ile birlikte görülen orgazm bozukluğudur.¹²⁵

Erken boşalma, kişinin boşalmasını kontrol edememesi ya da istediği kadar erteleyememesidir. Tıbbi açıdan incelendiğinde, kişinin boşalma refleksini denetlemesinde sorun yaşamasıdır. Kesin olarak erken boşalma; birleşmeden önce ya da 1-3 dakikalık cinsel birleşme süresinde boşalma durumudur. 4-7 dakikalık birleşme sürecinin sonunda boşalma ise, kişinin kendisinin ya da eşinin sorun olarak görmesi, doyum sorunları yaşaması durumunda erken boşalma olarak kabul edilmektedir.

¹²⁴ Algül, a.g.e., s.24

¹²⁵ Algül a.g.e., s.26

Erken boşalma oranı, yapılan çalışmalarda yüzde 20-30 arasındadır. Her 4-5 erkekte birinde erken boşalma sorunu görülmektedir. Bütün toplumlarda sık rastlanan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.¹²⁶

¹²⁶ İncesu a.g.e., s.8

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, ilişkisel tarama modeli'ne göre yapılmıştır. Birden fazla değişken içerisinde beraber değişimin varlığını ve/veya değişimin derecesini saptamayı hedefleyen araştırma desenlerinin tamamı "ilişkisel tarama modelleri" olarak tanımlanmaktadır.¹²⁷

3.2. Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın evreni İstanbul İli Başakşehir ilçesindeki evli bireylerdir. Araştırmanın örnekleme ise İstanbul ilinde yaşayan ve gönüllülük esasına bağlı şekilde basit rastgele örnekleme yöntemine göre rastlantısal olarak seçilen ve tüm sorulara eksiksiz yanıt veren ve birbiriyle evli olan 50 kadın ve 50 erkekten oluşmaktadır. Literatür incelendiğinde 150 birey ile yapılan araştırmalar bulunmaktadır ancak ülkemizde cinselliğin tabu olarak kabul edilmesi ve gönüllü katılımcı sayısının az olması nedeni ile 50'si kadın 50'si erkek olmak üzere birbiri ile evli 100 birey katılmıştır. Örneklem hesaplaması ana kütle bilinmediği için $n = t^2 pq/d^2$ formülü ile yapılmıştır. n: Örneklem büyüklüğü p: İlgilenilen olayın görülme olasılığı, q: ilgilenilen olayın görülmemeye olasılığı (1-p), d: kabul edilen örnekleme hata oranı, t: α anlamlılık düzeyinde, serbestlik derecesine göre t tablosu kritik değeri.

3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veriler üç ölçme aracı ile toplanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgilerin araştırıldığı formda bireylere yaşları, eğitim durumları, evlilik biçimleri, evlilik süreleri ailenin gelir düzeyi, eşlerinin fiziksel özelliklerini ve davranışlarını ne derece beğendikleri, ile ilgili sorular yöneltmiştir.

3.3.2. Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ)

Spanner'ın (1976) ortaya koyduğu evli ve birlikte yaşayan çiftlerin karşılıklı ilişkileri ile ilgili uyumlarını ölçmek için geliştirilen 32 maddelik likert tipi bir ölçektir.

¹²⁷ Yılmaz, a.g.e., s.67

Spainer evlilikteki uyumun; eşler arasında sorun yaratan farklılıklar, kişiler arası gerginlik ve kişisel anksiyete, eşler arası tatmin, eşler arası bağlılık, eşler arasındaki fikir birliğinin dereceleriyle karar verilecek bir süreç olduğunu belirtmiştir. Bu ölçüm aracı tutum, davranış ve bilişsel süreçleri birlikte değerlendiren çok boyutlu bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Çift uyumunun yanı sıra evlilik doyumunun da ölçülmesinde sıkça kullanılmaktadır. Dört alt ölçekten oluşur; Eşler arası memnuniyet/doyum(tatmin) alt ölçeği, olumlu ve olumsuz düşünce modelleri ile olumlu ve olumsuz iletişimi sorgulayan 10 madde içerir. Eşler arası bağlılık alt ölçeği, birlikte geçirilen zamanı ve konuşmaları anlatan 5 maddeden oluşur. Eşler arası fikir birliği alt ölçeği, evlilik ilişkisindeki temel konular hakkındaki anlaşma düzeyini gösteren 13 maddeden oluşur. Duygusal ifade alt ölçeği, sevgi gösterme şekillerinde anlaşma derecesini gösterir ve sevgi gösteren davranışları yapmayı içeren 4 maddeyi içerir. Çift doyumunu; 16, 17, 18, 19, 2, 21, 22, 23, 31, 32, çift fikir birliğini; 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 çift bağlılığını; 24, 25, 26, 27, 28 duyguların ifadesini; 4, 6, 29, 30 numaralı maddeler ölçmektedir. Total ölçüm puanları evlilik uyumu ve tatmin derecesini yansıtmaktadır. Testten alınabilecek puanların dağılımı 0-151'dir. Toplam uyum puanının yüksek oluşu bireyin ilişkisinin ya da evlilik uyumunun daha iyi olduğunu gösterir. ¹²⁸

Çift Uyum Ölçeğinin Türk örnekleminde geçerlik güvenirlik çalışması 2000 yılında Fıçıoğlu ve Demir tarafından yapılmıştır. Evlilik uyumunun ölçümü için kullanılan ÇUÖ'nin yapı geçerliliği çalışmasında evlilik uyum ölçeği (LockeWallace marital adjustment scale) kullanılmıştır. Çift Uyum Ölçeği yapı geçerliliği çalışmasında (r = .82) 132 kadın, 132 erkek olmak üzere 264 kişiden oluşan örneklem grubunun kullanılmıştır. ÇUÖ nin güvenirliği .92 bulunmuştur. Çift doyumu alt ölçeği, .83, çift bağlılığı alt ölçeği .75, duygusal ifade alt ölçeği .80, çift fikir birliği alt ölçeği .75, olmak üzere boyutların güvenirlikleri de kabul edilir sınırlarda bulunmuştur. ¹²⁹

3.3.3. Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği

Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (Arizona Sexual Experiences Scale)(ACYÖ), 2000 senesinde McGahuey CA ve arkadaşları ile psikotrop ilaç alan bireylerde cinsel işlevlerinde oluşan farklılıklar ve bozulmaları en olası haliyle ve kişiyi en az ra-

¹²⁸ Selin Aktaş, Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul 2009 s.57(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹²⁹ Hürol Fıçıoğlu ve Ayhan Demir, " Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality of Turkish couples," *European Journal of Psychological Assessment* ,2000; 16(3): 214-218, s.217

hatsız edecek halde değerlendirmek amacıyla tasarladıkları likert tipi bir ölçektir. ACYÖ, kısa 5 maddeyi kapsayan bir ölçektir. Cinsel fonksiyonun beş ana faktörünü değerlendirmektedir. Bu bileşenler; cinsel istek, uyarılma, vajinal lumbrikasyon/penisin sertleşmesi, orgazma ulaşma seviyesi ve orgazmdan alınan tatmindir. Cinsel istek; cinsellik dürtüsünün ortaya çıkması ve cinselliği ifade etme arzusunun hissedilmesidir. Bazı ilaçların kullanımı, vitamin eksiklikleri ve psikolojik nedenler vajinal lumbrikasyonu erkeklerde ise penisin sertleşmesi durumunu etkilemektedir. Cinsel istekte azalma meydana getirebilmektedir. Uyarılma; fizyolojik uyarılma ve psikolojik uyarılma olarak iki alt boyuta sahiptir. Fizyolojik uyarılma kadınlarda cinsel yanıt sürecinin ilk evresi olma özelliğini taşımaktadır. Sürecin ilerlemesi için, gerekli olan cinsel gerilimin yeterli oranda artması çoğu zaman uyarıcı etkiye bağlıdır. Uyarı bireysel ihtiyaçlara cevap verebiliyorsa yanıtın yoğunluğu da artar. Uyarılma süresi bu şartların sağlanmasıyla ilgilidir. Uyarılma şartları fizyolojik ya da psikolojik olarak uygun değilse uyarılma kaybolabilir. Orgazma ulaşma kapasitesi; cinsel uyarı sonucu oluşmuş olan birkaç saniye ile sınırlı olma evre özelliğini taşımaktadır. Cinsel organlarda ritmik kasılmalar, kardivasküler ve solunum değişiklikleri, cinsel gerilimin düşmesi ile hazzın doruk noktasına ulaşması olarak tanımlanır. Orgazmdan alınan tatmin/doyum; cinsel aktiviteden sağlanan doyumunu ifade etmektedir.¹³⁰ “Her bir cinsel işlevi 1’den (bozukluk yok) 6’ya (tam işlev bozukluğu) kadar puanlanabilir ve toplam puan 5 ila 30 arasında değişir. Düşük puanlar gelişmiş cinsel işlevi ve yüksek puanlar cinsel işlev bozukluğunu yansıtmaktadır. Toplam ACYÖ puanının ≥ 19 , tek bir madde puanının ≥ 5 veya üç maddenin puanın ≥ 4 olması cinsel işlev bozukluğu ile ilişkili bulunmuştur. Bu ölçeğin Türkiye’deki geçerlik güvenirlik çalışması 2002 senesinde Atilla Soykan tarafından yapılmıştır. ACYÖ’nin Cronbach’s Alpha değeri 0.89 ve 0.90’dır. Bu araştırmanın verilerinin analizi esnasında ölçek, orijinaline uygun olarak puanlanmıştır. Bu çalışmadaki örneklem grubunun Cronbach Alpha değeri 0.80 ve 0.91 olarak bulunmuştur.”¹³¹

¹³⁰ Alper Kızıltepe, Total Histerektomik Kadınların Benzer Yaş Gruplarındaki Histerektomili Olmayan Kadınlarla Cinsel İşlevler Açısından Karşılaştırılması, Bakırköy Dr Sadi Konuk Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, 2006, s.40 (**Tıpta Uzmanlık Tezi**).

¹³¹ Damla Kankaya, Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi Ve Cinsel Yaşantılar, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, s.62(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler analiz edilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlarından (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yararlanılmıştır.

Ölçek puanları normal dağılım göstermemektedir. Bu sebeple istatistik değerlendirmelerde nonparametrik testler kullanılmıştır. Bunun için niceliksel verilerin değerlendirilmesinde iki grup arasında olan farkı Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla grup halinde parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H Testinde anlamlı çıkan bulgular arasında farkı belirleyebilmek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiye Spearman Korelasyon Analizi ile bakılmıştır. Araştırmanın Memnuniyet doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinin puanları ile cinsel yaşantılar ölçeği puanları arasındaki ilişkiye spearman korelasyon analiz ile bakılmıştır.

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Bu bölümde evli çiftlerin çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinden toplanan veriler ile araştırmacının hazırladığı genel bilgi formundan elde edilen veriler yer almaktadır.

4.1.Çiftlerin Demografik Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri

Araştırmaya katılan çiftlerin ailesiyle ilgili "Kişisel Bilgi Formunda cevaplanmış oldukları sonuçlar doğrultusunda demografik değişkenlerini incelemek için betimleyici istatistiksel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya dâhil olan çiftlerin demografik değişkenlere göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Çiftlerin Sosyo-demografik Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=100)

Demografik Özellikler	Erkek (n=50)		Kadın (n=50)	
	Sayı	%	Sayı	%
Yaş				
18-30 yaş arası	12	24.0	20	40.0
31-40 yaş arası	19	38.0	17	34.0
41 yaş ve üzeri	19	38.0	13	26.0
Çalıştığı yer				
Çalışmıyor	7	14.0	20	40.0
Özel sektör	28	56.0	12	24.0
Devlette çalışıyor	9	18.0	16	32.0
Serbest meslek	6	12.0	2	4.0
Eğitim düzeyi				
Lise mezunu ve altı	23	46.0	22	44.0
Üniversite mezunu ve üzeri	27	54.0	28	56.0
Eşin fiziksel özelliği beğenme				
Çok beğeniyor	30	60.0	26	52.0
Orta derecede beğeniyor	15	30.0	14	28.0
Az beğeniyor	5	10.0	10	20.0
Eşin davranışını özelliği beğenme				
Çok beğeniyor	27	54.0	25	50.0
Orta derecede beğeniyor	12	24.0	16	32.0
Az beğeniyor	11	22.0	9	6.0
Kaçıncı evlilikleri olduğu				
1.evlilik	47	94.0	47	94.0
2. evlilik	-	-	-	-
3.ve üzeri evlilik	3	6.0	3	6.0

Tablo 1'de görüldüğü gibi; araştırma kapsamında kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan çiftlerin 50'si (%50,0) erkeklerden ve 50'si (%50,0) kadınlardan oluştuğu görülmüştür. Erkeklerin 19'u (%38,0) 31-40 yaş arasında olduğu, 28'i (%56,0) özel sektörde çalışmakta olduğu, 27'si (%54,0) üniversite mezunu ve

üzeri olduğu, 30'u (%60,0) eşinin fiziksel özelliğini çok beğendiği, 27'si (%54,0) eşinin davranışlarını çok beğendiği ve 47'sinin (%94,0) ilk evliliği olduğu görülmüştür.

Kadınların 20'si (%40,0) 18-30 yaş arasında olduğu, 20'si (%40,0) ev hanımı olduğu, 28'i (%56,0) üniversite mezunu ve üzeri olduğu, 26'sı (%52,0) eşinin fiziksel özelliğini çok beğendiği, 25'i (%50,0) eşinin davranışlarını çok beğendiği ve 47'sinin (%94,0) ilk evliliği olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Çiftlerin Evliliklerine İlişkin Dağılımı

Demografik Özellikler	Sayı	%
Evlilik süresi		
0-5 yıl arası	18	36.0
6-10 yıl arası	14	28.0
11 yıl ve üzeri	18	36.0
Gelir düzeyi		
3000 TL ve altı	20	40.0
3001 TL – 5000 TL arası	18	36.0
5001 TL ve üzeri	12	24.0
Evlilik biçimi		
Anlaşarak	38	76.0
Görücü usulü	12	24.0
Çocuk durumu		
Yok	13	26.0
1 tane	14	28.0
2 tane	13	26.0
3 tane	10	20.0

4.2. Evli Bireylerin Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılarının Kişisel ve Demografik Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinden aldıkları puanların cinsiyet, yaş, evlilik biçimi, eğitim düzeyi, gelir durumu gibi kişisel ve demografik bazı özelliklere göre değişiklik gösterip göstermediği test edilmiştir

Tablo 3: Deneklerin cinsiyetine göre çift uyumu ve cinsel yaşantılar puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	S.O	S.T	U	Z	P
Memnuniyet /doyum alt ölçeği	Kadın	50	48.94	2447.00	1172.00	-0.539	0.590
	Erkek	50	52.06	2603.00			
Fikir birliği alt ölçeği	Kadın	50	49.88	2494.00	1219.00	-0.214	0.831
	Erkek	50	51.12	2556.00			
Bağlılık alt ölçeği	Kadın	50	51.28	2564.00	1211.00	-0.270	0.788
	Erkek	50	49.72	2486.00			
Duygusal ifade alt ölçeği	Kadın	50	48.82	2441.00	1166.00	-0.585	0.558
	Erkek	50	52.18	2609.00			
Çift uyumu ölçeği (toplam skor)	Kadın	50	49.94	2497.00	1222.00	-0.193	0.847
	Erkek	50	51.06	2553.00			
Cinsel yaşantılar ölçeği	Kadın	50	55.91	2795.50	979.50	-1.870	0.061
	Erkek	50	45.09	2254.50			

Tablo 3’de görüldüğü gibi; evli bireylerin cinsiyetlerine göre memnuniyet/ doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 4: Deneklerin Yaş Gruplarına göre Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	S.O	Sd	X ²	P
Memnuniyet / doyum alt ölçeği	18-30 yaş arası	32	49.31	2	0.247	0.884
	31-40 yaş arası	36	52.42			
	41 yaş ve üzeri	32	49.53			
Fikir birliği alt ölçeği	18-30 yaş arası	32	49.44	2	2.141	0.343
	31-40 yaş arası	36	55.78			
	41 yaş ve üzeri	32	45.63			
Bağlılık alt ölçeği	18-30 yaş arası	32	48.48	2	0.241	0.886
	31-40 yaş arası	36	51.07			
	41 yaş ve üzeri	32	51.88			
Duygusal ifade alt ölçeği	18-30 yaş arası	32	50.67	2	1.925	0.382
	31-40 yaş arası	36	54.97			
	41 yaş ve üzeri	32	45.30			
Çift uyumu ölçeği (toplam skor)	18-30 yaş arası	32	50.80	2	0.847	0.655
	31-40 yaş arası	36	53.40			
	41 yaş ve üzeri	32	46.94			
Cinsel yaşantılar ölçeği	18-30 yaş arası	32	55.64	2	1.904	0.386
	31-40 yaş arası	36	45.94			
	41 yaş ve üzeri	32	50.48			

4.3. Çiftlerin Cinsel Yaşantılar Ölçeğinden Aldıkları Puanlar İle Çiftlerin Çift Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar ile çiftlerin çift uyumu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında ilişki olup olmadığı test edilmiştir

Evli bireylerin yaşlarına göre memnuniyet / doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 5: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	S.O	S.T	U	Z	P
Memnuniyet doyum alt ölçeği	Lise mezunu ve altı	45	51.79	2330.50		-	0.687
	Üniversite mezunu ve üzeri	55	49.45	2719.50	1179.50	0.403	
Fikir birliği alt ölçeği	Lise mezunu ve altı	45	54.79	2465.50		-	0.181
	Üniversite mezunu ve üzeri	55	46.99	2584.50	1044.50	1.338	
Bağlılık alt ölçeği	Lise mezunu ve altı	45	50.32	2264.50		-	0.956
	Üniversite mezunu ve üzeri	55	50.65	2785.50	1229.50	0.056	
Duygusal ifade alt ölçeği	Lise mezunu ve altı	45	52.17	2347.50		-	0.600
	Üniversite mezunu ve üzeri	55	49.14	2702.50	1162.50	0.525	
Çift uyumu ölçeği	Lise mezunu ve altı	45	52.78	2375.00		-	0.477
	Üniversite mezunu ve üzeri	55	48.64	2675.00	1135.50	0.710	
Cinsel yaşantılar ölçeği	Lise mezunu ve altı	45	45.58	2051.00		-	0.124
	Üniversite mezunu ve üzeri	55	54.53	2999.00	1016.00	1.539	

Tablo 5’de görüldüğü gibi; evli bireylerin eğitim düzeylerine göre memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 6: Deneklerin Eşlerinin Fiziksel Özelliklerini beğenme dereceleri ile Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	S.O	Sd	X ²	P
Memnuniyet / doyum alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	64.62	2	31.43 1	0.001**
	Orta derecede beğeniyor	29	35.97			
	Az beğeniyor	15	25.90			
Fikir birliği alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	65.49	2	35.25 9	0.001**
	Orta derecede beğeniyor	29	34.90			
	Az beğeniyor	15	24.70			
Bağlılık alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	63.51	2	26.62 6	0.001**
	Orta derecede beğeniyor	29	36.93			
	Az beğeniyor	15	28.17			
Duygusal ifade alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	65.19	2	36.08 6	0.001**
	Orta derecede beğeniyor	29	37.00			
	Az beğeniyor	15	21.77			
Çift uyumu ölçeği (toplam skor)	Çok beğeniyor	56	66.46	2	39.44 3	0.001**
	Orta derecede beğeniyor	29	33.14			
	Az beğeniyor	15	24.47			
Cinsel yaşantılar ölçeği	Çok beğeniyor	56	38.57	2	21.98 5	0.001**
	Orta derecede beğeniyor	29	63.86			
	Az beğeniyor	15	69.20			

**p<0.01

Tablo 6'da görüldüğü gibi; evli bireylerin eşlerinin fiziksel özelliklerini ne derecede beğendiklerine göre memnuniyet/ doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 7: Deneklerin Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinden Aldıkları Puanların, Deneklerin Eşlerinin Fiziksel Özelliklerini beğenme derecelerine göre Değişimini Belirlemek Üzere Yapılan Test Sonuçları

Ölçek	Grup	N	S.O	S.T	U	Z	P
Memnuniyet doyum alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	51.67	2893.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	29	26.26	761.50	326.50	- 4.511	.001**
Memnuniyet doyum alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	41.45	2321.00			
	Az beğeniyor	15	15.67	235.00	115.00	- 4.309	0.001**
Fikir birliği alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	52.35	290.31			
	Orta düzeyde beğeniyor	29	24.95	7223.50	288.50	- 4.858	0.001**
Fikir birliği alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	41.64	2332.00			
	Az beğeniyor	15	14.93	224.00	104.00	- 4.458	0.001**
Bağlılık alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	50.90	2850.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	29	27.74	804.50	369.50	- 4.114	0.001**
Bağlılık alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	41.11	2302.00			
	Az beğeniyor	15	16.93	254.00	134.00	- 4.043	0.001**
Duygusal ifade alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	51.71	2896.00			
	Orta düzeyde beğeniyor	29	26.17	759.00	324.00	- 4.588	0.001**
Duygusal ifade alt ölçeği	Çok beğeniyor	56	41.97	2350.50			
	Az beğeniyor	15	13.70	205.50	85.50	- 4.793	0.001**
Çift uyumu ölçeği	Çok beğeniyor	56	53.20	2979.00			
	Orta düzeyde beğeniyor	29	23.31	676.00	241.00	- 5.295	0.001**
Çift uyumu ölçeği	Çok beğeniyor	56	41.77	2339.00			
	Az beğeniyor	15	14.47	217.00	97.00	- 4.552	0.001**
Cinsel yaşantılar ölçeği	Çok beğeniyor	56	35.44	1984.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	29	57.60	1670.50	388.50	- 3.942	0.001**
Cinsel yaşantılar ölçeği	Çok beğeniyor	56	31.63	1771.50			
	Az beğeniyor	15	52.30	784.50	175.50	- 3.456	0.001**

**p<0.01 ; *p<0.05

Tablo 7’de görüldüğü gibi; eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların; eşlerinin fiziksel özelliklerini orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin fiziksel özelliklerini orta düzeyde beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinin aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin

cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenen bireylerin memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür

Eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 8: Deneklerin Eşlerinin Kendilerine Olan Davranışlarını Ne Derecede Beğendiklerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	S.O	Sd	X ²	P
Memnuniyet / doyum alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	67.82			
	Orta derecede beğeniyor	28	44.04	2	50.849	0.001**
	Az beğeniyor	20	14.53			
Fikir birliği alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	69.16			
	Orta derecede beğeniyor	28	39.98	2	52.429	0.001**
	Az beğeniyor	20	16.70			
Bağlılık alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	64.19			
	Orta derecede beğeniyor	28	47.95	2	36.353	0.001**
	Az beğeniyor	20	18.48			
Duygusal ifade alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	68.87			
	Orta derecede beğeniyor	28	40.43	2	52.190	0.001**
	Az beğeniyor	20	16.85			
Çift uyumu ölçeği (toplam skor)	Çok beğeniyor	52	69.26			
	Orta derecede beğeniyor	28	41.04	2	54.471	0.001**
	Az beğeniyor	20	14.98			
Cinsel yaşantılar ölçeği	Çok beğeniyor	52	37.38			
	Orta derecede beğeniyor	28	56.82	2	27.319	0.001**
	Az beğeniyor	20	75.78			

**p<0.01

Tablo 8'de görüldüğü gibi; evli bireylerin eşlerinin kendilerine olan davranışlarını ne derecede beğendiklerine göre memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 9: Evli Bireylerin Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Eşlerinin Kendilerine Olan Davranışlarını Ne Derecede Beğendiklerine Göre Değişimini Belirlemek Üzere Yapılan Test Sonuçları

Ölçek	Grup	N	S.O	S.T	U	Z	P
Memnuniyet / doyum alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	48.10	2501.00			
	Orta düzeyde beğeniyor	28	26.39	739.00	333.00	-3.998	0.001**
Memnuniyet doyum alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	46.22	2403.50			
	Az beğeniyor	20	11.23	224.50	14.50	-6.370	0.001**
Memnuniyet doyum alt ölçeği	Orta düzeyde beğeniyor	28	32.14	900.00			
	Az beğeniyor	20	13.80	276.00	66.00	-4.478	0.001**
Fikir birliği alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	49.34	2565.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	28	24.09	674.50	268.50	-4.642	0.001**
Fikir birliği alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	46.33	2409.00			
	Az beğeniyor	20	10.95	219.00	9.00	-6.433	0.001**
Fikir birliği alt ölçeği	Orta düzeyde beğeniyor	28	30.39	851.00			
	Az beğeniyor	20	16.25	325.00	115.00	-3.452	0.001**
Bağlılık alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	45.26	2353.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	28	31.66	886.50	480.50	-2.507	0.012*
Bağlılık alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	45.43	2362.50			
	Az beğeniyor	20	13.28	265.50	55.50	-5.857	..001**
Bağlılık alt ölçeği	Orta düzeyde beğeniyor	28	30.79	862.00			
	Az beğeniyor	20	15.70	314.00	104.00	-3.691	0.001**
Duygusal ifade alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	49.35	2566.00			
	Orta düzeyde beğeniyor	28	24.07	674.00	268.00	-4.728	0.001**
Duygusal ifade alt ölçeği	Çok beğeniyor	52	46.02	2393.00			
	Az beğeniyor	20	11.75	235.00	25.00	-6.324	0.001**
Duygusal ifade alt ölçeği	Orta düzeyde beğeniyor	28	30.86	864.00			
	Az beğeniyor	20	15.60	312.00	102.00	-3.749	0.001**
Çift uyumu ölçeği	Çok beğeniyor	52	49.43	2570.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	28	23.91	669.50	263.50	-4.688	0.001**
Çift uyumu ölçeği	Çok beğeniyor	52	46.33	2409.00			
	Az beğeniyor	20	10.95	219.00	9.00	-6.427	0.001**
Çift uyumu ölçeği	Orta düzeyde beğeniyor	28	31.63	885.50			
	Az beğeniyor	20	14.53	290.50	80.50	-4.174	0.001**
Cinsel yaşantılar ölçeği	Çok beğeniyor	52	35.05	1822.50			
	Orta düzeyde beğeniyor	28	50.63	1417.50	444.50	-2.873	0.004**
Cinsel yaşantılar ölçeği	Çok beğeniyor	52	28.83	1499.00			
	Az beğeniyor	20	56.45	1129.00	121.00	-5.035	0.001**
Cinsel yaşantılar ölçeği	Orta düzeyde beğeniyor	28	20.70	579.50			
	Az beğeniyor	20	29.83	596.50	173.50	-2.233	0.026*

**p<0.01 ; *p<0.05

Tablo 8’de görüldüğü gibi; eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygu-

sal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinin aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinin aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin memnuniyet doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinin aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çiftlerin gelir düzeylerine göre memnuniyet doyum, bağlılık, duygusal ifade, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Çiftlerin gelir düzeylerine göre fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Gelir düzeyi 2000 TL- 3000 TL arasında olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanların gelir düzeyi 5001 TL ve üzeri olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu ve gelir düzeyi 3001 TL-

5000 TL arasında olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinin aldıkları puanların gelir düzeyi 5001 TL ve üzeri olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 10: Çiftlerin Evlilik Biçimlerine Göre Grupların Çift Uyumu ve Cinsel Yaşantılar Ölçeklerinin Puanları Açısından Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	S.O	S.T	U	Z	P
Memnuniyet / doyum alt ölçeği	Anlaşarak	38	27.08	1029.00	168.00	-1.365	0.172
	Görücü usulü	12	20.50	246.00			
Fikir birliği alt ölçeği	Anlaşarak	38	27.57	1047.50	149.50	-1.785	0.074
	Görücü usulü	12	18.96	227.50			
Bağlılık alt ölçeği	Anlaşarak	38	27.46	1043.50	153.50	-1.694	0.090
	Görücü usulü	12	19.29	227.50			
Duygusal ifade alt ölçeği	Anlaşarak	38	28.11	1068.00	129.00	-2.256	0.024*
	Görücü usulü	12	17.25	207.00			
Çift uyumu ölçeği (toplam skor)	Anlaşarak	38	27.46	1043.50	153.50	-1.693	0.090
	Görücü usulü	12	19.29	231.50			
Cinsel yaşantılar ölçeği	Anlaşarak	38	23.61	897.00	156.00	-1.638	0.101
	Görücü usulü	12	31.50	378.00			

*p<0.05

Tablo 10'da görüldüğü gibi; çiftlerin evlilik biçimlerine göre memnuniyet/ doyum, fikir birliği, bağlılık, çift uyumu ve cinsel yaşantılar ölçeklerinin puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Çiftlerin duygusal ifade ölçeğinden aldıkları puanların çiftlerin evlilik biçimlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda; duygusal ifade ölçeği puanları açısından evliliğini eşiyile flört ederek yapmış olan çiftlerin lehine anlamlı bir fark vardır. Evliliğini eşiyile flört ederek yapmış olan çiftlerin duygusal ifade ölçeğinden aldıkları puanları evliliğini görücü usulü olarak yapmış olan çiftlerin duygusal ifade ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 11: Çiftlerin Cinsel Yaşantılar Ölçeğinden Aldıkları Puanlar İle Çiftlerin Çift Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanları İle İlişkinin İncelenmesi

Ölçekler		Cinsel yaşantılar ölçeği
Memnuniyet doyum alt ölçeği	R	-0.621
	P	0.001**
Fikir birliği alt ölçeği	R	-0.730
	P	0.001**
Bağlılık alt ölçeği	R	-0.691
	P	0.001**
Duygusal ifade alt ölçeği	R	-0.753
	P	0.001**
Çift uyumu ölçeği (toplam skor)	R	-0.731
	P	0.001**

**p<0.01

Tablo 11’ de görüldüğü gibi; çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinin puanları ile çiftlerin memnuniyet/doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak ters yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (p<0.01). Çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça çiftlerin memnuniyet/doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlar da düşmekte olduğu görülmüştür. Cinsel yaşantılar ölçeğinden alınan puanların yükselmesi memnuniyet/doyumun, bağlılık, duygusal ifade, fikir birliği ve çift uyumunun da etkili olmuştur. Cinsel yaşantılar ölçeği maddeleri incelendiğinde bu ölçeklerden alınan puanların yüksek olması cinsel açıdan isteksiz olma, zor uyarılma, doyuma ulaşmada sorun yaşama gibi anlamlara geldiği için memnuniyet/ doyum, fikir birliği alt ölçeği, bağlılık alt ölçeği, duygusal ifade alt ölçeği yani çift uyum ölçeği ile ters yönde ilişki olması beklenmektedir. Bulgular incelendiğinde sonuçların beklentiler ile tutarlı olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE YORUM

Bu araştırmanın amacı evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın temel amacı ile beraber evlilik uyumuna ve cinsel yaşantılara etki edebilecek kişisel verilerin de araştırma değişkenlerini ne yönde etkileyebileceğinin de araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde, elde edilmiş araştırma sonuçlarının ilgili literatür ışığında tartışılması yer almaktadır.

Evlilik uyumu psikolojide son yıllarda en çok üzerinde durulan konulardan biridir. Evlilik bireyin diğer bireye yüksek derecede bağlandığı, iki kişi arasındaki evrensel bir olaydır. Evlilik sosyal çoğalmayı düzene koyan özelliğiyle toplumun temelini oluşturan, oldukça önem verilen bir yapıdır. Bu yapının sürdürülmesi evlilik ilişkisi içerisinde bulunan kişilerin karşılıklı olarak psikolojik ve biyolojik gereksinimlerinin giderilmesine bağlıdır. Bu gereksinimlerin giderilmesi evlilik uyumunu olumlu yönde etkilerken bu ihtiyaçların yeterli oranda giderilmemesi evlilik çatışmalarına neden olabilmektedir.¹³²

Araştırmanın temel amacı çerçevesinde çiftlerin çift uyumları ile cinsel yaşantıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çiftlerin çift uyum ölçeği toplam puanlarına göre çift uyumu ile cinsel yaşantılar arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda çift uyumu ile cinsel yaşantılar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çift uyum alt ölçekleri açısından değerlendirildiğinde de durum değişmemektedir. Buna göre çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça çiftlerin memnuniyet doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların da düşmekte olduğu görülmüştür. Yani çiftlerin çift uyumları arttıkça cinsel işlevleri ve tatmin oluş düzeyleri de daha fazla olmaktadır. Aynı zamanda çift uyum düzeyleri düşük olan bireylerin cinsel işlevleri yerine getirme konusunda daha çok sıkıntı çektikleri sonuçları elde edilmiştir. Toplam puandan bağımsız olarak incelendiğinde çift uyumunun her alt ölçeğinin cinsel doyumdan etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde de genel olarak çift uyumu ile cinsel yaşam ve doyum arasında anlamlı ilişkilerin ortaya çıkmış olduğu görülmektedir. Jones ve Nelson, (1997) evlilik doyumun en iyi tek yordayıcısının çiftlerin cinsel yaşamlarının kalitesi olduğunu belirtmektedir. Cinsel yaşam ihtiyaçla-

¹³² Arda Gökmen, Evli Eşlerin Birbirine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik doyumuna Üzerindeki Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2001.s.97 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

rın giderilmesi evlilikten doyum almayı sağlamaktadır.¹³³ Trudel (2002) ise evlilik işleyişi ve cinsel yaşam arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada cinsel davranışların evlilik işleyişine katkıda bulunduğu sonucuna varmıştır.¹³⁴ Ivy ve Memphis'in (2007) yaptığı çalışma, evlilik doyumunun yüksek düzeyde cinsel doyumla ilişkili olduğu bulgusuyla tutarlıdır.¹³⁵ Abalı ve Kömürcü (2008) zaman içerisinde eşlerin cinsel anlamda birbirlerini mutlu edememelerinin verdiği moral bozukluğunun, evlilik ve aile içi ilişkileri olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir.¹³⁶ Kuduaki (2010), evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında ilişki olduğunu bildirmiştir. Değerlendirmesinin sonucunda, cinsel doyum fazla olan bireylerin evlilik uyumları da başarılı olduğu görülmüştür.¹³⁷ Çağ ve Yıldırım (2013) evlilik uyumu ile cinsel yaşam memnuniyeti arasında anlamlı ilişkinin olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Buna göre çift uyumları yüksek olan bireylerin cinsel memnuniyetleri ve doyumları da daha yüksek olmaktadır.¹³⁸ Kumkale (2015) evli bireyler üzerinde yapmış olduğu çalışmada cinsel işlev bozukluğu olan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin daha düşük olduğunu saptamıştır. Cinsel hayatları ile ilgili memnuniyeti yüksek olan kişilerin diğer kişilere nazaran evlilikteki uyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür.¹³⁹ Hem literatürde yer alan sonuçlar hem de bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar araştırma öncesi hipotezimiz olan "çift uyumu ile cinsel doyum ilişkilidir." hipotezini destekler niteliktedir. Cinsellik insan doğasının en temel yapı taşlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Evlilik ise cinsel paylaşımı içerisinde barındıran hem birey için hem de toplum için en önemli kurumlardan biri olarak ifade edilebilir. Özellikle bizim toplumumuz gibi kültürel anlamda cinsellik konusunda biraz daha hassas toplumlarda cinselliğin ifade edilmesi ya da bundan doyum sağlanması bazen çeşitli sebeplerden dolayı arka plana atılabilmektedir. Bu şekilde bir yaklaşımın olması doğasından cinsellik var olan insanoğlunu olumsuz etkilemesine ve eşyle olan uyumunu sekteye uğratmasına neden olduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde çift uyumu yüksek olan bireylerin de bu sebepler-

¹³³ D. Gabrielle vd., "Expectations of marriage among college students from intact and non-intact homes," *Journal of Divorce Remarriage*, 1997;26 (1): 171-189, s.172

¹³⁴ Gilles Trudel, "Sexual and marital life: Results of a survey," *Journal of Sex and Marital Therapy*, 2002; 28(3):229-249 s.234

¹³⁵ A.v Ivy ve U.S Membhis, "The influence of a surrender style of coping and empathy on marital and sexual satisfaction dissertation abstracts international," *Journal of Psychology* 2009; 67(9):5407-5420,s.5409

¹³⁶ Çağ ve Yıldırım a.g.e s.18

¹³⁷ Çiğdem Kuduaki, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s.89 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³⁸ Pınar Çağ ve İbrahim Yıldırım, "Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel Ve Kişisel Değişkenler", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2013; 4 (39): 13-23 s.15

¹³⁹ Çıdam Kumkale, Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Eşlerde Evlilik Uyumu Ve Bağlanma Stillerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015 s.147 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

den dolayı cinsel doyumunun daha yüksek çıkması öngörülebilir bir sonuç olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çift uyumu ve cinsel doyum arasında ilişki olduğundan çiftlerle çalışan terapistlerin, çiftlerin cinsel yaşantılarına da dikkat etmeleri gerektiğini düşündürmektedir.

Çalışmamızda evli bireylerin yaşlarına göre çift uyumları ve cinsel yaşantıları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiş ve çalışma sonuçlarına göre yaş değişkeninin çift uyumu ve cinsel yaşantılar üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fidanoğlu (2006), erkeklerin yaşları arttıkça bütün boyutlarda uyum puanlarının anlamlı olarak azaldığını saptamıştır.¹⁴⁰ Aktaş, (2009) kadınların ve erkeklerin yaşları arttıkça uyum puanlarının düştüğü sonucunu elde etmiştir. Bireylerin yaşlarının artmasıyla duygusallıklarının azalması bununla açıklanmıştır.¹⁴¹ Yüksel (2013), 248 evli kadınla “Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki, Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini” isimli çalışma yapmıştır. Çalışmada yapılan analizler sonucunda, kadınların yaşı arttıkça çiftin doyumunun ve çift uyumunun olumsuz yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaşın artmasının, evlilik süresinin de artmasıyla ilişkili olduğu düşünüldüğünde yıllar geçtikçe eşlerin birbirlerine daha az duygu ifadesi kullanması, yaşın getirdiği ciddiyetin ve birbirlerini daha iyi tanımalarının duygusal ifade düzeyini düşürdüğü söylenebilir.¹⁴² Erdoğan (2007) ‘Evlilik Uyumu İle Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri Ve Mizaç Ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi’ adlı çalışmasında¹⁴³ ve Abalı (2006) ‘Boşanmak İçin Başvuran Kadınların Evlilikteki Cinsel Yaşamlarını Boşanma Nedeni Olarak Görme Durumu’ adlı çalışmasında yaş ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır.¹⁴⁴ Benzer şekilde Jose ve Alfons (2007)¹⁴⁵, Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002)’nin yaş ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık bulamadıkları görülmüştür.¹⁴⁶ Ayatollahi (2014) çalış-

¹⁴⁰ Oya Fidanoğlu, Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006.s.77 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁴¹ Aktaş, a.g.e., s.114

¹⁴² Özge Yüksel, Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.s.83 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁴³ Serap Erdoğan, Evlilik Uyumu Ve Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara, 2007 s.40 (**Tıpta Uzmanlık Tezi**).

¹⁴⁴ Serpil Abalı, Boşanmak İçin Başvuran Kadınların Evlilikteki Cinsel Yaşamlarını Boşanma Nedeni Olarak Görme Durumları, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum Ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, 2006,s.39 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁴⁵ Orathinkal Jose ve Vansteenwegen Alfons, “Do Demographics Affect Marital Satisfaction?” *Journal of Sex And Marital Therapy*”2006;33(1): 75-85, s.80

¹⁴⁶ Şennur Tutarel Kışlak ve Fazıl Çabukça, “Empati Ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu İle İlişkisi.” *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2002; 5(5): 1-7, s.5

masında evli bireylerde yaş ilerledikçe cinsel doyumun azaldığı sonucunu elde etmiştir.¹⁴⁷ Vural ve Temel (2010) ise evli bireylerde yaş arttıkça cinsel doyumun azaldığı bulgusunu elde etmişlerdir.¹⁴⁸ Hem bu çalışmaya benzer hem de çalışmamızdan farklı sonuçların yer aldığı görülmektedir. Genel olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde yaş arttıkça evlilik uyumu ve cinsel doyumun farklılaştığı belirtilmektedir. Bizim çalışmamızla literatürdeki sonuçlar genel olarak tutarsızdır. Bu, yaşın artmasıyla her çiftin evlilikten doyum sağlamalarının, fikir birliğine varmalarının, bağlılık, duygusal ifade düzeylerinin ve cinsel doyumlarının etkilenmediğini göstermektedir. Zira her evliliği iki kişinin karşılıklı olarak kendi içerisinde değerlendirmek gerektiğini ve hem kişisel özellikler hem de çiftlerin evliliğe ve birbirlerine bakış açısından dolayı farklı süreçler getirebildiğini göstermektedir. Ayrıca yıllar geçtikte eşler birbirlerine daha çok bağlanmakta, birbirlerini daha iyi tanımaktadır. Olgunlaşan eşler sorunlarının, evlilik yaşantısını etkilemesine izin vermemekte bunun sonucunda, çiftler arası uyum ve cinsel doyumun etkilenmediği düşünülmektedir.

Çalışmamızda evli bireylerin eğitim düzeyleri ile çift uyumları ve cinsel yaşantıları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarımıza göre evli bireylerin eğitim düzeyleri ile çift uyumları ve eğitim düzeyleri ile cinsel yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamıza göre evli bireylerin eğitim durumları hem çift uyumu hem de cinsel yaşantılar üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip değildir. Fışiloğlu (1992) mevcut araştırmanın tersine, eşlerin eğitim düzeyleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır.¹⁴⁹ Çabukça ve Kışlak, eğitimin evlilik uyumu üzerinde etkisinin olmadığı sonucunu elde etmiştir.¹⁵⁰ Bal (2007) , evlilik uyumu ile cinsel roller arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında toplam grubun eğitim düzeylerine göre uyum puanları arasında anlamlı fark gözlememiştir.¹⁵¹ Uşaklı (2010) çalışmasında eğitim seviyesi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ifade etmektedir.¹⁵² Vural ve Temel (2010) ise eğitim düzeyinin cinsel yaşantılar üzerinde etkili olduğu sonucunu elde etmiştir. Buna göre eğitim düzeyi arttıkça cinsel doyum artmakta-

¹⁴⁷ Maryam Ayatollahi. Cinsel Doyumu Yordayan Demografik Ve Psikolojik Değişkenlerin İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014. s.91 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁴⁸ Vural ve Temel, a.g.e. s.30

¹⁴⁹ Hürol Fışiloğlu, "Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality of turkish peoples", *European Journal of Psychological Assessment*, 2000; 6(3): 1-22, s.17

¹⁵⁰ Tutarel Kışlak ve Çabukça a.g.e s.4

¹⁵¹ Bal a.g.e s.123

¹⁵² Nazmiye Uşaklı, Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar Ve Eğitim İhtiyaçları, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi Ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, 2010 s.69 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

dır.¹⁵³ Kankaya, (2015) evli bireylerin aldatma eğilimleri ve cinsel yaşantılarını incelediği çalışmasında eğitim düzeyi ile cinsel yaşantılar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır.¹⁵⁴ Kahveci, (2016) çalışmasında eğitim durumu ile evli bireylerde çift uyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucunu elde etmiştir.¹⁵⁵ Buradan yola çıkarak literatürdeki benzer çalışma sonuçları arasında net bir tutarlılık görülmemekte, kesin bir sonuca ulaşabilmek için yeni çalışma sonuçlarına gereksinim duyulmaktadır. Farklı çalışmalar olsa da eğitim durumunun evlilik uyumu ile ilişkili olmaması sonucu genel olarak literatür ile uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum eğitim anlamında ileride olmanın her zaman için özel ilişkilerde çift uyumuna dönüşmeyebileceğini göstermektedir. Eğitim düzeyinin yükselmesi bireylerin daha iyi empati kurduğunu, daha az çatışma yaşadığını göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Cinsel doyum konusunda ise bizim çalışmamızda eğitim durumu ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmış olsa da literatürde cinsel doyumun kısmen de olsa eğitim durumuyla ilişkili olabileceği görülmektedir. Bizim çalışmamızda sonuçların farklı çıkmış olmasının sebebinin çalışmaya katılan bireylerin kişisel farklılıklarıyla ilişkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca bu konuda da çeşitli çalışmalarda tutarsız sonuçların ortaya çıkması bu konunun genelleme yapılabilecek bir durum olmadığını ya da bu konu üzerinde daha fazla araştırma yapılması gerekliliğini göstermektedir.

Çalışmamızda evli bireylerin eşlerinin fiziksel özelliklerini beğenmeleri ile cinsel yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmış ve eşlerinin fiziksel özelliklerini orta düzeyde beğenen bireylerin, cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların, eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eşlerinin fiziksel özelliklerinin daha az beğenen bireylerin cinsel işlev düzeyleri daha düşüktür. Cinsel doyum konusunda da eşlerinin fiziksel özelliklerini beğenmenin önemli bir faktör olabileceği çalışma sonuçlarımıza bakılınca anlaşılmaktadır. Yukarıda ifade edildiği gibi fiziksel özelliklere atfedilen önem ve anlamın fazla olmasının cinsel anlamda doyum yaşayabilmeyi etkileyebilmiş olduğu düşünülmektedir.

¹⁵³ Vural ve Temel, a.g.e., s.84

¹⁵⁴ Kankaya, a.g.e., s.84

¹⁵⁵ Ayşe Gizem Kahveci, Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi Ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016, s.79 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

Çalışmamızda bireylerin, eşlerinin fiziksel özelliklerini beğenme düzeyleri ile çift uyumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmış ve eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Çift uyumu alt ölçekleri açısından ve çift uyumu toplam puan açısından değerlendirildiğinde; eşlerinin fiziksel özellikleri çok beğenen bireylerin çift uyum puanları daha yüksektir. Literatür incelendiğinde eşlerinin fiziksel özellikleri beğenme ile çift uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Bu bulgu bakımlı bir eşin karşı cinsle daha hoş geleceği ve fiziksel çekiciliğin karşı cinsle ilişkiye girme isteğini ve talebini arttırabileceği ve cinsel yaşamlarından daha çok doyum alabilecekleri olarak yorumlanabilir. Çiftlerde fiziksel özelliklerin ilişki açısından her zaman önemli olabileceği bilinmesine karşın özellikle son yıllardaki teknolojik ilerlemeler, sosyal medya gibi araçların yayılmasının ve medyada beden imajına fazla anlam yüklenmesinin insanlarda fiziksel özellikler konusunda daha fazla hassasiyet yarattığı düşünülmektedir. Ürün reklamlarının fiziksel özellikler dikkate alınarak yapılması, bireylerin zihninde fiziksel özelliklerin daha çok önem taşıması gerektiği gibi algı yaratabileceğini düşündürmektedir. Fiziksel özelliklerin bu kadar dikkate alınması, durumunun hızla yaygınlaştığı görülmektedir. Toplumsal anlamdaki bu farklılaşmaların aile ve evlilik içerisine de etki etmesi kaçınılmaz olabilmektedir. Bundan dolayı eşinin fiziksel özelliklerini beğenen bireylerin eşleriyle daha uyumlu olması ve onları daha fazla içselleştirebilmesi beklenen bir sonuç olmaktadır. Sonuçların anlamlı çıkmış olması, bu konuda çalışmaların arttırılmasının literatüre katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Evli bireylerin eşlerinin kendilerine yönelik davranışlarını beğenmeleri ile çift uyumları ve cinsel yaşantıları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre eşlerinin kendilerini yönelik davranışlarını beğenme düzeyi arttıkça çift uyumlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsel yaşantılar açısından değerlendirildiğinde de eşlerinin kendilerine yönelik davranışlarını beğenme düzeyi yükseldikçe çiftlerin cinsel işlevlerinin de arttığı bulguları elde edilmiştir. Yani bireyler eşlerinin kendilerine yönelik davranışlarını beğeniyorlarsa hem çift uyumları hem de cinsel yaşantıları daha tatmin edici olmaktadır. Literatür incelendiğinde bu konuda da ça-

İşma bulguları konusunda yetersizlik olduğu görülmektedir. Kumkale (2015) bu çalışmaya benzer olarak eşyle orta seviyede ve daha aşağıda anlaşıyor olan kişilerin diğer kişilere göre cinsel doyumlarının daha az olduğunu belirtmiştir. Aynı çalışmada eşyle iyi anlaşıyor olan kişilerin diğer kişilere göre evlilik doyum seviyelerinin daha fazla olduğu sonucunu elde etmiştir.¹⁵⁶ Eşinin kendilerine yönelik davranışlarını beğenen bireyler eşine daha çok saygı duyabilmekte, ilişkilerine yönelik algıları olumlu olabilmektedir. Eşinin kendilerine yönelik davranışlarını beğenen bireyler eşinin yanında kendisini daha mutlu hissedeceğinden daha fazla zaman geçirmek isteyebilir, bu da iletişimin ve etkileşimin kuvvetlenmesine zemin hazırlar. Tüm bunların sonucunda evlilik uyumları olumlu etkilenmektedir. Bireyin, eşinin kendilerine yönelik davranışlarını beğenmesi, eşine karşı daha olumlu hisler beslemesine, cinsel anlamda daha istekli olmasına ve cinsel doyum sağlamasına yardımcı olduğu düşünülmektedir.

Çiftlerin gelir durumları ile çift uyum ölçeği ve cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde gelir durumu açısından cinsel yaşantıların farklılaşmadığı; gelir durumuna göre çift uyumlarının ise fikir birliği alt ölçeğinde farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Buna göre gelir düzeyi 2000 TL- 3000 TL arasında olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanların gelir düzeyi 5001 TL ve üzeri olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür. Gelir düzeyi 3001 TL- 5000 TL arasında olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanların gelir düzeyi 5001 TL ve üzeri olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür. Yani çiftlerin gelir durumu arttıkça fikir birliğine varmaları daha kolay olmaktadır. Vural ve Temel'in (2010) çalışmasında, maddi durum ile cinsel yaşantılar arasında zıt yönde ilişki olduğunu belirtmiştir.¹⁵⁷ Turan (2013) gelir düzeyine bakıldığında cinsel doyum puanlarında gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamıştır.¹⁵⁸ Kahveci (2016) çalışmasında çift uyumunun sosyoekonomik düzeyinden etkilenmediğini belirtmiştir.¹⁵⁹ Gelir durumu açısından literatür bulgularının tutarsız sonuçlar içerdiği görülmektedir. Bu çalışmada gelir durumunun cinsel doyumunu etkilemediği, çift uyumunda ise fikir birliği alt ölçeği açısından farklılaştığı görülmektedir. Gelir

¹⁵⁶ Kumkale, a.g.e., s.94

¹⁵⁷ Vural ve Temel, a.g.e., s. 33

¹⁵⁸ Ayşe Turan, Evli Bireylerin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri Ve Cinsel Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013. s.74 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁵⁹ Kahveci, a.g.e., s.81

durumu daha yüksek olan çiftlerin fikir birliğine varma düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun çiftlerde maddi yeterliliğin, çatışma konularında fikir birliği sağlamayı kolaylaştırmasıyla ilişkili olduğu düşünülebilir. Ev içerisinde maddi anlamda ihtiyaçlar ve istekler yeterince karşılanabiliyorsa çatışma konularının azalması da beklenen bir sonuç olmaktadır.

Bu araştırmada çiftlerin evlilik biçimlerine göre çift uyumları ve cinsel yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışma sonuçlarımıza göre bireylerin genel olarak çift uyumları ve cinsel yaşantıları evlilik biçimlerine bağlı olarak değişmemektedir. Yalnızca çiftlerin duygusal yaşantıları ifade etme düzeyleri eşleriyle flört ederek evlenmiş olan bireylerde görücü usulü ile evlenmiş olan bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Yapılmış çalışmalara bakıldığı zaman evlilik türünün uyumu ve cinsel doyumu etkilemiş olabildiği görülmektedir. Hortaçsu (2007), görücü usulüyle evlenmiş bireylerin flört ederek evlenen bireylere göre evlilik uyumlarının daha düşük olduğunu bildirmiştir.¹⁶⁰ Çelik (2009) de anlaşarak evlenen kişilerin görücü usulü yoluyla evlenenlere nazaran evlilik uyum puanlarının daha fazla saptamıştır.¹⁶¹ Bu durumun tersine evlenme şeklinin evlilik uyumunu değiştirmedini kanıtlayan çalışma sonuçları da mevcuttur. Bildirici (2016), çalışmasında anlaşarak evlenenlerin Cinsel Yaşantı Ölçeği toplam puanlarının, görücü usulü evlenenlere göre, daha fazla olduğunu saptamıştır.¹⁶² Bizim çalışmamızda flört ederek yani eşyle daha öncesinden görüşüp anlaşarak evlenen çiftlerin duygusal anlamda kendilerini ifade etme yönünde daha güçlü olduğu görülmüştür. Flört etmiş bireylerin daha fazla paylaşımda bulunmuş olması ve birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulmuş olmalarının bu sonuçların üzerinde etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Cinsel doyum açısından bu çalışmada evlilik türüyle anlamlı bir ilişkinin ortaya çıkmamasının çiftlerin evliliğe ve cinselliğe yükledikleri anlamların farklı oluşuyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Evlilikler ve çift paylaşımları öznel konular olduğundan ve her çiftte farklı özellikler olabileceğinden sonuçlarının farklı çıkmış olmasının normal karşılanabilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmamızda, evli çiftlerin evlilik sürelerine göre cinsel yaşantıları ve çift uyumları incelenmiştir. Çiftlerin evlilik sürelerinin cinsel yaşantılar ve çift uyumu üze-

¹⁶⁰ Nuran Hortaçsu, "Family Versus Couple Initiated Marriages In Turkey: Similarities And Differences Over the Family Life Cycle," *Asian Journal Of Social Psychology*, 2007; 10 (2): 29-239, s.234.

¹⁶¹ Metehan Çelik ve Banu Yazgan İnanç, "Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları," *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009; 18 (2): 47-269, s.256.

¹⁶² Asiye Bildirici, Evlilik Süresinin Cinsel Yaşama Ve Evlilik Uyumuna Etkisi Ve Sonuçlarının Demografik Özelliklerle Karşılaştırılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi s.99 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

rinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yani çalışmamıza katılmış olan çiftlerde, evlilik süresinin artması çift uyumunu ve cinsel yaşantılarını etkilememektedir. İlgili alan yazılarına bakıldığında sonuçların genel olarak çalışmamıza aksi yönde çıkmış olduğu anlaşılmaktadır. Özaydınlık (2014); 100 evli çiftle, eşlerin evlilikteki uyumları ile kişilik yapıları ve duygusal ilişkilerindeki sosyal ilgilerini incelediği bir çalışma, yapmıştır. Özaydınlık'ın araştırmasında toplanan bulgular, evlilik uyumunun evlilik süresine göre değişken olduğu şeklindedir. Evliliklerinin ilk 5 yılında olan çiftlerin; evlilik uyumlarının daha uzun süre evli olanlara göre, daha yüksek olduğunu saptamıştır. Özaydınlık'ın, çalışmasında evliliklerindeki süre 0-5 yıl olan çiftlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanları, evlilik süresi 6-10 yıl ve 11 yıl ve fazlası olan çiftlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanlarından çok olduğu saptanmıştır.¹⁶³ Bildirici (2016) çalışmasında evlilik süresi arttıkça evlilik uyumu puanlarının da yükseldiği sonucunu elde etmiştir.¹⁶⁴ Uşaklı (2010), evlilik süresi uzadıkça eşler arasındaki evlilik uyumunun düştüğünü belirtmektedir.¹⁶⁵ Kankaya (2015), evli bireylerde aldatma eğilimi ve cinsel yaşantıları incelemiş olduğu çalışmasında evlilik süresinin artmasının cinsel doyumunu etkilemediğini belirtmiştir.¹⁶⁶ Bizim çalışmamızda evlilik süresinin cinsel doyumunu etkilemediği ortaya çıkmıştır. Bu konuda farklı sonuçların çıkmasının çalışma popülasyonlarının farklılıklarıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir. Evliliğin ilk yıllarında farklı heyecanlar ile evliliğin canlanması ve ileriki yıllarda giderek eşe olan bağlılığın artması ve karşılıklı alışkanlığın artması ile yorumlanabilir. Yani evliliğin her döneminde cinsel doyumun ve evlilik uyumunun sağlanabileceği düşünülmektedir.

¹⁶³ Şeyma Özaydınlık, Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Kişilik Özellikleri ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014. s.127 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

¹⁶⁴ Asiye Bildirici, Evlilik Süresinin, Cinsel Yaşama Ve Evlilik Uyumuna Etkisi Ve Sonuçların Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016.s.103 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

¹⁶⁵ Nazmiye Uşaklı, Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar Ve Eğitim İhtiyaçları, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010,s.41 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

¹⁶⁶ Kankaya, a.g.e., s.88

ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

✓ Eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/ doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin fiziksel özelliklerini orta düzeyde beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinin aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini çok

beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin fiziksel özelliklerini az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin fiziksel özelliklerini çok beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını çok beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin memnuniyet/doyum, fikir birliği, bağlılık, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını az beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin kendilerine yönelik olan davranışlarını orta düzeyde beğenen bireylerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlarına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

✓ Gelir düzeyi 2000 TL- 3000 TL arasında olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanların gelir düzeyi 5001 TL ve üzeri olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür.

✓ Gelir düzeyi 3001 TL- 5000 TL arasında olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanların gelir düzeyi 5001 TL ve üzeri olan çiftlerin fikir birliği ölçeğinden aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür.

✓ Evliliğini eşiyle flört ederek yapmış olan çiftlerin duygusal ifade ölçeğinden aldıkları puanları evliliğini görücü usulü olarak yapmış olan çiftlerin duygusal ifade ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

✓ Çiftlerin cinsel yaşantılar ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça çiftlerin memnuniyet/doyum, bağlılık, fikir birliği, duygusal ifade ve çift uyumu ölçeklerinden aldıkları puanlar da düşmekte olduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadaki çalışma grubu İstanbul'da yaşayan birbirleri ile evli 50 kadın ve 50 erkekten oluşmaktadır. Bu ise bulguların genellenebilirliği açısından sınırlama getirmektedir. Çalışma grubunun genişletilerek farklı şehirde yaşayan bireylerle yapılacak çalışmalar, elde edilen bulguların genellenebilirliğini arttırabilir. Farklı örneklemeler gruplarıyla gerçekleştirilecek araştırmaların, hipotezlerin test edilebilirliğini sağlayacağı düşünülmektedir.

Boşanma oranlarının artış gösterdiği ifade edilen son zamanlarda çift uyumu kavramının daha fazla üzerinde durulması gereken bir durum olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı çift uyumu ile ilişkili farklı değişkenlerle ve farklı kültürlerde çalışmaların yaygınlaştırılmasının evlilik süreçlerine faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Çift uyumu ve cinsel doyum değişkenlerinin evlilik süreci açısından önemli olduğu düşünölmektedir. Bu yüzden evlilik ve aile kurma süreci öncesinde bireylere bu konularda eğitim seminerleri gibi çalışmaların toplum içerisinde yaygınlaştırılmasının bu süreçlere fayda sağlayabileceği düşünölmektedir.

Ölkemizde evli çiftler arasındaki uyumu değerlendiren geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış ölçekler olmasına rağmen, bu konuda kültürümüze özgü ölçeklerin geliştirilerek, değerlendirilmesinin yarar sağlayacağı düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AMERİKAN PSİKİYATRİ BİRLİĞİ, Ruhsal Bozuklukların Tanımsal Ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı(DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'ndan, Çev. Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.

AKAL Cemal Bali, İktidarın Üç Yüzü, Dost Yayınevi, Ankara, 2000.

AMEN G., Âşık, Beyin, Çev. İstem Erdenel, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2010.

AYDIN H, Cinsellik Ve Cinsel İşlev, Psikiyatri Temel Kitabı, (Derleyenler: Köroğlu E. Güleç C.) Ankara, Hekimler Yayın Birliği, Ankara,1998.

BUDAK Selçuk, Psikoloji Sözlüğü Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2009.

CANER Emre, Kutsal Fahışeden Bakire Meryem'e Toprak ve Kadın, Su Yayınevi, İstanbul, 2004.

ERSANLI Kurtman, KUMCAĞIZ Hatice, Cinsel Sağlık Eğitimi, Pegem Akademi, Ankara, 2016.

FREEDMAN L. Jonathan, SEARS O. David, Çev. Ali Dönmez, İmge Yayınevi, Ankara, 2003.

GÜLERCE Aydan, Türkiye'de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri, Boğaziçi Yayınları, İstanbul,1996.

GÜRÜZ Demet, EĞİNLİ Ayşen, İletişim becerileri: Anlamak-anlatmak-anlaşmak, , Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.

GEÇTAN Engin, Psikanaliz ve Sonrası, 9. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul 2000.

HORTAÇSU Nuran, İnsan İlişkileri, 2. Baskı, İmge Yayınevi, Ankara, ,1991.

TÜRKÇAPAR Hakan, Bilişsel Terapi, 5.Baskı, Hekimler Yayıncılık, Ankara,2013.

MANER Fulya, Doğan Şahin, Görülen İki Cinsel İşlev Bozukluğu: Vajinismus Ve Erken Boşalmada Değerlendirme, Editör: Arşaluys Kayır, Sık Tanı Ve Tedaviler, RCHP Yayınevi, İstanbul, 2011.

ÖZGÜVEN İbrahim Ethem, Evlilik Ve Aile Terapisi, Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul, 2000.

ÖZGÜVEN İbrahim Ethem, Cinsellik ve Cinsel Yaşam, Pdrem Yayınları, Ankara, 1997.

ÖZUĞURLU Kurban, Evlilik Raporu, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2016.

POROY Akif, Cinsel Öğreti, Akomed Yayını, İstanbul, 2000.

RANDALL Collins ve COLTRANE Scott, ***Sociology of Marriage and The Family: Gender, Love and Property***, Nelson Hall, Chicago, 1991.

SAVRAN Acar Gülnur, Beden Emek Tarih- Diyalektik Bir Feminizm, Kanat Kitap, İstanbul 2004.

ÜÇÖK Coşkun, MUMCU Ahmet, BOZKURT Gülnihal, Türk Hukuk Tarihi, Turhan Kitapevi, Ankara 2006.

MAKALELER VE DERGİLER

AKDEMİR Asena, KARAOĞLAN Akfer, KARAKAŞ Görkem, “Çift Terapisi”, ***Türkiye’de Psikiyatri Dergisi***, 2006; 8(2): 123-128.

BOZDEMİR Nafiz ve Özcan Sevgi, “Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Bakış”, ***Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care (TJFMPC)***, 2011; 5(4): 37 – 46.

COPPINI A., “A Case of Primary Vaginismus,” ***International Forum of Psychoanalysis***, 1999; 8(1):49-52.

ÇAĞ Pınar ve YILDIRIM İbrahim, “Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkiyel ve Kişisel Değişkenler”, ***Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi***, 2013; 4(39): 13 - 23.

ÇAYAN Selâhattin, AKBAY Erdem, BOZLU Murat, CANPOLAT Bülent, ACAR Deniz ve ULUSOY Ercüment, “The Prevalence Of Female Sexual Dysfunction and Potential Risk Factors That May İmpair Sexual Function in Turkish Women”, ***Urologia International***, 2004: 72 (1): 52-57.

- DİLMAÇ Bülent, EKŞİ Halil, "Değerler eğitimi: Temel tartışmalar ve yaklaşımlar", *İlk Öğretmen Dergisi*, 2007; 1(14); 21-29 .
- DOĞAN Sultan, "Cinsellikten tiksinti duyma bozukluğu: Davranışçı tedaviye olumlu ve hızlı yanıt veren bir olgu", *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2006;9(4): 191 – 197.
- ERBEK Evrim, BEŞTEPE Emrem, AKAR Hülya, ALPKAN Latif ve ERADAMLAR Nezih, "Cinsellik ve çift uyumu arasındaki ilişki; Üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma", *Düşünen Adam*, 2005; 18(2): 72 – 81.
- FIŞILOĞLU Hürol, DEMİR Ayhan, "Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality of Turkish couples", *European Journal of Psychological Assessment*, 2000; 16 (3): 214 – 218.
- FIŞILOĞLU Hürol, "Lisansüstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu", *Psikoloji Dergisi*, 1992; 7(28): 16 – 24.
- GABRIELLE D., JONES M.A ve NELSON S. Eileen, "Expectations of marriage among college students from intact and non-intact homes", *Journal of Divorce Remarriage*, 1997; 26(1), 171-189.
- GÜLSÜN Murat, AK Mehmet, BOZKURT Ali, "Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009;1: 72 - 79.
- HAWTON Keith, CATALAN Jose, MARTIN Pauline, FAGG Joan, "Long- Term Outcome of Sex Therapy", *Behaviour Research and Therapy*, 1986; 24(6): 665-675.
- Heaton Tim , "Factors Contributing to Increasing Marital Stability In The United States", *Journal Of Family Issues*, 2002; 23(3): 392- 409 .
- HENDRICK Susan S. "A Generic Measure Of Relationship Satisfaction," *Journal Of Marriage and the Family*,1988; 50(1):93-98.
- HORTAÇSU Nuran, "Family Versus Couple Intiated Mariages In Turkey: Similarites And Differences Over The Family Life Cyle", *Asian Journal of Social Psychology*, 2007;10(2): 17 – 27.
- HOVARDAOĞLU Selim, "Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeğinin (EKDÖ) Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması", *Türk Psikoloji Dergisi*,1996;11(38): 66-78.

HUSTONTON L. and VANGELİSTİ Anita, "Socioemotional Behavior And Satisfaction In Marital Relationships: A Longitudinal Study," **Journal of Social psychology** , 1991; 61(5): 721-733.

HÜNLER Olga S., GENÇÖZ Tülin, "Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü", **Türk Psikoloji Dergisi**, 2003; 18(51): 99 – 108.

INCESU Cem, "Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları", **Klinik Psikiyatri**, 2004; Ek:3: 3 – 13.

IVY A. ve MEMBHIS U.S., "The influence of a surrender style of coping and empathy on marital and sexual satisfactiondissertation abtracts international," **Journal of Psychology** 2009; 67(9):5407-5420

KAYA Kağan, "Alan Ayckbour'un Absurdperson Singular Oyununda Evlilik Kurumu", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2012; 36(2): 121-138.

KIŞLAK Şennur Tutarel, "Evlilikte Uyum Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması", **3P Dergisi**, 1999; 7 (1): 50 – 57.

KIŞLAK Şennur Tutarel, "Evlilik Uyumu İle Nedensellik Yükleme Arasındaki İlişkiler", **Türk Psikoloji Dergisi**, 1997; 12 (40): 55-64.

KIŞLAK Şennur Tutarel, ÇABUKÇA Fazıl, "Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi", **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 2002; 5(5): 1 – 7.

KIŞLAK Şennur Tutarel, ÇAVUŞOĞLU Şeyma, "Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemelere ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler", **Aile ve Toplum Dergisi**, 2006; 3(9): 61-68.

KONKAN Ramazan, "Vajinusmuslu Kadınlarda Cinsel İşlev ve Doyum", **Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi**, 2012; 25(4), 305 – 311.

KROPP Fredric, LAVACK Anne, SILVERA H. David, "Values and collective self-esteem as predictors of consumer susceptibility to interpersonal influence among university students," **International Marketing Review** ,2005; 22 (1): 7-33.

- KUBLAY Deniz, OKTAN Vesile, Evlilik Uyumu: “Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi”, **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2015; 5(44): 25-35.
- KÜTMEÇ Cemile, “Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu ve Hemşirelik Bakımı”, **Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi**, 2009;4(12): 111 – 136.
- McCARTHY Barry, “Strategies And Techniques For Revitalizing a Nonsexual Marriage”, **Journal of Sex Theraphy**,1997; 23(3): 231-240.
- Michetti P.M., Silvaggi M., Fabrizi A., Tartaglia N.,Rossi R., Simonelli C., “Unconsummated Marriage, Can It Still Be Considered A Consequence of Vaginismus?,” **International Journal of Impotence Research**, 2014; 26 (1):28-30
- O’LEARY K. Daniel, SMITH A. David, “Marital Interactions”, **Annual Rewiev of Psychology**, 1991;42(1): 191-212.
- Orathinkal Jose ve Vansteenwegen Alfons, “Do Demographics Affect Marital Satisfaction?” **Journal of Sex And Marital Therapy**” 2006;33(1): 75-85, s.80
- ÖZTÜRK Cennet Şafak ve ARKAR Haluk, “Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler” **Literatür Sempozyum**, 2014; 1(3): 16 – 22.
- JOHN L Saxon, “Marriage The Nature Of Marriage, The Individual, Marriage and The Family, Wadsworth Publishing Company Belmont,” **California a Division of Wadswort**,1999; 4(2): 297-342.
- SEZEN Lütfi, Türkiye’de “Evlene Biçimleri”, Atatürk Üniversitesi, **Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 2005;11 (27): 185-195.
- SÖZERİ Gülfizar, “Menopoz; Klimaterik Belirtiler ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki”, **Yeni Sempozyum Dergisi**, 2006;44(4): 182 – 188.
- SPAINER B.Graham, “Measuring Dyadic adjustment:New Scales for Assessing the quality of mariage and smilar dyads”, **Journal of Mariage and Family**, 1976;18(1):15 – 28.
- SPAINER B. Graham, LEWIS B.A, “Marital Quality: A review of the seventies”, **Journay of Marriage and the Family**, 1980;42(4): 825-830.

- THIBAUT and KELLEY H.H., "the Social Psychology of Groups, John Wiley and Sons", ***International Journal of Group Psychotherapy***, 1961;11(3): 353–354, s.354
- TUCKER W. Martin, O'GRADY E. KEVIN, "Effects Of Physical attractive, intelligence, age at marriage and cohabitation on the Perception Of Marital Satisfaction", ***Journal Of Social Psychology***, 1991; 2(2): 253-269.
- TORUN Fuat, TORUN Sebahat Dilek, ÖZAYDIN Nilüfer, "Erkeklerde Cinsel Mitlere İnanma Oranları Ve Mitlere İnanmayı Etkileyen Faktörler", ***Düşünen Adam, Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi***, 2011, 24(3), 24-31.
- TRUDEL Gilles, "Sexual and marital life: Results of a survey", ***Journal of Sex and Marital Therapy***, 2002; 28(3): 229-249.
- VARMA Gülfizar Sözeri, KARADAĞ Filiz, OĞUZHANOĞLU Nalân Kalkan, ÖZDEL Osman ve KÖKTE Selin, "Menopoz: Klimakterik Belirtiler ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki", ***Yeni Sempozyum Dergisi***, 2006;44 (4):182-188.
- VURAL Bilgin Kınay, TEMEL Ayla Bayık, "Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi", ***Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi***, 2010;13(1): 24 – 34.
- YALÇIN Hatice, "Evlilik Uyumu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki", ***Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi***, 2014;3(1): 250 – 261.
- YILMAZ Ayşen, "Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar", ***Aile ve Toplum Dergisi***, 2001;16(47): 1 – 24.
- WILSON Margaret ve FILSINGER Erik, ***Religiosity and Marital Adjustment. Multidimensional Interrelationships***. "Journal at Marriage And The Family, 1986, 48 (1):.147-151.

TEZLER

- ABALI Serpil, Boşanmak İçin Başvuran Kadınların Evlilikteki Cinsel Yaşamlarını Boşanma Nedeni Olarak Görme Durumları, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum Ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, 2006. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

- AKTAŞ Selin, Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- AYATOLLAHİ Maryam, Cinsel Doyumu Yordayan Demografik Ve Psikolojik Değişkenlerin İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- AYDEMİR Sedef Elif, Otizmli Çocukların Ebeveynlerinin Evlilik Uyumlarının, Başa Çıkma Stratejilerinin ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- BAL Handan, Bağlanma Stilleri, Cinsiyet Rollerini Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- BIYIKLIOĞLU Elif Bilge, Evlilik Uyumunun Mükemmeliyetçilik Özellikleri, Stresle Başa Çıkma Stratejileri Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- ÇAMCI Gülşah, Miyokardinfarktüsü Sonrası Kadınlarda Cinsel Yaşam, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- DİNÇER Özüm, Namus ve Bekâret: Kuşaklar Arasında Değişen Ne? İki Kuşaktan Kadınların Cinsellik Algıları, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- ERDOĞAN Serap, Evlilik Uyumu İle Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri Ve Mizaç Ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara, 2007. **(Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)**
- ERGİN Nazire Güçlü, Evli Ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu Ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

ERİŞTİ Ali, Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

FİDANOĞLU Oya, Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

GABALCI Ebru, Üreme Çağındaki Kadınların Kullandıkları Aile Planlaması Yöntemlerinin Cinsel Yaşamlarına Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÖKMEN Arda, Evli Eşlerin Birbirine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik doyumu Üzerindeki Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2001. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜL Gülşah, Evlilik Biçimleri Açısından Evlilik Uyumu, İlişkilerde Yükleme Tarzları Ve Psikolojik Dayanıklılık Değişkenlerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

GÜRSOY Elif, Gebe Ve Jinekoloji Polikliniklerinde Çalışan Hemşireler Ve Ebelerin Kızlık Zar Muayenesine İlişkin Görüş Ve Yaklaşımları, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara 1999. **(Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi)**

HASDEMİR Kübra, Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

KAHVECİ Gizem Ayşe. Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi Ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KALKAN Melek, Evlilik İlişisini Geliştire Programının, Programa Katılan Eşlerin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2009. **(Yayımlanmış Doktora tezi)**

KANKAYA Damla, Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi Ve Cinsel Yaşantılar, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

KARAKOYUNLU Fatma Banu. Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Görölme Sıklığı, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KIŞLAK Şennur Tutarel, Cinsiyet Uyum, Depresyon İle Nedensel Ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1995. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

KODAZ Neslihan Değerli, Gebelikte Cinsel Yaşam Kalitesi Ve İlişkili Faktörler, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KORKMAZ Osman, Üniversite Çağındaki Ergenlerin Cinsel Bilgi, Tutum Ve Davranışları, Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Edirne, 2011. **(Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)**

KUBLAY Deniz, Evlilik Uyum: Değer Tercihleri Ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi, Karadeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2013. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

KUDUAKİ Çiğdem, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

KUMKALE Çıdam, Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Eşlerde Evlilik Uyum ve Bağlanma Stilllerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

TURAN Ayşe, Evli Bireylerin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri Ve Cinsel Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

TURANLI Pınar, Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyum ile Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

UŞAKLI Nazmiye, Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar Ve Eğitim İhtiyaçları, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi Ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

UZEL Afife. Evlilik İlişkisi İçerisindeki Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu Ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

VURAL Bilgin Kuray, Evlilik Öncesi Cinsel Danışmanlık Programının Yeni Evli Çiftlerin Cinsel Doyumuna Etkisi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2007. **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**

YARALI Süheyla, Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozuklukları Ve Cinsel Yaşam Kalitesinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YILDIZ Mücahide Fatma, Erişkin Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rolü İle Cinsel Doyumun İlişkisi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YILDIZ Yelda, İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YÜKSEL Özge, Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ZİYA Ayşe Zeynep, Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri Ve Cinsel Tutumları Arasındaki İlişkiler, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

İNTERNET KAYNAKLARI

CANEL Azize Nilgün, Evlilik ve Aile Hayatı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile Eğitim Programı, 2012. (http://www.aep.gov.tr/wp-content/uploads/2012/10/01_02) (Erişim Tarihi: 15/01/2019)

Cinsel Sağlık Ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal Ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi", CETAD, Bilgilendirme Dosyası 1, Cinsel Yaşam Ve Sorunları, Haziran 2006. (<http://www.cetad.org.tr/CetadData/Books>) (Erişim Tarihi: 6.01.2019)

INCESU Cem, Cinsel Sağlık Ve Üreme Sağlığı Araştırması, Cetad. Cinsel Eğitim Tedavi Ve Araştırma Derneği, 2006. (<http://www.cetad.org.tr/CetadData/Books/43>) (Erişim Tarihi: 01/012019)

Türkiye İstatistik Kurumu, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2016, <http://www.tuik.gov.tr/pdfGetir.do?id=24642> (erişim tarihi: 14.01.2019)

EKLER

Değerli katılımcı,

Aşağıda bulunan soruları cevaplayarak, bir araştırmaya ışık tutacak verilerin toplanmasına katkı sağlamış olacaksınız. Elde edilecek verilerin bilimsel bir nitelik taşıması ve güvenilir olması için, size verilen soruların doğru ve samimi bir şekilde cevaplamanız gerekmektedir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları bulunmamaktadır. Cevaplanmamış soruları olan formlar değerlendirmeye alınmayacaktır. Bu nedenle tüm soruları eksiksiz doldurduğunuzdan emin olunuz. Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacak ve toplu şekilde değerlendirilip yalnızca bu araştırma için kullanılacaktır. Bireysel değerlendirme yapılmayacağı için isim bilgisi alınmamaktadır.

1. Cinsiyetiniz: K () E ()
2. Yaşınız: () 18-30 () 31-40 () 41 ve üstü
3. Eşinizin Yaşı: : () 18-30 () 31-40 () 41 ve üstü
4. Çalıştığınız Yer:
A- Çalışmıyorum b-Özel Sektör C-Devlette çalışıyorum D-Serbest Çalışıyorum
5. Eşinizin Çalıştığı Yer:
A- Çalışmıyor b-Özel Sektör C-Devlette çalışıyor D-Serbest Çalışıyor
- 6.Kaç Yıldır Evlisiniz? () 0-5 () 6-10 () 11 ve üstü
7. Kaçınıcı Evliliğiniz?
A) 1. Evliliğim B)2. Evliliğim C) 3. Ve Üzeri
8. Çocuğunuz Var Mı?
A) Evet, var: 1 tane / 2 tane / 3 tane / 3 üzeri
B) Yok
9. Eğitim Durumunuz: () Okur-Yazar () ilkokul () Ortaokul () Lise ve Dengi
() Üniversite () Yüksek Lisans-Doktora
- 10.Eşinizin Eğitim Durumu: : () ilkokul () Ortaokul () Lise ve Dengi
() Üniversite () Yüksek Lisans-Doktora

11. Aşağıdaki gelir gruplarından hangisine aitsiniz ?

() 2.000-3.000 TL () 3001-5000 TL () 5001 TL ve üzeri

12.Nasıl evlendiniz?

A- Anlaşarak (Flört ederek) B- Görücü Usulü C- Diğer

:_____

13.Eşinizin Fiziksel özelliklerini (dış görünüşünü) beğeniyor Musunuz?

A- Çok Beğeniyorum B-Orta Derecede beğeniyorum. C-Az Beğeniyorum

14. Eşinizin size karşı olan davranışlarını beğeniyor musunuz?

A- Çok Beğeniyorum B-Orta Derecede beğeniyorum. C-Az Beğeniyorum

ÇİFTLER UYUM ÖLÇEĞİ

	Her zaman anlaşırız	Hemen hemen her zaman anlaşırız	Nadiren anlaşamayız	Sıkça anlaşamayız	Hemen hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
1.Aile ile ilgili parasal işlerin idaresi						
2.Eğlence ile ilgili konular						
3.Dini konular						
4.Sevgi gösterme						
5.Arkadaşlar						
6.Cinsel yaşam						
7.geleneklere bağlılık(doğru ya da yanlış davranışlar)						
8.Yaşam felsefesi						
9.Ebeveynler ile ilişkiler						
10.Önemli olduğuna inanılan amaçlar, hedef ve konular						
11.Beraber geçirilen zaman						
12.Temel kararların alınması						
13.Ev ile ilgili görevler						

14.Boş zaman ilgi ve uğraşları						
15.Mesleki kararlar						

	Her zaman hemen	Hemen hemen her zaman	Nadiren	Sıkça	Hemen hemen her zaman	Hiçbir zaman
16.Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı ya da ilişkinizi bitirmeyi düşünür ya da tartışırsınız?						
17.Ne sıklıkla siz veya eşiniz kavga- dan sonra evi terk edersiniz?						
18.Ne sıklıkla eşinizle ilişkinizin iyi gittiğini düşünürsünüz?						
19.Eşinize güvenir misiniz?						
20.Evlendiğiniz (birlikte yaşadığınız) için hiç pişmanlık duyar mısınız?						
21.Ne sıklıkla eşinizle münakaşa edersiniz?						
22.Ne sıklıkla birbirinizin sinirlenmesine neden olursunuz?						
	Her gün	Hemen hemen her gün	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	
23.Eşinizi öper misiniz?						

	Hepsine	Çoğuna	Bazılarına	Çok azına	Hiçbirine	
24.Siz ve eşiniz ev dışı ilginizin etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?						
	Hiçbir zaman	Ayda birden az	Ayda bir veya iki defa	Haftada bir veya iki defa	Günde bir defa	Günde birden fazla
25.Teşvik edici fikir alışverişinde bulunmak						
26.Birlikte gülmek						
27.Bir şeyi sakince tartışmak						
28.Bir iş üzerinde birlikte çalışmak						

D. ÇİFTLERİN BAZEN ANLAŞTIKLARI BAZENDE ANLAŞAMADIKLARI ÇEŞİTLİ KONULAR VARDIR. SON BİR KAÇ HAFTADA AŞAĞIKİ KONULARIN FİKİR AYRILIĞINA YOL AÇTIĞI YA DA ÇEŞİTLİ SORUN YARATTIĞI OLMUŞ MUDUR?e

	EVET	HAYIR
29.Seks için çok yorgun olmak		
30.Sevgi göstermemek		

E. LÜTFEN YÖNERGEYİ OKUYUP AŞAĞIDAKİ SORUYU CEVAPLAYINIZ.

31. Aşağıdaki seçenekler ilişkinizdeki mutluluk derecesini temsil etmektedir. Ortadaki nokta pek çok ilişkideki “mutluluk” derecesini temsil etmektedir. Lütfen, tüm durumları düşünerek ilişkinizdeki mutluluk derecesini işaretleyiniz. **Lütfen tek bir seçeneği işaretleyiniz.**

Aşırı Mutsuz	Oldukça Mutsuz	Az Mut-suz	Mutlu	Oldukça Mutlu	Aşırı Mutlu	Tam Anlamıyla Mutlu

F. LÜTFEN SORUYU OKUYUP CEVAPLANDIRINIZ.

32. Aşağıdaki cümlelerden hangisi ilişkinizin geleceği hakkında hissettiklerinizi en iyi tarif eder? Lütfen tek bir seçeneği işaretleyiniz.

A	İlişimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için yapamayacağı hiç birşey yoktur.
B	İlişimin başarılı olmasını çok istiyorum ve bunun için yapabileceğimin Hepsini yapacağım.
C	İlişimin başarılı olmasını çok istiyorum ve bunun için payıma düşeni yapacağım.
D	İlişim başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımdan daha fazlasını yapamam.
E	İlişimin başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımdan daha fazlasını yapmayı reddederim.
F	İlişim asla başarılı olmayacak ve ilişkinin yürümesi için daha fazla yapabileceğim bir şey yok.

ARIZONA CİNSEL YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ (ACYÖ)

KADIN FORMU

1. Cinsel açıdan ne derece isteklisiniz ?

1	2	3	4	5	6
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oldukça İstekli	Çok istekli	Biraz istekli	Biraz istekli	Çok isteksiz	Tamamen isteksiz

2. Cinsel açıdan ne kadar kolay uyarılırsınız ? (tahrik olursunuz)

1	2	3	4	5	6
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oldukça Kolay	Çok kolay	Biraz Kolay	Biraz Zor	Çok Zor	Oldukça Zor

3. Vajinanız / cinsel organınız ilişki sırasında ne kadar kolay ıslanır veya nemlenir ?

1	2	3	4	5	6
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oldukça Kolay	Çok Kolay	Biraz Kolay	Biraz Zor	Çok Zor	Asla olmaz

4. Ne kadar kolay orgazm olursunuz ?

1	2	3	4	5	6
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla boşalmam

5. Orgazmınız tatmin edici midir ?

1	2	3	4	5	6
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oldukça tatmin edici	Çok tatmin edici	Biraz tatmin edici	Pek tatmin etmiyor	Çok tatmin ediyor	Orgazma ulaşamam

EK-C

ERKEK FORMU

Lütfen her madde için BUGÜN de dahil GEÇEN HAFTAKİ durumunuzu işaretleyin

1. Cinsel açıdan ne derece isteklisiniz ?

☐ 1 Oldukça İstekli	☐ 2 Çok İstekli	☐ 3 Biraz İstekli	☐ 4 Biraz İsteksiz	☐ 5 Çok İsteksiz	☐ 6 Tamamen İsteksiz

2. Cinsel açıdan ne kadar kolay uyarılırsınız? (Tahrik Olursunuz)

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Oldukça zor

3. Penisiniz / Cinsel organınız kolayca sertleşir ve bu sertliği sürdürür mü ?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla olmaz

4. Ne kadar kolay boşalabilirsiniz ?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oldukça kolay	Çok kolay	Biraz kolay	Biraz zor	Çok zor	Asla boşalamam

5. Boşalmanız tatmin edici midir ?

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
Oldukça Tatmin Edici	Çok Tatmin Edici	Biraz Tatmin Edici	Pek Tatmin Etmiyor	Çok tatmin etmiyor	Hiç boşalamam

ÖZGEÇMİŞ

Ayşenur RODOPLU

E-mail: aysenur_rodoplu@outlook.com

Telefon : (212) 587 44 95

Cep : (552) 407 77 32

Adres: Seyyit Ömer Mahallesi. Köprülüzade Sokak. No:5 Daire:6

Fatih / İstanbul

AMAÇLAR

İstanbul Aydın Üniversitesi Psikoloji bölümünde ve İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji bölümlerinde edindiğim teorik bilgileri iş hayatında uygulamaya sokabilmek, hem kendimi alanımda geliştirmek hem de hizmet vereceğim kurumlarda faydalı olabilmek.

EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji (Mezuniyet:2019)

Pedagojik Formasyon Eğitimi: Yıldız Teknik Üniversitesi-- (30.06.2016'da tamamladım).

Lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümü,

(2010-2015) (3,26 /4,0) (Mezuniyet: Onur Derecesi)

Lise: Davutpaşa Anadolu Lisesi (2006-2010)

İlköğretim: Çapa Atatürk İlköğretim Okulu (1998-2006)

BAŞARILAR:

2012-2013: Yüksek Onur Belgesi

2013-2014: Onur Belgesi

2014-2015: Onur Belgesi

STAJ DENEYİMLERİM

1) Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları Anabilim Dalı
(30.09.2013-10.01.2014/Stajyer Psikolog)

2) Özel Universal Aksaray Hastanesi (Stajyer Psikolog)

- 3) T.C Adalet Bakanlığı İstanbul Adalet Sarayı (Çağlayan/ Şişli/İstanbul) – (14.10.2014- 24.12.2014/ 2 Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri- Stajyer Psikolog)
- 4) Bakırköy Ruh Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi - (13.06.2016-13.07.2016 / Gözlemci (stajyer) - 1.Psikiyatri Servisi)
- 5) Terapi Akademi (1.10.2016- 1.6.2017- Gönüllü Psikolog (7 yaş grubu üstün zekâlı çocuklar/ Tüzder ile yapılan çalışmada görev aldım.)
- 6) Bahçesehir Vizyon Koleji (2.1.2017- 8.06. 2017- Gönüllü Psikolog (1.2.3. ve 4. Sınıflar)

VERDİĞİM EĞİTİM VE SEMİNERLER

İstanbul Emniyet Müdürlüğü (Engellilere Psikolojik Yaklaşım Ve Engelli Psikolojisi 13-23 Mart 2019)

KATILDIĞIM EĞİTİM VE SEMİNERLER

Stres İle Başa Çıkma Yolları Sertifika Eğitimi (Psikologlar psikiyatristler Derneği/St. Clements University- 01.06.2013)

Kişilik Psikolojisi Eğitimi (Psikologlar psikiyatristler Derneği/St. Clements University- 25.02.2013)

Temel Psikoloji Eğitimi (Psikologlar psikiyatristler Derneği/St. Clements University- 15.03.2013)

Yeme Bozuklukları Ve Tedavisi (Klinik Ve Adli Psikoloji Derneği- Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü/ 06.05.2015)

Goodenough Harris Testi (Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Bender Gestalt Görsel Motor Algılama Testi(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2)

Luisa Duss Psikanalitik Öykü Tamamlama Testi(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Porteus Labirentleri Zekâ Testi(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Kent E.G.Y Testi(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Catel 2A Zekâ Testi(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Metropolitan Okul Olgunluğu Testi(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Amerika P.D Hiperaktivite Ölçeği(Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / 18.10.2015)

Cinsel İşlev Bozukluğu Eğitimi-Uygulayıcı Belgesi (Sertifika Press Eğitim Kurulları- / 01.09.2015 – 01.11.2015)

Kişilik Analizi Eğitimi-Uygulayıcı Belgesi (Psikologlar psikiyatristler Derneği- St. Clements University / 01.09.2015- 01.11.2015)

Zekâ Ve Başarının Ölçülmesi (Psikologlar psikiyatristler Derneği- St. Clements University / 01.12.2016- 01.01.2017)

Çocuk Ve Ergenlerde Depresyon (İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi / 01.12.2016 - 01.01.2017)

Psikolojik Yeme Bozukluğu (İstanbul Üniversitesi / 01.12.2016 - 01.01.2017)

Kadın Psikolojisi Eğitimi (İstanbul Aydın Üniversitesi 01.12.2016 - 01.01.2017)

Moxo Dikkat Testi (Florence Nightingale Hastanesi/ 15.3.2017-8 saat)

Çocuk Gelişimi Ve Nörolojisi Sempozyumu (Üsküdar Üniversitesi /Konuşmacılar: Prof. Dr. Nevzat TARHAN- Prof. Dr. Nilgün SARP -Doç. Dr. Tayfun DOĞAN/ 02.05.2017- 3.05.2017)

Depresyon Ve Panik Atakla Baş Etmenin Yöntemleri (Konuşmacı: Psikolog Enise AKGÜL/ 9 Mayıs 2017)

Ergenlik Dönemi Ve Aileler Semineri (Kim Psikoloji/ Konuşmacı: Psikolog Şeyma ÇETİN/ 18 Mayıs 2017)

Adli Psikiyatri Ve Adli Psikolojide Bilirkişilik Semineri (Klinik Ve Adli Psikoloji Derneği- Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü / Konuşmacı: Psikiyatri Uzmanı Dr. İbrahim Söylemez/ 20.09.2017)

İntihar Eğilimleri Ve Tedavi Yöntemleri Semineri (Klinik Ve Adli Psikoloji Derneği- Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü/ 27.09.2017)

Narsistik Kişilik Bozukluğu Ve Çeşitli Terapötik Yaklaşımlar(Klinik Ve Adli Psikoloji Derneği- Psikiyatri Ve Psikoloji Bilimleri Enstitüsü/ 26.07.2017)

Ayrıca Ankara Gelişim Envanteri, Denver Testi, Standardize Mini Mental Testlerini İstanbul Aydın Üniversitesi'nde uygulamalı şekilde öğrendiğimden ve proje ödevlerim gereği uyguladığımdan dolayı bu testleri de uygulayabilmekteyim.

Sınav Kaygısı Envanterini; Formasyon stajımda Zeytinburnu İstanbul Borsa Anadolu Lisesinde öğrencilere uygulayarak uygulama ve değerlendirme yaptım.

Bakırköy Prof.Dr Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Hastanesindeki stajımda; Uyku Yan etki değerlendirme ölçeği, Hamilton Depresyon değerlendirme ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği, Young Mani Derecelendirme Ölçeği, Negatif belirtileri değerlendirme Ölçeği, Pozitif Belirtileri Değerlendirme Ölçeği, Hamilton Anksiyete Değerlendirme Ölçeği, Barnes Akatizi Ölçeği testlerini Psikiyatri hekimleri ile birlikte hastalara uyguladım.

YABANCI DİLLER

İngilizce: İyi

Almanca: Orta

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi: 14.06.1992

Medeni Durum: Bekâr

Uyruk: TC& Kosova

HOBİLER

*Yüzme

*Buz Pateni

*Kayak-Snowboard

*Dans